

TAMPEREEN YLIOPISTO
Johtamiskorkeakoulu

PARIISIN ILMASTOKOKOUKSEN UUTISOINTI HELSINGIN SANOMISSA

Ympäristöpolitiikka ja aluetiede
Pro gradu -tutkielma
Kesäkuu 2018
Ohjaaja: Pauliina Raento

Heini Lahti

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO, Johtamiskorkeakoulu, ympäristöpolitiikka ja aluetiede, Pro gradu -seminaari ja -tutkielma 2018, 40 op

LAHTI, HEINI: Pariisin ilmastokokouksen uutisointi Helsingin Sanomissa

Pro gradu -tutkielma, 74 sivua

Tutkielman ohjaaja: Pauliina Raento

Kesäkuu 2018

Avainsanat: ilmastokokous, ilmastomuutos, riski, mittakaava, monimutkaisuus, kehysanalyysi

---

Tutkielman aiheena on Pariisissa järjestetty ilmastokokous ja siitä julkaistu uutisointi Helsingin Sanomissa. Pariisin ilmastokokoukselle oli asetettu tavoitteeksi kaikkia valtioita oikeudellisesti sitova ilmastosopimus, joka kokouksessa myös saatiin aikaan. Ilmastosopimuksen tarkoituksena on velvoittaa sen osapuolet päästövähennyksiin, jotta ilmaston lämpeneminen saataisiin pysäytettyä kriittiseksi arvioituun kahteen asteeseen. Tutkielmassa otetaan selville, millaista todellisuutta Helsingin Sanomat tuottaa Pariisin ilmastokokouksesta ja siihen liittyvästä uutisoinnista.

Aineistona tutkielmassa on käytetty Helsingin Sanomien Pariisin ilmastokokouksesta tai -sopimuksesta julkaisemia artikkeleita kokouksen ajalta sekä noin viiden kuukauden ajalta ennen ja jälkeen kokouksen (n=118). Aineistoon kuuluu uutisartikkeleita, pääkirjoituksia sekä mielipidettä ilmaisevia artikkeleita, joista muodostuu uutisoinnin kokonaiskuva. Sen analysointi on toteutettu teoriaohjaavasti hyödyntämällä analysoimisessa Matthew Nisbetin tieteeseen liittyviin poliittisiin väittelyihin soveltuvaa kehysanalyysia sekä riskin, mittakaavan ja monimuotoisuuden käsitteitä.

Pariisin ilmastokokoukseen ja -sopimukseen liittyvässä uutisoinnista voidaan löytää kaikki kahdeksan kehystä, jotka Nisbet nimeää, eli sosiaalinen kehitys, taloudellinen kehitys, moraali, tieteen epävarmuus, hallitsematon tiede, hallinto ja julkinen vastuu, keskitie sekä strategia. Lisäksi aineistosta nousee esiin Suomen metsien käyttöön liittyvä kehys, jossa keskustellaan Suomen metsien käytöstä Suomen ilmastopolitiikkaan liittyen. Sosiaalinen kehitys painottaa kestäviä kulutustapoja. Talouden kehyksessä riski havaitaan liiketoimintamahdollisuutena sekä mahdollisuutena Suomen talouden ja kilpailukyvyn kasvulle. Moraalin kehys nostaa esille teollisuusmaiden vastuun ilmastomuutoksesta. Tieteen epävarmuuden kehys jää aineistossa pienelle huomiolle ja siinä todetaan tiedon ilmastomuutoksesta olevan varmaa. Hallitsemattoman tieteen kehys osoittaa ilmastoriskin rakentuvan ekosysteemien muuttumisesta, ruokapulasta, konflikteista ja ilmastopakolaisuudesta. Hallinnon ja julkisen vastuun kehys tuo esiin Pariisin ilmastokokouksen onnistumisen valtioiden itse määrittämien päästövähennysten avulla. Keskitien kehys osoittaa paikallisesti voitavan tehdä ilmastopolitiittisia kokeiluja. Strategia kehys osoittaa Kiinan olevan hallitsevassa asemassa ilmastopolitiikassa.

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma.....	3
1.2 Tutkielman rakenne.....	4
2 TIE PARIISIN ILMASTOKOKOUKSEEN.....	5
2.1 Ilmastonmuutos ilmiönä.....	5
2.2 Katsaus ilmastokokousten taustaan ja historiaan.....	7
2.2.1 Yhdistyneet kansakunnat.....	8
2.2.2 Ensimmäiset ympäristö- ja ilmastokokoukset.....	9
2.2.3 YK:n Ilmastokokoukset (Conferences of the parties).....	10
2.3 Pariisin ilmastokokous.....	11
3 RISKI, MITTAKAAVA JA MONIMUTKAISUUS.....	14
3.1 Riski ja riskiyhteiskunta.....	14
3.2 Mittakaava, monimutkaisuus, politiikka.....	18
3.2.1 Mittakaava.....	18
3.2.2 Monimutkaisuus.....	19
3.2.3 Politiikka.....	20
3.3 Ilmastonmuutos ja journalismi.....	21
4 AINEISTO JA MENETELMÄT.....	25
4.1 Teoriaohjaava kehysanalyysi.....	25
4.2 Kehykset ja kehystäminen.....	26
4.3 Sanomalehtiartikkelit tutkimuksen aineistona.....	32
5 KATSE KEHYSTEN LÄPI PARIISIN ILMASTOKOKOUKSEEN.....	36
5.1 Sosiaalinen kehitys.....	36
5.2 Taloudellinen kehitys.....	38
5.3 Moraali.....	42
5.4 Tieteellinen epävarmuus.....	45
5.5 Hallitsematon tiede.....	46
5.6 Hallinto ja julkinen vastuu.....	48
5.6.1 Päästöt ja energia.....	48
5.6.2 Ilmastokokoukset.....	51
5.7 Keskitie.....	56
5.8 Strategia.....	59
5.9 Metsät ja Suomen ilmastopolitiikka.....	60
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	62
Lähteet.....	68
Sanomalehtilähteet.....	72

1 JOHDANTO

Itsenäisyyspäivän lauhkeana aamuna oli aikomus lähteä kävelemään. Ei tullut mitään, sillä vesi oli vallannut tien. Ihmisten tilalla ulkoilivat hanhet ja sorsat. Joulukuu! Suomi ei ole Tuvalu, eikä Helsinki vielä hukkumassa. Tilanne muistutti kuitenkin globaalista merenpinnan noususta, Pariisin ilmastokokouksesta ja yhteisen tahdon tarpeesta. -Reetta Meriläinen, Helsingin Sanomien entinen päätoimittaja (HS 8.12.2015a.)

Edellä oleva sitaatti on hyvä esimerkki siitä, kuinka joulukuussa 2015 ilmastonmuutos ja sen vaikutukset olivat monien huulilla. Tähän oli syynä erityisesti se, että silloin aikavälillä 30.11-12.12.2015 Pariisissa järjestettiin järjestyksessään 21. ilmastokokous. Kokouksessa tavoitteena oli saada aikaiseksi maailmanlaajuinen ilmastopimus. Tätä ennen sopimuksen toivottiin ja oletettiin onnistuvan Kööpenhaminan ilmastokokouksessa vuonna 2009, mutta kokouksesta tuli kuitenkin pettymys, eikä sopimusta saatu aikaan. Tästä huolimatta Pariisin ilmastokokoukseen lähdettiin varovaisen toiveikkain odotuksin siitä, että sopimus tulisi onnistumaan.

Laillisesti sitovan ilmastopimuksen luominen on ollut siis haastavaa. Esimerkiksi Kööpenhaminan ilmastokokouksessa ongelmia yhteisymmärryksen löytymisessä aiheuttivat muun muassa valtioiden suuri määrä, niiden jakautuminen kehittyviin ja kehittyneisiin maihin sekä niiden erilaiset asemat suhteessa siihen, miten paljon ne vaikuttavat ilmastonmuutoksen syntymiseen tai kärsivät tämän seurauksista (Stavins 2010, 2). Myös eri maiden omat intressit ja niiden oikeudet luonnonvarojen käyttöön tuottavat ongelmia. Esimerkiksi Paul Tobin (2015, 32) toteaa analysoidessaan tulevan kokouksen ongelmakohtia olennaisen kysymyksen olevan, miksi kehitysmailla ei olisi oikeutta parantaa kansalaistensa elinoloja käyttämällä luonnonvarojaan niin, kuin nykyiset kehittyneet maat ovat aikanaan tehneet. Iso-Britannia on koko teollistumisensa aikana aiheuttanut eniten päästöjä henkilöä kohden. Tällä hetkellä suurin päästöjen lähde on edelleen kehitysmaaksi luokiteltu Kiina, jonka päästöt asukasta kohden ovat toisaalta vielä pienemmät kuin kehittyneillä mailla. (Tobin 2015, 32.) Miksi siis Kiinan suurista päästöistään huolimatta pitäisi tehdä päästöleikkauksia ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi, kun kehittyneemmätkin maat ovat saaneet käyttää luonnonvaroja elintasonsa nostoon, eivätkä nekään ole vielä tehneet huomattavia

vähennyksiä päästöihinsä? Monet ovatkin alkaneet epäilemään, ovatko Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen pohjalta käytävät keskustelut paras tapa toteuttaa toimivaa kansainvälistä ilmastopolitiikkaa (Stavins 2010, 2).

Ilmastoskeptikot ovat osaltaan vastustaneet toimia ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi etenkin Yhdysvalloissa. Naomi Oreskesin ja Erik Conwayn (2010) mukaan ilmastoskeptikkojen silmin ilmastonmuutos näyttäytyy keinona heikentää ihmisten oikeuksia henkilökohtaiseen sekä taloudelliseen vapauteen, ja nämä haluavat säilyttää vapaan markkinatalouden, jota parlamentti säätelee mahdollisimman vähän (Harris 2013, 72). Tämä epäily ilmastonmuutosta kohtaan, jonka ilmastoskeptikot tai -denialistit saavat aikaan, on vakava ongelma. Se edesauttaa nykyisen ilmastolle haitallisen päästöjä aiheuttavan toiminnan jatkumista, johon kuuluu erityisesti fossiilisten polttoaineiden hyödyntäminen. (Harris 2013, 72.) Loren Cassin (2007, 59) mukaan Yhdysvalloissa on myös säilynyt näkemys ilmastonmuutoksesta tieteellisesti epävarmana ilmiönä, jollaiseksi se alussa kehystettiin. Sen vuoksi siellä ei ole pidetty kannattavana toteuttaa taloudellisesti merkittäviä toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Esimerkiksi Saksassa taas tämä toimita on saanut laajaa tukea, vaikka siihen onkin pitänyt panostaa taloudellisesti. Siellä päinvastoin kuin Yhdysvalloissa ilmastonmuutoksen on jo alusta pitäen todettu olevan todellinen uhka, jonka etenemistä voidaan rajoittaa suhteellisen pienin taloudellisin kustannuksin hyödyntäen jo olemassa olevaa teknologiaa. (Cass 2007, 59–60, 66.)

Monista haasteista ja valtioiden erilaisista näkemyksistä huolimatta Pariisissa saavutettiin 195 maan kesken historiallinen laillisesti sitova ilmastopopimus lukuisten ilmastokokouksessa pidettyjen neuvottelujen jälkeen (Euroopan komissio 2016). Sopimuksen oli 13.5.2018 mennessä ratifioinut 176 maata (UNFCCC 2018b). Vuoden 1992 Yhdistyneiden kansakuntien (YK) puitesopimukseen pohjautuva sopimus sitoo oikeudellisesti ensimmäistä kertaa kaikkia maita taistelussa ilmastonmuutosta vastaan ja toimissa tämän seurausten sopeutumiseen. Lisäksi se sitoo jo kehittyneitä maita auttamaan kehitysmaita ilmastotoimien toteuttamisessa. Sopimuksen tavoitteena on pysäyttää ilmaston lämpeneminen kahteen asteeseen ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan tavoittelemaan tämän pysähtymistä jo kunnianhimoisempaan tavoitteeseen 1,5 asteeseen. (UNFCCC 2018a.)

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma

Ilmastonmuutos ja sen pysäyttäminen on siis moniulotteinen kansainvälinen poliittinen ongelma, jonka ratkaisemisesta on käyty pitkään keskustelua ilman suurempia tuloksia. Nyt on saatu aikaan yhteinen kaikkia maita velvoittava sopimus, mutta maapallon keskilämpötilan nousun pysäyttäminen on vielä kaukana. Voidaankin pohtia, tuleeko Pariisin sopimus olemaan ensimmäinen askel sen saavuttamiseksi. Helsingin Sanomien uutisointi Pariisin ilmastokokouksesta tutkielmani aiheena on mielenkiintoinen osa tätä alati ajankohtaista ja enenevässä määrin keskustelua herättävää teemaa. Se, että kokouksessa onnistuttiin luomaan pitkään valmisteltu kaikkia maailman valtioita sitova ilmastopimetus, tekee aiheesta erityisen mielenkiintoisen. Median rooli julkisen tiedon tuottajana (Laine & Peltonen 2003, 79; Habermas 2009, 34) ja siten myös ilmastonmuutoksesta toteutetun tutkimuksen ja ilmastonmuutoksesta käytyjen poliittisten keskustelujen esiin tuomisessa kansan keskuuteen on suuri, ja vastaavasti kansalaisten mielipiteillä on suuri rooli monien valtioiden politiikkaan demokratian ja poliittisen osallistumisen kuten äänestämisen kautta (Habermas 2009, 31–32). Siksi huomattavana ilmastokeskustelun osapuolena medialla yleensä sekä sanomalehdillä yhtenä tärkeimmistä tiedotusvälineistä on merkittävä vaikutus yleiseen mielipiteeseen ilmastonmuutoksesta ja ilmastokokouksista, mikä puolestaan osaltaan välittyy politiikkaan. Täten koen merkitykselliseksi ottaa tutkimustehtävänäni selville, miten Suomen johtavan ja suurimman sanomalehden Helsingin Sanomien sivuilla uutisoidaan Pariisin ilmastokokouksesta, ja millaista todellisuutta Helsingin Sanomat rakentaa tähän liittyen. Näin voin saada selville, miten Helsingin Sanomat tuo esille itse ilmastokokouksen ja -sopimuksen aikaansaamisen, sekä millaisia teemoja sen sivuilla nousee esiin kokoukseen liittyen.

Siinä, miten ilmastonmuutos ymmärretään, on Julie Doylen (2011, 14) mukaan tärkeää se, ”miten siitä tehdään sosiaalisesti ja kulttuurisesti merkityksellinen tietyille yleisöille”. Näin ollen sen ymmärtäminen välittyy näiden sosiaalisten ja kulttuuristen toimien ja sanomien kautta, mihin kuuluvat myös median tuottamat esitykset ja tiedot aiheesta. (Doyle 2011, 14.) Mary Pettenger (2007, 29) kysyykin ”... mitä roolia... voimakkaat toimijat, kuten media, esittävät käsityksessämme ilmastonmuutoksesta?” Helsingin Sanomissa tuotettu kuva ilmastonmuutoksesta ja tässä tapauksessa tarkemmin ottaen Pariisin ilmastokokouksesta vaikuttaa siis olennaisesti ihmisten tietämykseen ja käyttäytymiseen aiheeseen liittyen. Mary Pettengerin (2007, 28) mukaan ilmastonmuutosta tulisikin tarkastella sosiaalisten asetelmien kontekstista käsin. Hän toteaa myös,

että ilmastonmuutosta kuvaillaan usein arvojen pohjalta erilaisin termein, joiden merkitys riippuu siitä, kuka siitä puhuu ja minkä takia (Pettenger 2007, 29). Doyle (2011, 15) puolestaan huomauttaa, että ihmisten vähäinen reagointi ilmastonmuutokseen johtuu tämän ”kehystämisestä ympäristöasiaksi”, jonka vaikutukset koetaan kaukana tulevaisuudessa. Siksi ilmastonmuutos koetaan ihmisistä ja kulttuurista erillisenä asiana, johon ei tarvitse heti vastata. Selvittämällä Helsingin Sanomien tuottamaa todellisuutta Pariisin ilmastokokouksesta voin siis ymmärtää paremmin, millaista kuvaa tästä rakennetaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti suomalaisessa journalismissa sekä pohtia, miten se voi vaikuttaa suomalaisten käsitykseen aiheesta ja heidän käyttäytymiseensä aiheeseen liittyen. Voin myös osana tutkimustehtävää ja johtopäätöksiä miettiä, olisiko sanomalehdessä tarpeen rakentaa aiheesta vaihtoehtoista todellisuutta nostamalla esiin toisenlaisia kehyksiä.

Tutkimuskysymyksiäni ovat seuraavat:

- **Millaista todellisuutta Helsingin Sanomat tuottaa Pariisin ilmastokokouksesta?**
  - Miten se rakentaa tätä todellisuutta kehystämällä Pariisin ilmastokokousta ja siihen liittyviä teemoja?

Näiden tutkimuskysymysten avulla lähden syventymään tutkimusaineistooni. Analyysin tukena ja kontekstina aion käyttää seuraavissa luvuissa 2 ja 3 käsittelemääni taustaa ja teoreettista viitekehystä sekä luvun 4 kehyksen ja kehystämisen käsitteitä. Näin saan liitettyä tutkielmani aikaisempaan tutkimukseen ja tieteen kontekstiin yleensä.

1.2 Tutkielman rakenne

Tutkielmani koostuu Pariisin ilmastokokouksen taustoituksesta, kirjallisuuskatsauksesta, empiirisen aineiston analysoimisesta sekä johtopäätöksistä. Seuraavaksi luvussa 2 etenen taustoittamaan Pariisin ilmastokokousta kertomalla ilmastonmuutoksesta ilmiönä sekä avaamalla ilmastokokousten historiaa. Samassa luvussa tulen kertomaan myös tutkimuksen kannalta olennaisesta Pariisin ilmastokokouksesta ja siellä aikaansaadusta sopimuksesta. Luvussa 3 tarkastelen teoreettisen viitekehyksen käsitteitä riskiä ja riskiyhteiskuntaa, ilmastonmuutoksen mittakaavaa, monimutkaisuutta ja politiikkaa sekä tuon esille aikaisempaa tutkimusta aiheeseen liittyen. Luvussa

4 kerron analyysin kohteena olevasta tutkimusaineistosta, aineiston analyysimenetelmistä sekä tutkimusaineiston media-analyysiin liittyvistä kehyksen ja kehystämisen käsitteistä. Tätä seuraa luvussa 5 aineiston analyysi identifioimalla sen sisältämiä kehyksiä Matthew Nisbetin (2010, 52) kehyksiä mukaillen ja tutkimalla, millaista todellisuutta ilmastokokoukseen liittyen niiden avulla luodaan. Lopuksi vielä tiivistän aineistosta tekemäni havainnot tehden niistä samalla johtopäätöksiä luvussa 6. Pohdin myös, millainen jatkotutkimus olisi tarpeellista tutkimusaiheen ymmärtämiseksi yhä paremmin.

2 TIE PARIISIN ILMASTOKOKOUKSEEN

Tässä luvussa taustoitan Pariisin ilmastokokousta kertomalla ensin ilmastonmuutoksesta ilmiönä, joka on perimmäinen syy kokouksen järjestämiselle. Sen jälkeen avaan lyhyesti ilmastokokousten historiaa, josta siirryn kertomaan itse Pariisin ilmastokokouksesta sekä -sopimuksesta. Ihmiskunnan toimista johtuva ilmastonmuutos aiheuttaa nimensä mukaisesti muutoksia planeettamme ilmakehään ja ekosysteemeihin, jotka herättävät keskustelua niin paikallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Siitä ja siihen reagoimisesta on muotoutunut poliittinen kysymys, johon on ollut vaikea löytää globaalia ratkaisua kuten tässä luvussa tulee ilmi. Luvussa 2.1 tuon esille ilmastonmuutoksen taustaa sekä itse ilmiön että sen poliittisen ulottuvuuden näkökulmista. Luvussa 2.3 kerron Pariisin ilmastokokouksesta sekä siellä saavutetusta ilmastopopimuksesta.

2.1 Ilmastonmuutos ilmiönä

Ilmakehän kasviuoneilmiön olemassaolo todettiin 1800-luvulla. 1900-luvun alkupuoliskolla ilmaston havaittiin lämmenneen etenkin pohjoisilla alueilla, ja jo silloin kasviuoneilmiön voimistumisen ajateltiin olevan yksi sen mahdollisista selittäjistä. (Nevalainen & Hotakainen 2008, 43.) Hallitustenvälisen ilmastopaneelin raportti osoittaa ihmisten toiminnan olevan ”äärimmäisen todennäköisesti” ilmaston lämpenemisen taustalla (IPCCC 2014, 4). Tätä ihmiskunnan ilmakehään päästämien kasviuonekaasujen vaikutuksesta voimistuvaa kasviuoneilmiötä, joka johtaa maapallon keskilämpötilan nousuun (Ilmasto-opas), kutsutaan yleisesti ilmastonmuutokseksi. Esimerkiksi YK:n ilmastonmuutosta koskevassa puitesopimuksessa on valittu tämän termin käyttö.

Ilmastonmuutos terminä viittaa paremmin ilmiön erilaisiin ilmenemismuotoihin eri puolilla maapalloa kuin ilmaston lämpeneminen, vaikka tämä toisaalta kertoo osuvammin maapallon keskilämpötilan noususta. (Pettenger 2007, 30.)

Ihmisten aiheuttamat päästöt ovat nostaneet kasvihuonekaasujen määrää ilmakehässä ja muuttaneet tämän koostumusta niin, että sen hiilidioksidipitoisuus on noussut suurimmilleen miljoonaan vuoteen ja noin 35 prosenttia teollistumista edeltävästä ajasta. Eniten hiilidioksidia pääsee ilmakehään fossiilisten polttoaineiden kuten öljyn ja kivihiilen käytöstä. Myös maankäytön muutokset, erityisesti sademetsien hävittäminen, vapauttaa lisää hiiltä hiilen kiertokulkuun. Kasvihuonekaasupäästöistä isoin osa on hiilidioksidia, mutta muidenkin kasvihuonekaasujen pitoisuudet ovat nousseet. Nämä muutokset yhdessä ovat jo nostaneet maapallon keskilämpötilaa ja ne voivat aiheuttaa monenlaisia häiriöitä ilmastoon ja siten eri ekosysteemeihin ja eliöiden elinoloihin. (Nevanlinna & Hotakainen 2008, 12, 45–46.)

Ilmastonmuutos on siis moniulotteinen ilmiö, jolla on useita eri vaikutuksia, joita kaikkia tuskin vielä edes tunnetaan. Hallitustenvälisen ilmastopaneelin tuoreimman raportin mukaan ilmastonmuutoksen seurauksia niin luonnon elottomissa kuin elollisissa järjestelmissä voidaan havaita ympäri maailmaa (taulukko 1). Se vaikuttaa ekosysteemien toimintaan merissä ja maanpinnalla muun muassa sulattamalla jäätä ja muuttamalla sademääriä, aiheuttamalla tulvia ja kuivuutta, nostamalla merenpintaa ja aiheuttamalla metsäpaloja sekä pakottamalla eläimet vaihtamaan elinympäristöjään. Näillä on taas vaikutusta esimerkiksi ihmisille välttämättömän veden laatuun ja saantiin sekä ruoan tuotantoon ja siten elinoloihin, talouteen ja toimeentuloon sekä terveyteen. Suurimman osan näistä ilmastonmuutoksen seurauksista todetaan olevan joko keskisuurella tai korkealla todennäköisyydellä ilmastonmuutoksen aiheuttamia. (IPCC 2014, 6–7.)

	Napa-alueet	Eurooppa	Aasia	Austral- aasia	Afrikka	Pohjois- Amerikka	Keski- ja Etelä- Amerikka	Pienet saaret
”Jäätiköt, lumi, jää ja tai ikirouta”	X	X	X	X	X	X	X	
”Joet, järvet, tulvat ja/tai kuivuus”			X	X	X	X	X	
”Rannikko- erosio, ja/tai meren-pinnan tason vaikutukset”	X					X		
”Maan- päälliset eko- systeemit”	X		X	X	X	X		X
”Maasto- palot”		X				X		
”Meri-eko- systeemit”	X	X	X	X	X	X	X	X
”Ruoan- tuotanto”				X			X	
”Elinkeinot, terveys ja/tai talous”	X	X				X	X	

Taulukko 1 (IPCC 2014, 7) Tieteellisen tutkimuksen osoittamia ilmastonmuutoksen vaikutuksia eri puolilla maapalloa hallitustenvälisen ilmastopaneelin neljännessä arviointiraportista lähtien. Luottamus siihen, että ilmastonmuutos aiheuttaa vaikutuksia on vähintään keskisuuri ja ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat suuria. Sinisellä on merkitty fysikaaliset järjestelmät, vihreällä biologiset järjestelmät ja punaisella ihmisen toiminta, joihin ilmastonmuutos vaikuttaa.

2.2 Katsaus ilmastokokousten taustaan ja historiaan

Koska Pariisissa saatiin aikaan ilmastopöytäkirja, jota pidetään historiallisena ja merkittävänä askeleena ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa (HS 13.12.2015), kerron ensin taustaa siitä, miten edelliset kokoukset, ovat edenneet. Tämä auttaa ymmärtämään paremmin vuoden 2015 ilmastokokousta ja siellä käytyjä keskusteluja sekä antaa vertailukohtaa sille, mitä Pariisissa tehtiin toisin edellisistä kokouksista opittuna. Aikaisemmat kokoukset voivat myös osaltaan antaa osviittaa siitä, millaisena uutta sopimusta pidetään sen merkittävyyden ja toimivuuden kannalta.

2.2.1 Yhdistyneet kansakunnat

Jokavuotiset ilmastokokoukset (Conference of the Parties) järjestetään Yhdistyneiden kansakuntien alaisuudessa, niin myös Pariisiin ilmastokokous. YK on alunperin perustettu toisen maailmasodan aikaan maailmanrauhan ja turvallisuuden takaamiseksi (YK 2016). YK:n rooli nykymaailmassa on toimia yhteistyöjärjestönä maailman kansojen välillä. Sen toiminnan pääalueita ovat ”rauha ja turvallisuus, kehitys, ihmisoikeudet, humanitaarinen toiminta” sekä ”kansainvälinen oikeus”. (YK 2018a.) Ilmastonmuutos ja sen hillitseminen liittyvät näistä esimerkiksi valtioiden kehitykseen ja humanitaariseen toimintaan sen torjunnan vaatiessa usein talouskasvun mahdollistavana pidettyjen fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämistä (Schandl ym. 2016, 46) sekä sen seurausten vaikuttaessa usein negatiivisesti ihmisten elinoloihin kuten edellisessä luvussa toin ilmi.

Vuonna 2000 päätettiin YK:n vuosituhatjulistuksen tavoitteista, joilla pyrittiin vuoden 2015 loppuun asti saavuttamaan turvallisempi yhteiskunta. Näihin tavoitteisiin lukeutui myös ympäristöongelmien hillitseminen. Tavoitteiden jatkoksi luotiin Agenda2030, jossa ilmastonmuutos otetaan paremmin huomioon. (YK 2018b.) Syyskuussa ennen Pariisin ilmastokokousta sovittu agenda kokoaa yhteen 17 kestävän kehityksen tavoitetta, joilla pyritään poistamaan äärimmäinen köyhyys maailmasta sekä pyritään kestäväan kehitykseen, jossa huomioidaan ihminen, ympäristö ja talous tasapuolisesti. Kestävän kehityksen tavoitteista 13. kohdistuu planeettamme ilmastoon: ”toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan”. Tavoitteella halutaan kehittää maiden kykyä sopeutua ilmastosta johtuviin uhkatekijöihin sekä luonnonkatastrofeihin. Ilmastonmuutokseen liittyvät toiminnot tulee huomioida kansallisessa päätöksenteossa sekä sen hillitsemistä ja siihen sopeutumista koskevaa tietoutta tulee lisätä samalla parantaen kansalaisten ja instituutioiden kykyä varautua siihen. Kehittyneiden maiden tulee panna täytäntöön lupaus vuosittaisesta 100 miljardin dollarin avustuksesta kehitysmaiden ilmastotoimiin vuoteen 2020 mennessä sekä pitää huoli vihreän ilmastorahaston toiminnan läpinäkyvyydestä ja sen aloittamisesta pikaisesti. Lisäksi tavoitteena on vähiten kehittyneissä maissa sekä pienissä saarivaltioissa viedä eteenpäin toimintatapoja, joilla parannetaan tietoutta ilmastonmuutokseen varautumisesta ja sen hallitsemisesta. (YK 2017.) Tavoitteen sisällössä on samoja elementtejä ilmastopimuksen kanssa, mutta se ei sinänsä velvoita valtioita toteuttamaan sitä tavoittelevaa toimintaa.

2.2.2 Ensimmäiset ympäristö- ja ilmastokokoukset

Ympäristön tila ja -suojelu ja sitä kautta ilmaston tilanne ja ilmastonmuutos ovat alkaneet saamaan huomiota kansainvälisessä politiikassa 1970-luvun loppupuolella YK:n ympäristökokouksen ja ensimmäisen Maailman ilmastokonferenssin myötä (kuvio 1). Jotta ilmastonmuutoksesta saataisiin lisää tietoa ja ymmärrettäisiin paremmin sen vaikutukset ympäristöön, talouteen ja yhteiskuntaan, perustivat YK:n yleiskokous ja Maailman ilmatieteen järjestö hallitustenvälisen ilmastopaneelin (IPCC) tuottamaan näitä tietoja. (Kuntsi-Reunanen 2015, 14.) YK:n ilmastonmuutosta koskevasta puitesopimuksesta sovittiin Rio de Janeiron Earth Summitissa vuonna 1992 (UNFCCC 1992). Se on ensimmäinen ilmastosopimus, johon myös Pariisin ilmastosopimus perustuu (UNFCCC 2015, 3), ja sen päätavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen rajoittaminen niin, että voidaan estää ihmisten aiheuttama vaarallinen ilmastojärjestelmän häiriintyminen (UNFCCC 1992, 4). Sopimus ei kuitenkaan velvoita valtioita toimiin päästöjen rajoittamiseksi laillisin sitoumuksin. Lisäksi se korostaa kehittyneiden maiden vastuuta ottaa johtava asema päästövähennysten toteuttamisessa esimerkiksi huomioiden kehittyvien maiden vähäisemmät resurssit. (UNFCCC 1992, 6–7). Kaksi vuotta myöhemmin vuonna 1994 puitesopimus astui voimaan (UNFCCC 2018c).

1972	Ensimmäinen YK:n ympäristökokous, Tukholma, Ruotsi
1979	Ensimmäisen Maailman ilmastokonferenssi, Geneve, Sveitsi
1988	Hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin perustaminen 1988
1992	Earth Summit ja YK:n ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus, Rio de Janeiro, Brasilia
1994	YK:n ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus astui voimaan
1995	Ensimmäinen YK:n jäsenvaltioiden välisistä vuotuisista ilmastokokouksista (Cop 1), Berliini, Saksa
1997	Kioto pöytäkirja hyväksyttiin Kioto ilmastokokouksessa (Cop 3), Japani
2001	Yhdysvallat päätti jättää Kioto pöytäkirjan ratifioimatta 2001
2005	Kioto pöytäkirja astui voimaan 2005
2008	2008 vuoteen 2012 Kioto pöytäkirjan noudattaminen
2009	Kööpenhaminan ilmastokokous (Cop 15), vihreän ilmastorahaston perustaminen, Tanska
2010	Cancunin ilmastokokous (Cop 16), teknologian siirtomekanismeista sopiminen, Meksiko
2011	Durbanin ilmastokokous, Kioto pöytäkirjan jatkaminen vuoteen 2017 tai 2020 asti
2014	Syyskuu, YK:n Climate Summit, New York, Yhdysvallat
2014	Joulukuu, Liman ilmastokokous, sopimusluonnos Pariisin ilmastokokousta varten, Peru
2015	Sopimusluonnos Pariisia varten, järjestettiin Bonnissa Saksassa lokakuussa 2015
2015	Pariisin ilmastokokous

Kuvio 1 Aikajana merkittävistä ilmastotapahtumista

2.2.3 YK:n Ilmastokokoukset (Conferences of the parties)

Ensimmäinen YK:n jäsenvaltioiden välisistä vuotuisista ilmastokokouksista järjestettiin Berliinissä vuonna 1995. Kokousten päätavoitteena on ollut valvoa Riossa luodun puitesopimuksen toimeenpanoa. (Climate Action 2015.) Kokousten ilmastoneuvottelut ovat sujuneet vaihtelevalla menestyksellä, joten vain osassa kokouksia on tehty merkittäviä päätöksiä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen suhteen.

Ennen Pariisin ilmastokokousta vuonna 1997 hyväksytty ja vuonna 2005 voimaan astunut Kioton pöytäkirja on ollut yksi merkittävimmistä ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi tehdyistä sopimuksista. Se on ensimmäinen sopimus, joka velvoitti valtioita oikeudellisesti vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään. Viiden vuoden aikana, eli vuodesta 2008 vuoteen 2012 mennessä, teollisuusmaiden tuli vähentää päästöjään keskimääräisesti 5,2 prosenttia vuoden 1990 tasosta. (Tobin 2015, 33.) Päästöjä saattoi vähentää myös osallistumalla puhtaan kehityksen mekanismiin (Clean Development Mechanism), jossa teollisuusmaat voivat toteuttaa päästövähennyksiä avustamalla kehitysmaita vähentämään kasvihuonepäästöjään. Kiotossa luotu ilmastopimus koki takaiskun, kun Yhdysvallat, yksi merkittävimmistä kasvihuonekaasupäästöjen tuottajista, vuonna 2001 päätti jättää sen ratifioimatta. (Schreurs 2012, 6.)

Kööpenhaminassa joulukuussa 2009 järjestetyssä 15. ilmastokokouksessa toiveet sopimuksen aikaan saamisesta Kioton pöytäkirjan jälkeiselle ajalle olivat korkealla. Kokouksen lopputulema ei ollut toivotun kaltainen. Kööpenhaminan sopimukseen on kirjattu tavoite pysäyttää ilmaston lämpeneminen kahteen asteeseen ja valtiot lupautuivat määrittelemään ja kansainvälisesti julkaisemaan kansallisia toimia ilmastovaikutusten lieventämiseksi. (Bodansky 2010, 1, 10.) Valtioiden sopivat joko päästövähennys tavoitteista tai päästöjen kasvun rajoittamisesta vuoteen 2020, mutta niillä ei ollut laillista merkitystä (Schreurs 2012, 6). Lisäksi luotiin vihreä ilmastorahasto (Green Climate Fund), jonka kautta kehittyneiden maiden on tarkoitus rahoittaa ilmastonmuutoksen sopeutumis- ja hillintätoimia 100 miljoonalla dollarilla vuodessa vuodesta 2020 eteenpäin (Bodansky 2010, 7).

Christoff (2016, 767) toteaa kuitenkin, että Kööpenhaminassa kansainväliseen ilmastopolitiikkaan saatiin muutos, kun siellä kehitettiin keinoja, joilla kaikille valtioille olisi mahdollista osallistua

päästöjen vähentämiseen. Aiemmin päästövähennysten määrittämisessä hyödynnetyn ”top-down”-menetelmän sijaan tavoitteita lähestyttäisiin ”bottom-up”-menetelmällä. Toisin sanoen valtiot voivat vapaaehtoisesti määrittää omat tavoitteensa vuodelle 2020. Niin ”ensimmäistä kertaa” myös suuret kehitysmaat Kiina, Intia, Brasilia ja Indonesia antoivat lupauksia päästövähennyksistä. (Christoff 2016, 767.) Pariisissa tämän uuden lähestymistavan koettiin tuottaneen tuloksia (HS 13.12.2015).

Seuraavassa kokouksessa Cancunissa sovittiin teknologian siirtomekanismeista ja sen sopeutumisrahastosta. Durbanissa vuotta myöhemmin päätettiin jatkaa Kioton pöytäkirjaa joko vuoteen 2017 tai 2020 asti, mutta sopimus kosketti lähinnä ”Euroopan Unionin maita, Uutta-Seelantia ja Australiaa” muiden maiden vetäytyessä siitä. (Schreurs 2012, 6.) Ennen Liman ilmastokokousta syyskuussa 2014 pidettiin YK:n Climate Summit, johon osallistui valtionpäämiehiä sekä johtajia niin liike-elämästä kuin kansalaisjärjestöistä. Kokouksessa pyrittiin etenemään tulevan ilmastopimuksen luomisessa esimerkiksi kehottamalla valtioita tekemään Limassa sopimusluonnoksen ja ilmoittamaan kansallisista päätövähennystavoitteista vuoden 2015 alussa. Lisäksi kannustettiin valtioita, kaupunkeja, järjestöjä ja liike-elämää hiilen käytön vähentämiseen. Limassa, viimeisessä ilmastokokouksessa ennen Pariisia saatiin aikaan sopimusluonnos sekä päätettiin, että maiden tulisi ilmoittaa kansalliset tavoitteensa, kuten Climate Summitissäkin toivottiin, vuoden 2015 alkupuolella. (Christoff 2016, 769–770.)

2.3 Pariisin ilmastokokous

Peter Christoffin (2016, 765) mukaan Pariisin neuvotteluihin kohdistui kaksi epävarmuustekijää. Kaksi viikkoa ennen kokouksia tapahtuneiden terrori-iskujen vuoksi esimerkiksi mielenosoitukset olivat kiellettyjä ja aseistetut turvamiehet olivat normaali näky kaupungilla. Toinen epävarmuutta herättävä asia oli pelko Kööpenhaminan epäonnistuneen konferenssin toistumisesta, sillä silloin toiveet sopimuksen aikaansaamisesta olivat edellisen kerran korkealla. Toinen suuri epäonnistuminen voisi vaikuttaa olennaisesti YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen lainvoimaisuuteen. (Christoff 2016, 765–766.)

Ilmastopimuksen aikaansaamista tuki useampikin seikka. Hallitusten välisen ilmastopaneelin vuosina 2013 ja 2014 julkaistuissa arviointiraporteissa tutkimustieto osoittaa yhä varmemmin

ihmisten olevan vastuussa kiihtyvistä ilmaston lämpenemisestä. Kuitenkin Jacobsin (2016a) mukaan globaali öljyn kysyntä oli kääntymässä laskuun ja Euroopassa sekä Yhdysvalloissa alettiin vaihteittain vähentää öljyn käyttöä (ks. Christoff 2016, 768). Uusiutuvan energian käyttöön perustuvaan teknologiaan sijoitettiin yhä enemmän varoja ja niiden käytön kustannukset vähenivät merkittävästi. Vihreään teknologiaan siirtymisellä osoitettiin myös olevan taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä, mikä lisäsi kiinnostusta talouden vihreään kasvuun ja sen lisääntyvään kannattavuuteen. (Christoff 2016, 768–769.)

Myös pankki- ja vakuutuslalla ilmastonmuutos nähtiin taloudellisena huolenaiheena, kun ilmastonmuutoksen aiheuttamien entistä vakavampien sääilmiöiden katsottiin voivan johtaa rahallisiin menetyksiin. Tutkimukset osoittivat, että fossiilisten polttoaineiden käytön nopeahko asteittainen lopettaminen saattaisi johtaa investointi kuplaan polttamattoman hiilen takia, joten suuret sijoittajat alkoivat harkita uudelleen fossiilisten polttoaineiden tukemisen kannattavuutta. Vuotuiset kasviuonekaasupäästöt olivat kasvaneet jatkuvasti vuodesta toiseen 2000 luvulla. Päästöjen kasvu vaikutti kuitenkin tasaantuneen vuoteen 2012, vaikka maailmantalous jatkoi kasvuaan noin kolme prosenttia vuodessa. Nämä ilmastoystävällisyyden kannattavuutta tukevat tiedot lienevät edesauttaneet neuvotteluja ja jäsenmaiden halukkuutta saavuttaa päästöhuippu lähitulevaisuudessa. (Christoff 2016, 768–769.)

Ennen Pariisin ilmastokokouksen alkua 181 YK:n jäsenvaltiota oli ilmoittanut päästövähennys tavoitteensa ja kokouksen aikana tavoitteensa antoi seitsemän valtiota. Näin ollen kokouksessa oli ennalta arvioiden mahdollista saada vähintäänkin sopimus, jossa hyväksyttäisiin valtioiden omat tavoitteet. (Christoff 2016, 772.) Ennen kokousta luotiin myös ”High Ambition Coalition” (HAC), johon osallistui niin kehitys- kuin teollisuusmaita, pieniä saarivaltioita, jotka puhuvat moraalien kautta, kuin isoja toimijoita kuten Yhdysvallat, EU ja Brasilia, joilla on taloudellista valtaa sekä mahdollisuus merkittävästi vähentää kasviuonekaasupäästöjä. Ensisijaisesti liittouman tarkoitus oli auttaa ilmastopöytäkirjan aikaansaamisessa. Se, että siihen kuului valtioita, joilla on hyvinkin erilaiset intressit, auttoi myös vähentämään kehitysmaiden ja kehittyneiden valtioiden välistä eripuraa neuvotteluissa. (Schneider 2017, 3.) Koalitio kokoontui ensimmäisen kerran toukokuussa 2015 ja sen kokousten aikana jäsenet kehittivät Pariisia ajatellen pitkän ajan tavoitteen, viisivuotiset katsaukset tavoitteiden riittävyyden tarkistamiseksi sekä rahoitusta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Monet liittouman kehittämistä välineistä päätyivät myös tulevaan ilmastosopimukseen. (Christoff 2016, 772.)

Viimeinen kokous, jossa tehtiin sopimusluonnos Pariisia varten, järjestettiin Bonnissa Saksassa lokakuussa 2015. HAC-liittoumasta huolimatta kehitysmaat arvostelivat sopimusluonnosta siitä, että se ei riittävästi ottanut huomioon kehitys- ja teollisuusmaiden välistä eriarvoista asemaa vastuussa ilmastonmuutoksesta ja kyvyssä vähentää päästöjä. (Christoff 2016, 773.)

Edellisissä ilmastokokouksissa luotujen puitteiden perusteella Pariisissa oli tarkoitus saada aikaan kaikkia jäsenvaltioita oikeudellisesti sitova sopimus, saada jatkoa Kioton pöytäkirjalle (Climate Action 2015) sekä täydentää Riossa de Janeirossa 1992 luotua YK:n puitesopimusta (YM 2017). Vuoden 2015 joulukuussa järjestetyssä 21. konferenssissa tuloksena saatiin aikaan lainvoimainen kansainvälinen sopimus, jonka avulla maapallon ilmakehän keskilämpötilan nousu yritetään pysäyttää alle kahteen asteeseen sekä pyrkiä sellaisiin ratkaisuihin, että lämpeneminen pysähtyisi jo 1,5 asteeseen (YM 2017).

Pariisissa saatiin lopulta aikaan lainvoimainen ilmastosopimus. Se, miten sopimus tulee käytännössä vaikuttamaan toimiin ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi nähdään vasta sopimuksen astuessa voimaan. (Christoff 2016, 766.) Sopimukseen on sitoutunut lähes kaikki maailman valtiot, 175 jäsenvaltiota 197:stä (24.4.2018) (UNFCCC 2018b).

Sopimuksessa asetetaan päästövähennystavoitteita sekä tavoite globaalien kasvihuonekaasupäästöjen saavuttamisesta mahdollisimman pian. Kun se on saavutettu halutaan päästöjä vähentää nopeasti niin, että tämän vuosisadan loppupuolella ne olisivat tasapainossa hiilinielujen kanssa. Sopimukseen ei kuitenkaan kuulu määrällisiä päästövähennystavoitteita, vaan valtiot määrittävät itse kansalliset peräkkäiset tavoitteensa ja sitoutuvat tiedottamaan niistä sekä saavuttamaan ne. Näiden lisäksi se sisältää pitkän aikavälin tavoitteen ilmastonmuutokseen sopeutumiselle sekä tavoittelee rahoituksen kohdistamista vähähiiliseen ja ilmastokestävään kehitykseen. Sopimuksen toteutumisen ja tavoitteissa edistymisen tarkastelemiseksi järjestetään viiden vuoden välein maailmanlaajuinen kokonaistarkastelu. (YM 2017.)

Ilmastopimuksen, johon kuuluu 29 artiklaa, voimaantulon vaatimuksena oli, että sen ratifioi ainakin 55 valtiota, joiden yhteiset kasvihuonekaasupäästöt ovat vähintään 55 prosenttia maailmanlaajuisista päästöistä. Nämä vaatimukset täyttyivät lokakuussa 2016 ja sopimus astui voimaan 30 päivää myöhemmin 4.11.2016. Suomi sai ratifioitua ilmastopimuksen kymmenen päivää sopimuksen voimaan astumisesta eli 14.11.2016. (YM 2017.)

Pariisin ilmastopimus kattaa niin itse sopimuksen kuin sen päätöstekstin. Päätöstekstiin kuuluu kuusi osaa, jotka viittaavat sopimuksen hyväksymiseen ja omaksumiseen: kansallisesti päätetyt aiotut panostukset; päätökset sopimuksen vaikuttavuudesta, johon kuuluvat muun muassa ilmastonmuutoksen hillintä, siihen sopeutuminen, sen aiheuttamat vahingot, rahoituksen ja teknologian kehittäminen ja vienti sekä päätösten noudattaminen; tehostettu toiminta ennen vuotta 2020; muut sidosryhmät; hallinnolliset ja budjetti aiheet. Nämä osiot tarjoavat tulkinnallista ohjausta ilmastopimuksen toimeenpanoon. (Christoff 2016, 774.)

3 RISKI, MITTAKAAVA JA MONIMUTKAISUUS

Tässä luvussa käsittelen tutkielmani teoreettista viitekehystä. Ensin luvussa 3.1 tulen tarkastelemaan riskin käsitettä. Luvussa 3.2 tuon esille mittakaavan ja monimutkaisuuden käsitteet, jotka yhdistyvät (ilmasto)politiikassa. Luvussa 3.3 kerron hieman aiemmasta tutkimuksesta, jota on tehty erilaisista lähtökohdista tarkastelemalla sanomalehtien artikkeleita ilmastonmuutokseen liittyen. Näin voin esittää, minkälaiseen tieteelliseen tutkimukseen ja kontekstiin oma tutkielmani sijoittuu.

3.1 Riski ja riskiyhteiskunta

Lähestyn ilmastonmuutosta ja ilmastokokousta tutkielmassani Ulrich Beckin (2009) riskin käsitteen kautta. Beckin (2009, 4) mukaan ”tulevaisuuden uhkat ovat usein sivilisaation menestyksen tuotteita”, ja nämä ”riskit ovat modernin ajan alusta liitetty päätösten, epävarmuuden ja todennäköisyyden lisääntyvään merkitykseen modernisaation prosessissa”. Riskit ovat joko uhkia tai mahdollisuuksia. Ihmiset itse rakentavat omaa tulevaisuuttaan, johon liittyvät sen ”avoimuus, epävarmuus ja esteet”. Näistä tulevaisuuden epävarmuustekijöistä rakentuvia kognitiivisia

ajatusmalleja voidaan kutsua riskeiksi. (Beck 2009, 4.) Vaikka ilmastonmuutoksen seurauksia voidaan jo havaita esimerkiksi jäätiköiden sulaessa, on se edelleen tulevaisuuden riski. Emme tiedä varmasti, miten se tulee etenemään, mutta voimme tehdä arvioita ja laskea todennäköisyyksiä sen tulevista vaikutuksista. Sen torjumiseksi kehitettävä teknologia sisältää myös oman riskinsä, sillä emme voi tietää, millaisia riskejä se pitää sisällään tai voiko sen avulla kenties parantaa talouskasvua. Myös ilmastopolitiikka sisältää riskinsä, sillä kansallisen ilmastopolitiikan toteuttaminen on vahvasti kiinni kansainvälisessä ilmastopolitiikassa, jossa suhteet muiden maiden ilmastopolitiikkaan ovat monimutkaiset. Riskin käsite soveltuu siis hyvin ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan uhkien ja mahdollisuuksien käsittelyyn.

Ilmastonmuutoksen riskistä käytän Jarkko Kankaan (2016) mukaisesti nimitystä ”ilmastoriski”. Hän toteaa Beckiä mukaillen ilmastoriskien olevan ”mahdollisia tulevia katastrofeja, joita määrittävät modernien yhteiskuntien oloissa alueellisesti laaja vaikutus, pitkäkestoisuus, tiedollinen monimutkaisuus ja yleensä näkymättömyys” (Kangas 2016, 211). Tähän liittyvät olennaisesti Risto Kuneliuksen ja Elisabeth Eiden (2017, 2) kuvaamat haasteet ilmastonmuutoksesta viestimiseen eli ”mittakaava, monimutkaisuus ja politiikka”. Ilmastoriskien alueellinen laajuus ja pitkäaikaisuus ovat osa sen mittakaavaa ja tiedollinen monimutkaisuus sekä näkymättömyys tekevät siitä monimutkaisen. Näiden yhdistelmänä siitä syntyy vaikeaselkoinen poliittinen haaste (Kunelius & Eide 2017, 3). Mittakaavan, monimutkaisuuden ja politiikan käsitteistä kerron lisää seuraavassa luvussa.

Tiedon lisääntyminen ei välttämättä poista riskiä, vaan saattaa ennemminkin johtaa sen syntymiseen. Riski avaa käsittelyyn ”tietämisen ja epätietoisuuden, totuuden ja valheellisuuden, hyvän ja pahan” epäselvät rajat. Epätietoisuus voi nousta keskiöön, jolloin tietoisuus siitä voi johtaa esimerkiksi kontrollin lisääntymiseen. (Beck 2009, 5.) Ilmastoriskin kontrolloimisen voidaan nähdä olevan ilmastokokousten keskiössä, sillä niiden avulla yritetään estää ilmastonmuutoksen uhkakuvien syntyminen.

Riskiyhteiskunnassa riskejä yritetään välttää yhteisten sopimusten ja sääntöjen turvin, mutta sääntöjä voidaan rikkoa, eikä yhteiskunta voi hallita kaikkia modernisaation, teollisuuden ja teknologian mukanaan tuomia uhkia. Yhteiskunta ei siis kykene hallitsemaan kaikkia aiheuttamiaan vaaroja ja epävarmuustekijöitä ”ei niinkään sen puutteiden ja tappioiden vaan sen saavutusten

vuoksi”. Tässä ilmastonmuutos toimii oivana esimerkkinä. Ilmastoriski on vaikea puuttua, koska se on aiheutunut yhteiskuntien modernisaation sivutuotteena. (Beck 2009, 7–8.) Kuitenkin terveyteen ja ympäristöön liittyvät riskit voivat politisoituessaan nostaa pinnalle modernisaatiosta juontuvien hyötyjen ja haittojen jakaantumisen sekä luottamuksen politiikkaan ja hallintoon, mikä tekee riskeistä yhä vahvemmin poliittisia ongelmia (Boholm 2010, 160) ja mediassa käsiteltyjä teemoja.

Riski voidaan Beckin (2009, 9) mukaan nähdä myös ”katastrofin ennakoitina”. Toisin kuin katastrofia, riskiä ei voi konkretisoida ”tilallisesti, ajallisesti tai sosiaalisesti”, vaan sen todellisuutta määrittää sen toteutumisen mahdollisuus. Globaali riski ”maailman riskiyhteiskunnassa” voidaan havainnollistaa siten ”globaalin riskin todellisuuden esittämisenä”. (Beck 2009, 9.) Beck (2009, 11) toteaa kuitenkin, että riskit tulevat todellisiksi, kun ne vaikuttavat yksilöiden ja yhteiskuntien toimintaan. Siten, globaali ilmastoriski on siis johtanut ilmastoneuvotteluihin, politiikan uudelleen muotoutumiseen, ennustetun ilmastonmuutoksesta aiheutuvan katastrofin välttämiseksi (Beck 2009, 10). Tämän voidaan olettaa olevan vuotuisten ilmastokokousten järjestämisen taustalla. Toisaalta riskien määrittäminen ja hallitseminen Åsa Boholmin (2010, 160) mukaan avaavat oven ”poliittisten toimijoiden piilotetuille ja avoimille strategioille saavuttaa tavoitteensa, saada luottamusta, tukea ja äänestäjiä”. Siten poliittiset toimijat yksittäisistä poliitikoista valtioihin ja järjestöihin voivat määrittää ilmastoriskiä itselleen sopivasti ja esimerkiksi mediaa sanomansa välittämiseen käyttäen, jotta he voivat saavuttaa omat tavoitteensa. Osaltaan tämä tekee monimutkaisesta ilmastonmuutoksesta yhä monimutkaisemman ja moniulotteisemman ongelman.

Se, millaisena riski näyttäytyy eri maissa, miten mahdollinen katastrofi nähdään suhteessa elintason ylläpitämiseen teollisuuden keinon, vaikuttaa osaltaan siihen, miten innokkaasti valtiot ajavat riskin pienentämistä ja miten todennäköistä ilmastopimuksen aikaansaaminen on. Joskin maiden harjoittamaan politiikkaan ilmastoneuvotteluissa vaikuttavat oleellisesti myös niiden kansallinen tilanne, vuorovaikutus muiden valtioiden kanssa sekä edellä mainitut strategiat. Beckin (2009, 12) mukaan tätä voidaan kutsua ”riskin kulttuuriseksi käsittämiseksi”. Eri kulttuureissa sama riski määrittyy eri tavoin, sen todellisuus näyttäytyy erilaisena, mikä politiikassa, myös ilmastokokouksissa, näkyy ”riskikulttuurien yhteentörmäyksenä”. Median rooli on tuoda esille näitä kamppailuja, mutta toisaalta se tekee globaalisen riskin todellisemmaksi ja kollektiivisemmaksi

esittäessään muiden kärsimystä. Mediassa nämä riskien törmäykset näkyvät kamppailuna, mutta toisaalta globaalien riskien viestiminen tekee näistä todellisia ja kollektiivisia. (Beck 2009, 13.)

Mediassa ei vielä toteutuneet ja siksi näkymättömät riskit nousevat yleisön tietoisuuteen. Globaalien riskien kuten ilmastonmuutoksen esittäminen mediassa tuo sen moniulotteiset uhat esiin jaettuun tietoisuuteen ja luo samalla ”jaettua osallisuutta” riskistä. Samalla sen esittäminen voi tehdä siitä ”kansainvälisen tapahtuman”. (Beck 2010, 260.) Medialla on siis valtaa rakentaa kuva siitä todellisuudesta, mitä riskistä voi seurata. Näin myös Helsingin Sanomat määrittää lukijoilleen haluamansa kuvan ilmatoriskistä ja sen luonteesta.

Beck (2010, 260) kommentoi Dewey (1946) mukaillen politiikan lähtökohtana usein olevan ”toiminnoista aiheutuneet seuraukset” eikä niinkään toiminta itsessään. Hän toteaa, että tämä ajatus tukee hänen näkemystään riskiyhteiskunnasta ja sitä, miten ilmastonmuutos muiden nykyajan ongelmien kanssa näyttäytyy sen riskeinä. Keskustelun pohjalla ei ole yksimieliset päätökset vaan enneminkin eripura siitä, mitä päätöksistä seuraa. Siten kriisit, jotka juontuvat moderneista riskeistä, rakentuvat juurikin väittelyistä niiden mahdollisista seurauksista. Konfliktit riskeistä laittavat normaalin järjestyksen epästasapainoon, mikä Beckin mukaan mahdollistaa uusien instituutioiden syntymisen ja rakentamisen. Globaalit riskit voivat siis kyseenalaistaa nykyistä ”vastuuttomuuden järjestelmää” ja nostaa tämän poliittisen toiminnan kohteeksi. Tällainen ”pakotettu valaistuminen” voi johtaa ”globaaliin yhteistyöhön” niitä maailman riskiyhteiskunnan piirteitä vastaan, jotka aiheuttavat sen riskejä. (Beck 2010, 260.) Tämä näkemys voidaan nähdä ilmastokokousten ytimessä, sillä kasvihuonekaasupäästöjen riskit on tehty näkyviksi, mikä on johtanut kansainvälisiin ponnisteluihin niiden toteutumisen estämiseksi. Yrityksenä on muuttaa sitä järjestelmää, johon ilmastonmuutos perustuu. Kuneliuksen ja Eiden (2017) esille nostamat ilmastonmuutoksen mittakaava ja monimutkaisuus tekevät siitä kuitenkin haasteellista, mikä näkyy ilmastopoliitiikan toteuttamisen haasteissa.

Beckin (2010, 260–261) korostama ”lavastaminen” kohdistuu ”kriisien sijaan uusiin globaaleihin riskeihin”, joihin ilmastonmuutos voidaan lukea mukaan. Ihmisten aiheuttamat riskit ovat näkymättömiä ja siksi vaikeasti arvioitavissa ja usein niiden luonne määrittyy siinä, millaisena tietona ne esitetään. Siksi niitä on mahdollista joko ”liioitella tai minimoida, niiden olemassaolo voidaan muuttaa tai kieltää sen mukaan, mitä on päätetty, että niistä tiedetään tai ei tiedetä”. Siten

myös riskien määrittely ja se, miten ne ”lavastetaan”, voi aiheuttaa kiistoja. Beckin toteaa, että tämä riskin määrittely nostaa tärkeäksi sen, miten riskit esitetään mediassa. (Beck 2010, 260–261.) Suomessa Helsingin Sanomilla suurimpana sanomalehtenä voidaan katsoa siis olevan suuri rooli ilmatoriskin ”lavastamisessa”, eli sen esittämisessä, havainnollistamisessa ja määrittämisessä suomalaiselle lukijakunnalleen.

3.2 Mittakaava, monimutkaisuus, politiikka

Ilmastonmuutos on, kuten edellä mainitsin, haasteellinen ilmiö viestittäväksi. Kunelius ja Eide (2017, 2) kehystävät näitä haasteita ”mittakaavan, monimutkaisuuden ja politiikan” käsitteillä. Nämä käsitteet nostavat esille ilmastonmuutoksen omalaatuisen kietoutuneisuuden ympäröivään maailmaan ja arkielämään, kuten tekee myös edellä esittämäni Ulrich Beckin (2009) (ilmasto)riskin käsite kertoen tämän perustuvan modernien yhteiskuntien menestykseen.

3.2.1 Mittakaava

Ilmastonmuutos on leveä, syvä ja ajallisesti laaja ongelma. Se on ajallisesti osa historiaa ja tulevaisuutta, se on poliittisesti läsnä paikallispolitiikasta globaaleihin hallintatoimiin ja se on ”soluttautunut syvälle modernien yhteiskuntien rakenteisiin ja sosiaaliseen järjestykseen” (Kunelius & Eide 2017, 2). Beckin (2009, 4) mukaan se on oikeastaan modernien yhteiskuntien tuote, joten myös siksi sen ajallisen ja tilallisen laajuuden voi nähdä ulottuvan lähes kaikkialle. Sen leveyden eli laajuuden vuoksi jokainen sen pysäyttämiseenkin osallistuva osapuoli on osallinen sen voimistumiseen (Kunelius & Eide 2017, 2). Kasvihuonekaasut, jotka ovat päässeet ajansaatossa ilmakehään, vaikuttavat siellä niin nykyisten kuin tulevien sukupolvien aikana ja ne vaikuttavat maapallon jokaiseen kolkkaan riippumatta siitä, mikä toimija minkä valtion alueella ne sinne on päästänyt. Globaalien ongelmien ratkominen ei kuitenkaan suju valtiojakoisessa maailmassa ongelmitta. Yhteisen näkemyksen rakentaminen ilmastonmuutoksesta on jo haaste sinällään ja vielä isompi haaste on, miten siihen tulisi reagoida. (Kunelius & Eide 2017, 3–4.) Epätietoisuus siitä, miten ongelmaan tulisi reagoida, voidaan nähdä yhdistyvän Beckin (2009) riskin käsitteeseen.

Sen syvyys ulottuu teollistumisesta lähtöisin olevaan energian ja fossiilisten polttoaineiden kulutukseen, jonka päälle modernit yhteiskuntamme, niiden ”poliittiset, taloudelliset, kulttuuriset ja

sosiaaliset järjestelmät” ja status quo ovat rakentuneet. Epävarmaa on, voiko uusiutuvat energianlähteet pitää yllä nykyistä järjestelmää, jonka olemassaoloa ei toisaalta juuri kyseenalaisteta. (Kunelius & Eide 2017, 4)

Ilmastonmuutos ja ilmastopolitiikka ovat myös ajallisesti laajoja käsitteitä. Yhteiskunnan jatkuva kehitys, ”kasvutarina” esimodernista ajasta tulevaisuuteen on osa kulttuuriamme (Kunelius & Eide 2017, 5) ja Beckin (2009, 7–8) sanoin osa sivilisaatiomme menestystarinaa. Myös ilmastopolitiikka käsittelee tapahtumia ajallisesti laaja-alaisesti. Ilmastotieteelliset tutkimukset sisältävät pitkältä ajalta ilmastojärjestelmän historiaa ja ennusteita ilmastonmuutoksen seurauksista. Ilmastopoliittiset päätökset ovat myös pitkän ajan tavoitteita, joita meidän on haastava henkilökohtaisesta katsantokannasta edes ymmärtää. (Kunelius & Eide 2017, 5.)

3.2.2 Monimutkaisuus

Ilmastonmuutoksen monimutkaisesta luonteesta kertoo hyvin se seikka, että ”lähes kaiken voi liittää ilmastopolitiikkaan” ja ilmastopolitiikka liittyy siis lähes kaikkeen kuten ”energiaan ja talouteen, veteen ja maahan, kulttuuriin ja perinteisiin, identiteetteihin ja elämäntyyliin, vapauteen ja uskoon...” Viestinnän vaativuuden voi ymmärtää, kun miettii, miten monenlaista tietoa ja sanastoa aiheesta on olemassa. Lisäksi maapallon ilmastojärjestelmä itsessään on monimutkainen, joten sen toimintaa ja ilmastonmuutoksen vaikutusta tähän on haastava ymmärtää täydellisesti. (Kunelius & Eide 2017, 3, 6.)

Monimutkaisuus koostuu tiedosta, kansalais-epistemologiasta, instituutioista ja eriarvoisuudesta. Tiedon monimutkaisuuteen liittyy tarve globaaliin tietoon, mutta tarvitaan myös ymmärrystä paikallisesta tiedosta. Ei riitä, että ymmärretään itse ilmiötä, mutta tulee ymmärtää myös ”kulttuuristen, sosiaalisten ja paikallisten olosuhteiden ja kokemusten monimutkaisuus”, ja miten näitä ymmärretään eri alueilla. (Kunelius & Eide 2017, 6–7.) Tämä voidaan yhdistää tiedon kehystämiseen ja tulkitsemiseen eri tavoin eri kulttuureissa (Entman 1993, 53). Ilmastonmuutoksen ymmärtämiseen tarvittava tieto on siis monialaista ja monimutkaista, mikä tekee myös sen välittämisestä haasteellista.

Toisaalta eri maissa ja kulttuureissa hallinto ja instituutiot toimivat eri tavoin, niillä on erilaiset historialliset taustat ja nykyiset ongelmat, jotka osaltaan vaikuttavat siihen, miten ilmastonmuutos niissä huomioidaan. Siten myös globaalit yhteiset toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi pitää muuntaa kansalliseen politiikkaan ja hallintoon sopiviksi. Kansalais-epistemologialla viitataan siis instituutioiden toiminnan paikallisiin ominaisuuksiin, jotka perustuvat niiden muotoutumiseen ajan saatossa. Ilmastonmuutos ongelmana levittyessään ”moderneissa yhteiskunnissa” eri instituutioiden alueille vaatii nyt näiden ”hallinta-alueiden limittymistä”. Esimerkkinä tästä hallitustenvälinen ilmastopaneeli toimii juurikin hallitusten toiminnan ja tieteen yhdistäjänä. (Kunelius & Eide 2017, 8–9.)

Monimutkaisuutta lisää edelleen ilmastonmuutoksen aiheuttama eriarvoisuus. Kunelius ja Eide toteavat Ulrich Beckin huomioivan onnistuneesti näiden välisen yhteyden. (Kunelius & Eide 2017, 9.) Beckin (2010, 257) mukaan: ”Sosiaalinen eriarvoisuus ja ilmastonmuutos ovat saman kolikon kaksi eri puolta. Eriarvoisuutta ja valtaa ei voida enää käsittää ottamatta huomioon ilmastonmuutosta ja ilmastonmuutosta ottamatta huomioon sen vaikutuksia sosiaaliseen eriarvoisuuteen ja valtaan.” Koska ilmastonmuutoksen ”vaikutukset, riskit ja valmiusaste sen tulevia seurauksia ajatellen” ovat erilaiset eri maissa, siihen myös suhtaudutaan hyvin eri tavoin (Kunelius ja Eide 2017, 10). Kunelius ja Eide (2017, 10) konkretisoivat tämän toisille olevan esimerkiksi ilmastoystävällisten ostopäätösten tekemistä ja toisille tarkoittavan pakkomuuttoa pois nykyisestä asuinpaikasta.

3.2.3 Politiikka

Ilmiön mittakaava ja monimutkaisuus yhdistyvät siitä käytävässä politiikassa, kun se haastaa demokraattisen politiikan ja sen instituutioiden rajoja. ”Se nostaa esiin periaatteellisia kysymyksiä siitä, mitä demokraattinen politiikka on ja mitä sen pitäisi olla”, mitkä sitten näkyvät mediassa osana politiikan näyttämöä. Siksi teoretikot ovat uudelleen suunnitelleet, haastaneet ja harkinneet ilmastopolitiikkaa. (Kunelius & Eide 2017, 3, 10.) Harrisin (2013, 25) mukaan kansainvälisellä, kansallisella ja yksilön tasolla voidaan tunnistaa syitä, miksi ilmastopolitiikka on epäonnistunut. Esimerkiksi kansainvälisellä tasolla maiden omat kapeat ja lyhytnäköiset intressit tekevät kansainvälisestä ilmastopolitiikasta sekä ilmastopimuksen aikaansaamisesta hyvin vaikeaa (Harris 2013, 25). Ilmastonmuutoksesta käytävään politiikkaan onkin ehdotettu erilaisia ratkaisuja,

jotta se saataisiin toimimaan ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi. Esimerkiksi ehdotetaan, että demokratia pitäisi laittaa syrjään ratkaisun löytämiseksi (Kunelius & Eide 2017, 10) tai, kuten Oreskes ja Conway (2014) toteavat, tulisi tehdä päätöksiä Kiinan poliittisen hallinnan tapaan, jolloin näitä saataisiin tehtyä nopeammin (ks. Kunelius & Eide 2017, 10–11). Toisaalta todetaan, että tämä toimintapa jättää toimijoita politiikan ulkopuolelle, mikä voi aiheuttaa vastareaktioita harjoitettua politiikkaa vastaan (Kunelius & Eide 2017, 10–11).

Kuneliuksen ja Eidenkin (2017, 12) siteeraaman Eleonor Ostromin (2009, 1) mukaan yksi ratkaisu ilmastopolitiikkaan voisi olla lähestyä ongelmaa monitasoisesti. Globaali ilmastopolitiikka tuottaa hitaasti ratkaisuja ja sisältää paljon erimielisyyksiä. Siksi monitasoisen lähestymisen avulla voitaisiin saavuttaa kokeellisempia ratkaisuja, joiden avulla voidaan ”kehittää menetelmiä arvioimaan tiettyjen strategioiden hyötyjä ja kustannuksia”. Päästöjen vähentämisessä on tärkeää ottaa huomioon myös yksilöiden sitouttaminen toimiin, mihin pienempien mittakaavojen hallinnollisilla toimijoilla on paremmat mahdollisuudet. (Ostrom 2009, 1.)

Toisaalta ilmastopolitiikkaa voi lähestyä myös keskustelun kautta (Kunelius & Eide 2017, 13). Dryzekin ja Alexin (2015, 1) mukaan tietyllä retoriikalla voi esimerkiksi vakuuttaa ilmastoskeptikkoja siitä, että ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät toimet voivat olla hyväksyttäviä. Tämä tapahtui siitä huolimatta, että nämä eivät edelleenkään uskoisi ilmastonmuutokseen (Dryzek & Alex 2015, 1). Keskustelemalla voidaan siis käydä politiikkaa ja löytää yhteisiä ratkaisuja, vaikka mielipiteet aiheesta eivät olisi yhteneväiset. Kuneliuksen ja Eiden (2017, 13) mukaan medially tulee joka tapauksessa olemaan suuri rooli keskustelun ja ”yhteisen tulkinnan” löytämisessä ilmastopolitiikkaan liittyvien toimijoiden välillä.

3.3 Ilmastonmuutos ja journalismi

Tutkielmani liittyy tieteelliseen kontekstiin ja aiempiin tutkimuksiin, joita on tehty ilmastonmuutokseen liittyen erityisesti siihen liittyvän uutisoinnin osalta. Tällaista ilmastonmuutokseen liittyvää tutkimusta on paljon, joten nostan tässä esille vain joitakin esimerkkejä, jotka koen mielekkäiksi yhdistää oman tutkielmani aiheeseen.

Ville Kumpu (2014, 41–42) tulkitsee ilmastokeskustelua demokraattisen politiikkaan liittyvän erimielisyyden näkökulmasta. Näin ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen tarvittava yhteinen näkemys, konsensus, perustuu erimielisyydelle asetettuihin rajoihin. Hän keskittyy artikkelissaan yksimielisyyden ja erimielisyyden suhteeseen ja sen rakentumiseen ilmastonmuutokseen liittyvässä keskustelussa. Artikkelin perustuu agonistiseen demokratiateoriaan, jossa korostetaan konfliktien merkitystä politiikassa. Demokratian tulee siis sallia kiistely politiikan teossa. Vastakohtana on deliberatiivinen demokratiateoria, jonka mukaan politiikan ihannetilä on yksimielisyys, joka on saavutettu julkisella harkinnalla. Ilmastonmuutoksesta kertovassa journalismissa tulisi siis ottaa huomioon sekä konfliktit ilmastopolitiikassa että ilmasto-ongelman ratkaisemiseen tarvittava yksimielisyys. (Kumpu 2014, 41–42.)

Artikkelissaan hän tutkii neljän ilmastokokouksen aikana Helsingin Sanomissa sekä Ilta-Sanomissa julkaistuja artikkeleita. Niiden perusteella toimittajat ovat omaksuneet ilmastoviestinnän näkökulman kirjoituksissaan, eivätkä he tuoneet juurikaan esille ilmastopolitiikkaan liittyviä erimielisyyksiä ja konflikteja. Lehdissä pyrittiin kirjoittamaan yksimielisyyden näkökulmasta tuomalla esiin ”ilmastotahtoa”, eli tahtoa ratkaista ilmastonmuutokseen liittyvät ongelmat, esimerkiksi kansalaisjärjestöjen sekä aktivistien avulla. Vaikka ilmastouutisointi väheni neljän kokouksen aikana finanssikriisin ottaen enemmän tilaa politiikan alueella, tämä ei kuitenkaan vaikuttanut ilmastoon liittyvien uutisten sisältöön. Edelleen vaalittiin ilmastopoliittisuuden ja yksimielisen ratkaisun merkitystä. Huomattavaa oli myös se, että kotimaan politiikalla ei ollut minkäänlaista merkitystä ilmastokokouksiin liittyvään uutisointiin. Uutisartikkeleissa ei esimerkiksi lainkaan kerrottu suomalaisten puolueiden kantoja ilmastokokousten asialistalla oleviin asioihin. (Kumpu 2014, 55–56.)

Suvi Huikuri (2011, 52, 63) on tutkimuksessaan vertaillut teollisuusmaan eli Suomen ja kehitysmaan eli Intian lehtiartikkeleita ilmastokeskusteluun liittyen vuosien 2005-2008 ajalta ja tutkinut, millaisia oikeuttamisargumentteja näissä kahden maan lehdistön artikkeleissa on käytetty Boltanskin ja Thévenot'n oikeuttamisteoriaan perustuvan julkisen oikeuttamisen analyysin keinoin. Hän on nostanut esiin näiden kahden maan uutisoinnissa hyödynnettyjä oikeuttamisen maailmoja vertailemalla niiden käyttötapoja ja lukumääriä. Tarkoituksena hänellä oli tällä tavoin selvittää, millainen tulkinta ilmastonmuutokseen liittyvästä keskustelusta ja kiistoista on tehty Suomessa ja

millainen vastaavasti Intiassa. Aineistonaan hän on käyttänyt Helsingin Sanomia sekä The Times of Indiaa. (Huikuri 2011, 52, 63.)

Ilmastopimuksen aikaansaamiseksi Suomessa nähdään tarpeelliseksi kattavuuden, tehokkuuden ja markkinaohjauskeinojen oikeutukset, kun taas Intiassa nousee esille erityisesti ilmasto-oikeudenmukaisuus. Times of Indiassa siis vaadittiin vastuuta ja solidaarisuutta ilmaisten niitä ”itsenäisillä” kansalaisyhteisöillä. Teollisuusmailta odotettiin vastuunkantoa ja niiden suorittamia suuria päästöleikkauksia, jotta uusi sopimus voidaan saada aikaiseksi. Lisäksi haluttiin, että teollisuusmaat rahoittavat ilmastotoimia kehittyvissä maissa ja että myös Yhdysvallat kantaa täysipainoisesti vastuunsa päästöleikkauksista. Ilmastokeskustelu on myös yleisempää ja se sisältää enemmän kritiikkiä kuin Suomessa. (Huikuri 2011, 63.)

Helsingin Sanomissa tulee esille tarve tehokkaaseen ja taloudelliseen ilmastopolitiikan harjoittamiseen. Uutisoinnissa ei syytellä kehitysmaita siitä, että ne sulkevat silmänsä yhä kasvavilta saasteongelmilta, vaan mietitään ennemmin, mitä uuden ilmastopimuksen tulisi sisältää. Suomessa ilmastonmuutoksen ratkaisemisesta kirjoitetaan resurssien jakamisen näkökulmasta, kun taas Intiassa keskitytään resurssien olemassaoloon ja jakamiseen. (Huikuri 2011, 63.)

Mielenkiintoista Huikurin (2011, 63) mukaan on, että Intiassa ilmastonmuutos sai kaksi kertaa enemmän huomiota kuin Suomessa uutisoinnin samalla ollessa monipuolisempaa ja ottaen huomioon myös teollisuusmaiden näkökulman. Helsingin Sanomissa ilmastonmuutosta käsiteltiin kehitysmaiden kantilta sen sijaan vain kerran. Huomionarvoista on myös se, että Intian lehdistössä Yhdysvallat sai osin syntipukin aseman, kun se ei ilmastopolitiikallaan osallistu erityisemmin toimiin ilmastonmuutosta vastaan. Tämä oikeuttaa siten kehitysmaidenkin olevan osallistumatta päästörajoituksiin. Kokousten tehottomuutta arvosteltiin vain Indian Timesissa, mikä Huikurin mielestä on omituista. Yleensä se, ettei kokouksissa saada juuri mitään aikaan on normaali puheenaihe, joka johtaa lopulta myös YK:n kritisoimiseen. (Huikuri 2011, 63.)

Kansalaisuudesta ja ekologiasta juontuvat oikeutukset olivat molemmissa maissa hallitsevia teemoja. Toisaalta molemmissa maissa argumentit ympäristönsuojelun puolesta olivat harvinaisia, mikä voi johtua siitä, että se koetaan itsestään selvyytenä, jolloin voidaan keskittyä

ilmastonmuutoksen torjumisen keinoihin. On myös mahdollista, että se johtuu talouden ja valtasuhteiden suuremmasta kiinnostavuudesta, minkä vuoksi ympäristösuojelu ei niin innostavana aiheena jätetäin vähäiselle huomiolle. Ekologia ja teollisuus yhdistyivät oikeutuksiin molemmissa maissa. Intiassa korostettiin, että ilmastotoimia suunnitellessa tulee ottaa huomioon varallisuuden epätasainen jakautuminen kehittyvissä maissa. Suomessa taas nostettiin tärkeäksi markkinoiden mukauttaminen ilmastonmuutoksen torjuntaan esimerkiksi päästökaupan avulla ja panostamalla uusiutuvan energian markkinoihin sekä ilmastorahoitukseen. (Huikuri 2011, 63–64.)

Lisa Plattner (2016, 61) on tarkastellut opinnäytteessään brittiläisen sanomalehden the Guardianin artikkeleita Pariisin ilmastokokouksen uutisoinnista. Tutkimusaineistona hänellä on 17 sanomalehden internetsivulla julkaistua artikkelia, jotka on julkaistu Pariisin ilmastokokouksen aikana. Hän löysi aineistostaan neljä kehystä: Pariisin sopimus -kehys, mahdollisen toiminnan ja muutoksen kehys, globaalin johtajuuden kehys sekä ilmastotieteen kehys. Kehyksessä Pariisin sopimuksesta hänen mukaansa puhutaan itse Pariisissa järjestetystä konferenssista, aikaisemmista konferensseista sekä sopimuksesta. Mahdolliseen toimintaan ja muutokseen keskittyvässä kehyksessä tulee esiin ilmastonmuutos, muutoksen vihjaaminen, talous ja tulevaisuuden skenaariot. Johtajat, neuvottelijat, YK:n ja globaalin yhteisymmärryksen hän jaottelee globaalin johtajuuden kehykseen. Kasvihuonekaasut, ilmastonlämpeneminen, hallitustenvälinen ilmastopaneeli sekä merenpinnan nousu sisältyvät ilmastotieteen kehykseen. (Plattner 2016, 66.)

Pariisin sopimusta kehystettiin koko kokouksen ajan toivonpilkahduksena, mutta myös kriittisiä katsantokantoja löytyi. Sopimusta pidettiin ratkaisuna tuleville sukupolville etenkin politiikassa maapallon pohjoisosissa. Toisaalta kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen äänet jäivät vähälle aineistossa. Aineistosta ei nouse esiin ainoastaan Ranska puheenjohtajamaana, vaan myös Pariisin merkitys toivon kaupunkina erityisesti kokousta edeltäneiden terrori-iskujen vuoksi. Tulevaa muutosta ja toimintaa lähestyttiin jatkuvasti lämpenevän ilmaston ja sen aiheuttamien seurausten kuten jatkuvasti lisääntyvien luonnonkatastrofien kautta. Jotta lämpeneminen pysähtyisi, vaadittiin kasvihuonekaasujen huomattavaa vähentämistä. Näille toimille luvattiin rahoitusta niin hallituksilta kuin muilta taloudellisilta toimijoilta. Kiireellisyys aloittaa toimet ilmastonmuutosta vastaan on kehysten pääviesti. (Plattner 2016, 66–67.)

Maailman johtajuutta kuvattiin erityisesti muutaman hallitsevan toimijan kautta. Poliittista johtajuutta yhdistettiin globaaleihin valtarakenteisiin. Eri tasoilla johtajien viestit erilaisine intresseineen tähtäsivät usein siihen, että niiden näkemys tulee huomioiduksi sopimuksessa. Pienten saarivaltioiden johtajat nähtiin haavoittuvina ja huomion antsaitsevina, sillä heidän maansa tulevat kokemaan ilmastonmuutoksen vaikutukset ensimmäisenä. Kokouksissa eri taustoista huolimatta työskenneltiin yhteisen tavoitteen eteen. Yhdysvallat ja Kiina olivat hyvin edustettuina aineistossa, kun taas vähemmälle huomiolle jäivät Intia, Brasilia ja Saudi-Arabia. Vähiten huomiota saivat muut toimijat, etenkin ne, jotka edustivat kansalaisyhteiskuntaa. (Plattner 2016, 67.)

Päästöt, ilmaston lämpeneminen, meren pinnan nousu ja 1,5 asteen tavoite olivat pääasiallisesti esillä hallitusten välisen ilmastopaneelin raporttien kanssa ilmastotieteestä puhuttaessa. Aineiston mukaan sopimuksessa tähän liittyvä teksti näyttäytyy vaillinaisena. Osin käytettiin myös itsestään selviä tieteellisiä kehyksiä, joissa perehtyminen tieteelliseen tietoon jäi vähemmälle. Yleensä ottaen aineistosta saattoi havaita kritiikkiä aiempaa päätöksentekoa ja ongelman poliittista lähestymistä kohtaan. (Plattner 2016, 67–68.)

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tulen lähestymään ilmastokokoukseen liittyvää uutisointia teoriaohjaavan kehysanalyysin keinoin. Ensin luvussa 4.1 kerron tutkimusmenetelmästä, jonka jälkeen kerron kehysanalyysistä ja sen käyttämisestä aineistoni analysoimisessa. Lopuksi luvussa 4.2 avaan aineistoa.

4.1 Teoriaohjaava kehysanalyysi

Lähestyn laadullista empiiristä tutkielmaani teoriaohjaavasti, eli olen ensin katsastanut tutkimusaineiston analysoimiseen sopivaa kirjallisuutta, jota apuna käyttäen olen syventynyt aineistoon. Teoreettisena viitekehyksenä tässä tutkimuksessa otan huomioon tieteen poliittisiin väittelyihin yleensä liitetyt kehykset sekä riskin, riskiyhteiskunnan ja ilmastonmuutoksen mittakaavasta, monimutkaisuudesta ja ilmastopolitiikasta kertovat käsitteet. Tämän kehikon avulla pyrin kuvaamaan, millaista todellisuutta Helsingin Sanomat tuottaa Pariisin ilmastokokouksesta.

Nisbetin (2010, 46) mukaan käytettäessä tieteen poliittisiin väittelyihin yleistettäviä kehyksiä, tutkimuksesta saatavaa tietoa on helpompi vertailla muiden samantapaisten tutkimusten kanssa. Näin voidaan paremmin saada yleiskuva aiheesta, kun halutaan vertailla, miten samaa aihetta on kuvattu esimerkiksi eri maiden medioissa.

Laadullisessa tutkimuksessa tuetaan usein tutkimushavaintojen teoriapitoisuuteen. Toisin sanoen käsitys ilmiöstä, tutkittavalle ilmiölle annetut merkitykset ja tutkimuksen toteuttamiseen käytetyt välineet vaikuttavat lopulta tutkimuksessa tehtyihin havaintoihin. Tutkimuksesta ei siis voi saada ”puhdasta objektiivista tietoa” tutkijan toteuttaessa tutkimuksensa subjektiivisen näkemyksensä mukaisesti. Siksi tulee ottaa huomioon, että tutkimusmenetelmä ja niiden käyttäjä määrittävät osaltaan tutkimustuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018 ei sivunumeroa saatavilla.) Pertti Alasuutarin (2011 ei sivunumeroa saatavilla) mukaan ”laadullinen analyysi koostuu kahdesta vaiheesta, havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Tällaisen erottelun voi tehdä vain analyyttisesti; käytännössä ne nivoutuvat aina toisiinsa.” Laadullisella analyysillä voidaan siis lähestyä aineiston rakenteita, jotka muodostavat tästä ”kokonaisuuden” (Alasuutari 2011). Selvitettävä kokonaisuus tässä tutkielmassa on Pariisin ilmastokokous Helsingin Sanomissa. Havaintojen pelkistämisen tutkielmassani tulen suorittamaan teoriaohjaavasti kehysten avulla.

Teoriaohjaava sisällönanalyysi tarkoittaa sitä, että aineiston analyysissä käytetään aiempaa tutkimusta ja kirjallisuutta luokittelun pohjana, mutta esimerkiksi alaluokat voivat nousta esiin aineistosta. Sisällönanalyysi soveltuu tutkimukseni empiirisen aineiston analysointiin, sillä se voidaan nähdä väljänä teoreettisena kehyksenä, joka toimii esimerkiksi kirjoitetun, kuullun tai nähdyn aineiston analyysimenetelmänä. Tutkimukseni voidaan osittain nähdä sekä induktiivisena että deduktiivisena tutkimuksena teoriaohjaavuuden takia. Teoriasta käytetyt luokittelut viittaavat deduktiiviseen yleisestä yksittäiseen tapaukseen lähestyvään tutkimukseen, mutta toisaalta aikomukseni analysoida yksittäiseen ilmastokokoukseen liittyviä artikkeleita kehysanalyysin avulla osoittaa induktiivisuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91, 95, 117.)

4.2 Kehykset ja kehystäminen

Joukkoviestinnän ja viestinnän tutkimisessa yleensä kehystäminen on nykyään yhä useammin vastaantuleva tutkimusalue (D’Angelo & Kuypers 2010, 1). Erkki Karvosen (2000, 78) mukaan se

soveltuu siihen hyvin, sillä sen avulla voidaan analysoida niin ”journalistisen maailman hahmottamista, tekstien tuottamista kuin vastaanottoakin”. Myös ilmastonmuutoksen viestintään keskittyvässä tutkimuksessa sitä on hyödynnetty usein (esim. Kangas 2016; Plattner 2016; Shehata & Hopmann 2012). Siten koen itsekin mielekkääksi käyttää kehystämisen ja kehyksen käsitteitä tässä tutkielmassa ottaen lähtökohdaksi ”journalistisen maailman hahmottamisen”, eli sen, millaista todellisuutta joukkoviestinnällä rakennetaan ilmastokokouksesta.

Eri teoreetikot lähestyvät kehyksen käsitettä hieman eri näkökulmista. Esimerkiksi Stephen Reesen (2001) mukaan kehykset ovat ”järjestäviä periaatteita, jotka ovat sosiaalisesti jaettuina ja pitkäkestoisia, jotka symbolisesti toimivat sosiaalisen maailman mielekkäässä strukturoimisessa” (ks. Reese 2010, 17). Ne tulevat ilmi eri paikoissa ja toiminta-alueilla kuten politiikassa tai viestinnässä (Reese 2010, 17). Ervin Goffman (2001, 52), jota pidetään käsitteen ensimmäisenä käyttäjänä (Horsti 2005, 48), puolestaan määrittää kehyksen tilannemääritelmänä, joka ”rakentuu yhdessä (sosiaalisia) tilanteita hallitsevien periaatteiden sekä meidän subjektiivisen mukanaolomme kanssa”. Hän lähestyy käsitettä ajatuksella: ”yksilöt ollessaan missä tahansa tilanteessa kohtaavat kysymyksen <<mitä tilanteessa on meneillään?>>.” Tilanteessa, joka ei ole päivän selvä, tämä kysymys kohdataan tietoisesti, mutta se voidaan myös kohdata tiedostamatta tilanteissa, joihin ollaan jo totuttu. (Goffman 2001, 52.)

Jotta ymmärtäisimme, mitä kehystä tilanteessa tulee käyttää tai mikä kehys siihen mahdollisesti sopii parhaiten, tarvitsee meidän Karvosen mukaan (2000, 80) tulkita tilanteen ”merkkejä ja vihjeitä”. Toisinaan tilanne saattaa kuitenkin näyttäytyä erilaisena, kuin mitä se todellisuudessa onkaan (Karvonen 2000, 80). On siis mahdollista, että tilanteesta saadut vihjeet voivat johtaa harhaan ja niin sanotusti väärään tilannemääritelmään. Näin ollen joukkoviestinnän kautta voimme saada tietoomme jonkin tulkinnan tilanteesta, ja samalla myös itse tulkitsemme sanomaa omista lähtökohdistamme. Tähän ketjuun voi siten mahtua useampikin epäselvä sanoma tai virheellinen tulkinta tilanteesta, joten myös siksi on hyvä pohtia, miten ja miksi tilannetta on kehystetty niin, kuin se on kehystetty.

On otettava huomioon myös se seikka, että sama tilanne voi näyttäytyä eri yksilöille erilaisena johtuen heidän erilaisista rooleistaan tilanteessa. Toisaalta samassa tilanteessa voi samanaikaisesti tapahtua monia asioita, jotka vaikuttavat tilanteesta rakennettuun kehykseen. Kehysanalyysi siten

hyödyntää kehyksen käsitettä ”kokemuksen järjestymisen tutkimisessa”, johon edellä mainituilla seikoilla on vaikutuksensa. (Goffman 2001, 52–54.) Voidaan siis tulkita, että todellisuus voi näyttäytyä erilaisena eri yksilöille riippuen siitä, mitä he tilanteessa (subjektiivisesti) näkevät ja mistä (subjektiivisista) lähtökohdista he tilanteeseen tulevat. Siten myös ilmastokokous voi näyttäytyä joko samanlaisena tai erilaisena tilanteena eri ihmisille riippuen siitä, mistä näkökulmasta he sitä katsovat tai millaisesta näkökulmasta siitä heille tiedotetaan joukkoviestinnässä. Kehystetäänkö se kenties kokouksena, jossa maat tasapuolisesti neuvottelevat maailman yhteisen edun vuoksi ilmastoriskien pienentämiseksi vai tapahtumana, jossa maailman suurvallat tai teollisuusmaat yleensä päättävät, miten ilmastotoimissa edetään?

Kulttuurilla on Entmanin (1993, 53) mukaan oma merkityksensä kehysten määrittämisessä, ja siten esimerkiksi vastaukset edellisiin kysymyksiin voivat vaihdella kulttuureittain. Tietty kulttuuri pitää sisällään yleisesti jaettuja kehyksiä, jotka tulevat esille ihmisten puhetavoissa ja ajattelussa (Entman 1993, 53). Voidaan siis olettaa, että Helsingin Sanomat todennäköisesti vahvistaa suomalaisen, eurooppalaisen ja länsimaalaisen kulttuurin yleisesti hyväksytyjä kehyksiä uutisoidessaan ilmastokokouksesta ja ilmastomuutoksesta. Tätä oletusta voin ainakin osittain perustella sillä, että yleiseksi mielipiteeksi nousseen kehyksen vastaisen tiedon esittäjää ei välttämättä pidetä luotettavana (Entman 1993, 55). Siksi yleisesti jaetun kehyksen kyseenalaistaminen voi ennemminkin johtaa luottamuksen vähenemiseen sen kyseenalaistajaa kohtaan. Kehysten kulttuuriseen määrittämiseen voidaan siten liittää Beckin (2009, 11) mainitsema kulttuurinen käsitys riskistä, joka rakentuu erilaiseksi eri maiden diskursseissa ja hallitsevissa ajatusmalleissa aiheesta. Siksi erilaiset kehykset ilmastoriskistä voivat tuottaa kulttuurisia yhteentörmäyksiä.

Robert Entmanin (1993, 52) määritelmän mukaan kehystämisessä ”valitseminen” ja ”korostaminen” ovat olennaisia seikkoja. Hän toteaa kehystämisen olevan ”joidenkin seikkojen valitsemista havaitusta todellisuudesta ja niiden tekemistä tärkeämmäksi viestinnällisessä tekstissä tavalla, joka edistää tiettyä ongelman määritelmää, syy-seuraus-tulkintaa, moraalista arviota ja/tai toimenpide suositusta kuvatulle asialle”. Nämä kaikki neljä aspektia eivät kuitenkaan välttämättä sisälly jokaiseen kehykseen. (Entman 1993, 52.) Helsingin Sanomien toimittajat valitsevat siis näitä aspekteja siitä todellisuudesta, joka heille Pariisin ilmastokokouksesta näyttäytyy. Korostamalla niitä he saavat niistä koostuvat kehykset näyttämään muita mahdollisia tulkintatapoja tärkeämmiltä. Aspektien korostaminen voi tapahtua esimerkiksi Gamsonin ja Modiglianin (1989, 2) määritelmän

mukaan ”metaforien, fraasien, visuaalisten kuvien, moraalisten vetoomusten tai muiden symbolisten välineiden avulla”. Entmanin (1993, 52) mukaan aiheesta voidaan lisäksi todeta, että näiden seikkojen edellä mainittujen korostavien elementtien esiin nousemisen lisäksi myös niiden poissaolo voi tuoda esille kehyksiä.

Toimittajilla on siis mahdollisuus päättää, millaisia kehyksiä he haluavat käyttää, kun he etsivät suuresta määrästä tietoa ne asiat, jotka heidän mielestään täyttävät uutiskynnyksen rajan. Käyttämällä eri kehyksiä voidaan uutisaihe saada näyttämään tietynlaiselta. Kehystämällä journalistit voivat siten muodostaa uutisoitavasta aiheesta halutunlaisen käsityksen yleisölleen. (Karvonen 2000, 78.) Samalla käsittelyyn on tarpeellista ottaa kehysten poliittinen luonne. Kun huomiota kiinnitetään erityisesti johonkin asiaan tai tilanteeseen, voi olla, että se johtaa ihmisten poliittiseen aktivoitumiseen tai että juuri sen takia poliittista aktivoitumista ei synny. Kehystäminen on siis yksi tapa, jolla voi vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin. (Koivulehto & Leino 2012, 71.) Näin ollen toimittajilla uutisten välittäjinä voidaan nähdä olevan vaikutusta heidän yleisönsä poliittiseen suhtautumiseen myös ilmastonmuutosta ja ilmastokokousta ajatellen. Karvonen (2000, 79) toteaa yhteiskunnallisen keskustelun perustuvan pohdintaan siitä, mitä on tapahtumassa ja mistä kehyksestä katsoen tilannetta tulisi tulkita. Asiantuntijat antavat erilaisia vaihtoehtoisia tulkintatapoja ja niistä seuraavia toimia omien intressiensä mukaisesti. Niinpä mediassakin käydään jatkuvaa kamppailua siitä, kuka saa oman näkemyksensä asiasta hallitsevaan asemaan ja näin muutkin todennäköisemmin ajattelemaan asiasta samalla tavoin hänen kanssaan, eli toisin sanoen ”oikein”. (Karvonen 2000, 80.) Monesti sanomalehdissä nämä yhteiskunnalliset keskustelut muuttuvat kiistoiksi tai asetelmiksi, joissa ollaan puolesta ja vastaan. Siksi uutisissa esiintyvät henkilöt joutuvat yleensä kiistojen osapuoliksi. (Koivulehto & Leino 2012, 71.)

Osittain kehysten poliittisen luonteen määrittämiseenkin liittyen kehystäminen voidaan nähdä asioiden kontekstualisointina, eli esittää asia sopivassa asiayhteydessä sitä ajatellen, millainen kuva siitä halutaan luoda. Yhä joko tiedostaen tai tiedostamatta voidaan luoda tapahtumille kehykset esimerkkinä sotatilanne Kosovossa, joka voidaan kehystää pahan diktaattorin aiheuttamana, jolloin tilanteeseen puuttuminen nähdään oikeutettuna. Toisaalta tilannetta voidaan verrata esimerkiksi Vietnamin sotaan, jolloin sotilaalliset vastatoimet eivät niinkään saa puolustavia mielipiteitä. (Karvonen 2000 82–83.) Samaan tapaan ilmastonmuutoksen politisoituessa sen kehystäminen tiettyyn kontekstiin esimerkiksi aiemmin mainitsemissani Saksan ja Yhdysvaltojen tapauksissa on

vaikuttanut merkittävästi siihen, miten Saksassa ilmastonmuutos on koettu vakavana uhkana, kun taas Yhdysvalloissa suurta huomiota on saanut epäily, onko ilmastonmuutos lainkaan todellinen ilmiö. (Cass 2007, 59–60.) Matthew Nisbetin (2010, 47) mukaan median kehukset yhdistävät asioita luoden niiden välille yhteyden, jonka yleisö sitten hyväksyy tai ainakin ymmärtää sen olemassaolon. Tämä näkemys voidaan tulkita kontekstualisointina, sillä tämän yhteyden luominen voidaan ymmärtää juurikin asiayhteyden eli kontekstin määrittämiseksi. Esimerkkinä hän käyttää ilmastonmuutoksen kehystämiä niin, että se voidaan ymmärtää myös uskon kysymysten kautta, jolloin se saa uskovaisten huomion. Toisaalta yleisö voi jättää sanoman huomioimatta, jos tämä yhdistetään asiaan, jolla ei ole yleisölle merkitystä tai jota ei ymmärretä. (Nisbet 2010, 48.)

Sama kehys voi pitää sisällään erilaisia katsantokantoja samasta aiheesta. Kuten Gamson ja Modigliani (1989, 4) toteavat ”kehys ei tule sekoittaa aseisiin puolesta tai vastaan johonkin poliittisen toimenpiteeseen liittyen”. Ilmastonmuutoksen vastustajat voivat esimerkiksi perustella taloudellisilla syillä, miksi ilmastonmuutokseen ei pitäisi reagoida, kun samaan taloudelliseen kehykseen mahtuvat ilmastotoimien puolestapuhujat kertoen puhtaan teknologian mahdollisuuksista jatkaa talouskasvua (Nisbet 2010, 49).

Tässä tutkielmassa tulen hyödyntämään aineiston analysoimisessa Matthew Nisbetin (2010, 51–52) esittämiä kehysmiä, jotka hänen mukaan yleensä tulevat esille ”tieteeseen liittyvissä poliittisissa väittelyissä”. Ilmastonmuutoskeskustelu perustuu tieteen kentälle monialaisesti ja sen poliittinen luonne tulee vahvasti esille juurikin ilmastokokouksissa. Siten koen tämän aineiston analysoimisen teoriaohjaavasti näiden kehysten kautta mielekkäänä. Tapauskohtaisesti aineistossa voi esiintyä myös muita kehysmiä (Nisbet 2010, 52), joten tutkin samalla, nouseeko Helsingin Sanomien uutisoinnissa näistä poikkeavia kehysmiä esiin. Nämä kahdeksan kehystä ovat:

1. *Sosiaalinen kehitys* sisältää ”elämänlaadun parantamisen tai ongelmien ratkaisemisen” sekä kestävä kehityksen.
2. *Taloudellinen kehitys/kilpailukyky* -kehys käsittelee ”taloudellisia sijoituksia, markkinoiden hyötyjä ja riskejä sekä paikallista, kansallista tai globaalia kilpailukykyä”. Sen sisällä voidaan puhua esimerkiksi ”toiminnan taloudellisista seurauksista” niin hyvässä kuin pahassa.
3. *Moraali*-kehyksessä puhutaan ”oikeasta ja väärästä, rajojen ja kynnysten rikkomisesta tai kunnioittamisesta”.

4. *Tieteellinen epävarmuus* kertoo ”asiantuntijoiden ymmärtämisestä ja siitä, mitä tiedetään tai ei tiedetä”. Asiantuntijoiden yksimielisyyttä tuetaan tai horjutetaan.
5. *Hallitsematon tiede* -kehys vaatii varovaisuutta mahdollisten katastrofien tai muiden vaikutusten varalle. Koetaan ”hallitsemattomuutta ja toiminnan hyödyttömyyttä”.
6. *Hallinto ja julkinen vastuu* -kehys koostuu ”tieteestä yhteisen hyvän tai yksityisten intressien saavuttamiseksi”, johon liittyvät ”omistaminen, hallinta” ja tieteen hyödyntäminen tai väärinkäyttö päätösten teossa.
7. *Keskittie*-kehyksessä etsitään keskitietä tai vaihtoehtoista polkua kahden ”polarisoituneen näkemyksen välille”.
8. *Strategia* nähdään pelinä tai taisteluna ”persoonien tai ryhmien välillä” tai tarkastellaan sitä, ”kuka on väittelyssä voitolla tai jäljessä”. Tämä voidaan nähdä toimittajien näkemyksenä aiheesta. (Nisbet 2010, 52–53.)

Näiden kehysten lisäksi ilmastonmuutokseen liittyen Nisbet (2010, 58) huomauttaa useasti nousseen esille kehysten, joka kertoo ”kansanterveydestä”. Esimerkkinä hän esittää ilmastonmuutoksen voivan lisätä erilaisten tautien kuten astman ja tartuntatautien ilmenemistä (Nisbet 2010, 58).

Kuten Gamson ja Modigliani (1989, 2) myös Nisbet (2010, 49) toteaa kehysten ”piilevien merkitysten” löytyvän esimerkiksi kehystämisen keinojen kuten metaforien tai iskulauseiden avulla. Esimerkkinä näistä hän käyttää taloudellisen kehityksen -kehyksessä ”innovatiivista energiateknologiaa” tai ”epäreilua [taloudellista] taakkaa”. (Nisbet 2010, 53, 57).

Entmanin (1993, 55–56) mukaan kehymiä tutkimalla voidaan saada selville, miten ”viestityt tekstit, voivat käyttää valtaa”. Kehykset voidaan nähdä joukkoviestinnässä tutkimusparadigmana, jonka avulla voidaan selvittää, ”yleisön autonomia”, eli miten yleisö tulkitsee tekstiä yleensä sen ”hallitsevan merkityksen” näkökulmasta. Toisena voidaan lähestyä ”journalismin objektiivisuutta”, eli toimittajat voivat noudattaa puolueetonta uutisointia, mutta kuitenkin oikeastaan tuoda esille hallitsevan näkemyksen uutisesta. Kolmantena on ”sisällön analysoiminen” eli keskittyminen tekstin kehysten tunnistamiseen positiivisten ja negatiivisten ilmausten esittelyn sijaan. Viimeisenä Entman tuo esille ”yleisen mielipiteen ja normatiivisen demokraattisen teorian”, jolla tarkoitetaan poliitikkojen mahdollisuutta määrittää yleisölle rakennettavat kehykset jostakin aiheesta, jotka

median kautta esitetään yleisölle. (Entman 1993, 56.) Tässä tutkimuksessa näistä tulen hyödyntämään ”sisällön analysoimista”, eli tulen tunnistamaan kehyksiä Helsingin Sanomien artikkeleista ja kuvaamaan niiden sisältöä. Stephen Reese (2010, 19) puolestaan jaottelee uutisten kehysanalyysia sillä, keskitytäänkö siihen, mitä kehystetään vai miten kehystetään. Kun syvennytään siihen, millä tavalla asiat on jäsenetty, jotta voidaan vaikuttaa esimerkiksi yleisen mielipiteen muodostumiseen, lähestytään analysoinnin miten-näkökulmaa. Tässä tutkielmassa olen kiinnostunut nimenomaan siitä, mitä kehystetään. Reesen (2010, 19, 21) mukaan tämä lähestyminen keskittyy enemmän itse kehyksiin, siihen, mitä ne pitävät sisällään, sekä niitä ympäröivään kulttuuriin.

Kuten Karina Horsti (2005, 72) toteaa, aineiston analysoinnissa kehysten avulla on tärkeää huomioida, että aineistoa ei voida pakottaa kehyksiin sopivaksi. Kaikki artikkelit eivät tule soveltumaan täydellisesti johonkin kehykseen, vaan niissä voi olla sopivia vihjeitä useampaan eri tulkintakehikkoon. Näin ollen tulee pitää mielessä artikkeleiden mahdollisen moniulotteisuuden ja erilaisten luentatapojen merkitys analyysissa. Kuitenkin voidaan erottaa hallitsevia kehyksiä esimerkiksi toiston ja kielellisen oikeutuksen kautta. (Horsti 2005, 72.) Tämän huomioiden, tulen luokittelemaan artikkeleita edellä mainitsemieni Nisbetin esille nostamien tieteeseen ja politiikkaan liittyvien kehysten mukaan sekä tarkastellen aineistosta esiin tulevia muita kehyksiä.

4.3 Sanomalehtiartikkelit tutkimuksen aineistona

Tässä tutkielmassa olen päätenyt selvittämään, miten Suomen suurin painettu media Helsingin Sanomat uutisoi Pariisin ilmastokokouksesta ja -sopimuksesta sekä niihin liittyvistä teemoista. Media yleensä, ja siten myös sanomalehdet, on erityisessä asemassa julkisen keskustelun tilan määrittämisessä, koska tiedonvälityksellä saadaan usein aikaan yleisjulkisuutta, joka kohdistuu universaaliin yleisöön. Sanomalehdissä julkisen keskustelun tilaa tuotetaan niiden omista tarkoituksista käsin. Siksi niiden toimintaperiaatteet muokkaavat sitä, mikä on riittävä tapahtuma uutiseksi ja kuka on sopiva puhujaksi. Näin ollen tiedotusvälineillä on valta valita, mistä asioista yleisjulkisuudessa puhutaan. (Laine & Peltonen 2003, 79.) Helsingin Sanomat osaltaan voi siis valita, mitä asioita ja tapahtumia se yleisölleen jakaa ja mitkä toimijat se päästää ääneen sivuillaan. Tämä vuoksi sanomalehtiartikkelit ovat mielenkiintoinen aineisto lähestyä Pariisin ilmastokokousta.

Valitsin juuri Helsingin Sanomat aineistoni lähteeksi, koska sillä on suomalaisista sanomalehdistä laajin levikki sekä valtakunnallinen lukijakunta ja näin ollen suurin vaikutus yhteiskuntaan painetun median sekä internetissä luettavan näköislehden kautta. Vuonna 2015 sen painetun version levikki oli 267 094, kun toiseksi suurimman sanomalehden Aamulehden levikki oli yli puolet pienempi 100 231 (Stat 2017). Tuoreimman tilaston mukaan vuonna 2017 Helsingin Sanomien kokonaistavoittavuus eli sekä painetun että näköislehden lukijoita oli viikon aikana yhteensä 1 757 000, mikä on huomattavasti korkeampi luku kuin millään muulla suomalaisella sanomalehdellä (Media Audit Finland 2017). Sanomalehtien liiton tilaaman tutkimuksen mukaan vuoden 2016 alkupuolella suomalaiset kokivat sanomalehdet eri medioista luotettavimpana tiedonlähteenä, kun vastaajista 79 prosenttia piti painettua sanomalehteä luotettavana (Sanomalehtien liitto 2016). Siten sen voidaan nähdä olevan merkittävä yhteiskunnallinen vaikuttaja ilmastonmuutoskeskustelussa. Se vaikuttaa siis osaltaan siihen, miten Suomen kansalaiset suhtautuvat ilmastonmuutokseen niin ilmiönä kuin maailmanlaajuisena poliittisena ongelmana sekä siihen, millaisen mielipiteen he muodostavat Pariisin ilmastokokouksesta ja -sopimuksesta.

Tutkimukseni aineistona käytän Helsingin Sanomissa julkaistuja Pariisin ilmastokokoukseen liittyviä artikkeleita, jotka tarkemmin luokitellen sisältävät uutisartikkeleita, pääkirjoituksia, näkökulmia, kolumneja ja kommentteja sekä mielipidekirjoituksia. ”HS-analyysi”, ”maailmansivu”, ”aikajana” ja ”tausta” nimillä julkaistut artikkelit sisällytän uutisartikkeleihin, sillä niiden sisältö on ennemminkin uutistiedon välittämistä kuin mielipiteen sisältävää kommentointia. Pääkirjoituksiin olen luokitellut myös vieraskynät ja kolumnit, jotka on julkaistu pääkirjoituksina. Näkökulmat, kolumnit, jotka eivät ole pääkirjoituksia, ja kommentit olen yhdistänyt samaan sarakkeeseen niiden samantapaisen kirjoittajan subjektiivista näkemystä esille tuovan luonteen takia, sekä niiden vähäisen määrän vuoksi. Päädyin ottamaan aineistoon mukaan niin objektiivisemmasta näkökulmasta kirjoitetut uutiset kuin henkilökohtaista näkökantaa esittävät mielipidekirjoitukset ja muut artikkelit. Nämä erilaiset kirjoitukset yhdessä tuottavat kokonaiskuvan todellisuudesta, jota Helsingin Sanomat yleisölleen välittää.

Aineiston olen kerännyt Helsingin Sanomien internetsivujen arkistosta 28.4.2016 hakusanoilla ”ilmastokokou* OR ilmastopimu* OR ilmastokonferens* (HS Arkisto). *-merkki katkaisee sanan antaen käyttöön myös näiden sanojen kaikki taivutusmuodot, ja OR komennolla saa esiin kaikki artikkelit, joissa mainitaan yksikin näistä sanoista. Aineistosta olen rajannut pois artikkelit, joissa

Pariisin ilmastokokous mainitaan ohimennen eikä artikkelin teema muutoin viittaa ilmastokokoukseen, -sopimukseen, ilmastonmuutokseen tai niihin liittyviin aiheisiin. Lisäksi olen rajannut tutkimuksen ulkopuolelle hakusanoilla aineistoon mukaan tulleet lyhyesti ilmastokokouksesta tiedottavat ”fakta”, ”viikon luku” ja ”tästä on kyse” artikkelit niiden vähäisen laadullisen sisällön vuoksi. Rajausten jälkeen aineisto sisältää yhteensä 118 Helsingin Sanomissa aikavälillä 1.7.2015 - 26.4.2016 julkaistua artikkelia. Päädyin tähän ajalliseen rajaukseen, sillä kymmenen kuukauden laajuiselle aikavälille mahtuu aineistoa laajasti siitä, millaisia teemoja Pariisin ilmastokokoukseen on liitetty. Suurin osa artikkeleista on julkaistu ilmastokokouksen aikana, eli joulukuun alussa vuonna 2015, juuri ennen sitä, eli marraskuussa 2015, tai juuri sen jälkeen, joulukuun loppupuolella 2015 (Taulukko 2). Lisäksi teemat artikkeleiden sisällä alkoivat jo kertaantua. Siksi pidempi ajanjakso ei olisi olennaisesti lisännyt artikkeleiden määrää tai sisältöä.

On mahdollista, että aineistooni sopivia artikkeleita esimerkiksi ilmastonmuutoksesta on julkaistu myös ilman mainintaa Pariisin ilmastokokouksesta tai -sopimuksesta. Halusin kuitenkin rajata aineistoni niin, että se sisältää vain ne artikkelit, joissa kokous nostetaan esille. Näin artikkelit varmemmin kertovat siitä, mitä Helsingin Sanomissa halutaan kertoa lukijoille ilmastokokouksesta ja millaisia teemoja pidetään tärkeinä juuri kokoukseen liittyen.

Kuukausi	Uutinen	Pääkirjoitus	Näkökulma/kolumni/ kommentti	Mielipide	Yhteensä
Heinäkuu	7	-	1	-	8
Elokuu	3	1	-	-	4
Syyskuu	8	1	-	1	10
Lokakuu	7	2	-	1	10
Marraskuu	18	8	2	3	31
Joulukuu	18	4	2	15	39
Tammikuu	1	2	-	2	5
Helmikuu	-	2	-	-	2
Maaliskuu	1	-	-	1	2
Huhtikuu	4	1	-	2	7
Yhteensä	67	21	5	25	118

Taulukko 2: Helsingin Sanomissa julkaistujen artikkeleiden määrä artikkelin tyyppin sekä sen julkaisukuukauden mukaan.

Pariisin ilmastokokoukseen liittyvien artikkeleiden määrä kasvaa lähestyttäessä kokouksen ajankohtaa ja vähenee huomattavasti kokouksen jälkeen (Taulukko 2). Heinäkuussa artikkeleita on julkaistu kuitenkin puolet enemmän verrattuna elokuuhun. Tämä lienee sattumaa, sillä osa artikkeleista on sellaisia, että ne olisi ajallisesti yhtä hyvin voitu julkaista muidenkin kuukausien aikana. Mielipiteitä on julkaistu selvästi eniten joulukuussa kokouksen aikana tai sen jälkeen. On mahdollista, että ilmastokokouksen saadessa huomiota mediassa myös yleisö muodostaa mielipiteitä siitä, miten ilmastonmuutokseen ja sen pysäyttämiseen tulisi reagoida. Sopimuksen sisältö ja siihen reagoiminen poliittisin toimin herättää myös kiinnostusta sanomalehden yleisössä ja lisää siten mielipiteiden määrää. Uutisten ja pääkirjoitusten määrä on selvästi suurin marraskuussa (31 kappaletta) ja joulukuussa (40 kappaletta), eli juuri ennen kokousta, sen aikana ja heti sen jälkeen. Voidaan siis havaita, että itse tapahtuma lisää uutisointia huomattavasti. Näkökulmia, kommentteja tai kolumneja on yhteensä julkaistu vain viisi kappaletta ja nekin ilmastokokouksen aikoihin. Huhtikuussa uutisten määrä hieman kasvoi, mikä johtunee silloin alkaneesta mahdollisuudesta allekirjoittaa ilmastopopimus. Tutkimusaineistoon kuuluvalta ajanjaksolta artikkelityypin mukaan uutisia julkaistiin eniten, 68 kappaletta, mielipiteitä julkaistiin 25 kappaletta ja pääkirjoituksia lähes yhtä paljon 22 kappaletta.

Kuten edellisessä luvussa toin ilmi, teen kehysanalyysin Matthew Nisbetin (2010, 52) esittämien kehysten mukaan. Suurin osa artikkeleista pitää kuitenkin sisällään useita näistä kehyksistä, ja osa niiden yksittäisistä sanomistakin saattaa soveltua useampaan kehykseen. Tämä toisaalta kuvastaa Kuneliuksen ja Eiden (2017) esille nostamaa ilmastonmuutoksen monimutkaisuutta ja laajaa mittakaavaa eli toisin sanoen sitä, että ilmastonmuutos on kietoutunut syvälle yhteiskuntien prosesseihin ja laaja-alaisesti eri alueille. Siksi tarkan luokittelun tekeminen siitä, montako artikkelia mihinkin kehykseen kuuluu on haasteellista. Toteutan tämän yrittämällä selvittää, mikä on artikkelin pääsanoma tutkimalla artikkelin otsikkoa ja ingressiä ja tarvittaessa leipätekstiä. Kehysten sisällä on havaittavissa myös useampia teemoja. Esimerkiksi moraalien ja etiikan kehys sisältää vastuun toimia nuorten ja tulevien sukupolvien vuoksi sekä teollisuusmaiden suuremman vastuun ilmastonmuutoksen aiheuttamiseen.

Aineistossa erottuu julkisen vastuun kehys ylitse muiden (64 kappaletta) sekä seuraavana taloudellisen kehityksen kehys (15 kappaletta). Itse ilmastokokoukseen että ilmastopolitiikkaan liittyviä artikkeleita on siis eniten. Toiseksi eniten aineistossa puhutaan taloudesta ja sen

kehityksestä ja uusista mahdollisuuksista talouskasvuun sekä energiasta. Samaan tapaan Suvi Huikuri (2011, 63–64) havaitsi aineistossaan talouden ja valtasuhteiden olevan suuremman kiinnostuksen kohteina kuin esimerkiksi ympäristön suojelun, jonka hän arvioi olevan esimerkiksi itsestään selvyys, minkä takia sitä ei tuoda esille. Myös tässä aineistossa ympäristönsuojelua ei juurikaan huomioida, vaan ennemminkin kiinnitetään huomiota ilmastonmuutoksen mahdollisiin seurauksiin eli ilmatoriskisiin. Sosiaalisen kehityksen (6 kappaletta), moraalin ja etiikan (8 kappaletta), hallitsemattoman tieteen (9 kappaletta) ja keskitien (6 kappaletta) ja metsien (8 kappaletta) kehukset ovat suurin piirtein saman kokoisia. Strategian ja konfliktin kehys jää pieneksi (2 kappaletta), kun taas tieteellisen tai teknisen epävarmuuden kehukseen ei pääkategorialtaan kuulu yhtään artikkelia. Siitä voidaan päätellä, ettei teemaa ole nähty Helsingin Sanomissa kovin merkittävänä. Yhdysvalloissa tämä kehys on usein merkittävämpi, sillä siellä ilmastoskeptikoilla on politiikassakin ollut suurempi rooli (Nisbet 2010, 53).

5 KATSE KEHYSTEN LÄPI PARIISIN ILMASTOKOKOUKSEEN

Tässä osiossa tulen etsimään vastauksia päätutkimuskysymykseeni, ”millaista todellisuutta Helsingin Sanomat tuottaa Pariisin ilmastokokouksesta”, analysoimalla Helsingin Sanomien artikkeleita kehysanalyysin keinoin hyödyntämällä Nisbetin (2010, 52) tieteen poliittisen väittelyn kehyyksiä. Analyysin tulen suorittamaan kuvailevalla lähestymisellä, eli luon kokonaisuuksia siitä todellisuudesta, jota Helsingin Sanomat tuottaa eri kehyksissä.

5.1 Sosiaalinen kehitys

Tähän kehukseen kuuluu pääkategorialtaan kuusi artikkelia. Sosiaalinen kehitys liitetään joko yhteiskuntien elintason kehitykseen tai ihmisten kulutustapoihin. Artikkeleita on julkaistu niin ennen kokousta, sen aikana kuin sen jälkeenkin.

Beck (2009, 7–8) toteaa ilmastonmuutoksen olevan modernisaation sivutuote, minkä takia siihen on vaikea puuttua. Modernisaatio voidaan rinnastaa sosiaaliseen kehitykseen ja yhteiskuntien elintason nousuun, joka on usein yhdistetty vahvasti fossiilisiin polttoaineisiin. Esimerkiksi Kunelius ja Eide

(2017, 4) kertovat yhteiskuntien olevan Urryn (2010) käsitteeseen viitaten ”hiili-janoisia” (carbon-thirsty). Aineistossa yksi artikkeli viittaa pääkategorialtaan elintason nostamiseen. Tässä toimittaja esittää vastakkainasettelun Alaskan elintason ylläpitämisen ja ilmastonmuutoksen torjumisen välille. Jos elintaso ylläpidetään, seuraa muun muassa jäätiköiden sulamista ja metsäpaloja, mutta ”ilman öljyrahaa ei ole lämmitettyjä taloja, ei teitä, leikkipuistoja eikä kulttuurikeskuksia” (HS 2.9.2015). Korostetaan siis, kuinka fossiiliset polttoaineet kietoutuvat syvälle Alaskan yhteiskuntaan ja sen sosiaalisiin prosesseihin. Alaskalainen professori William Hensley toteaa:

Minä muistan vielä, millaista elämä oli ilman turvaverkkoja. Öljyn ansiosta elintasomme on noussut 35 vuodessa huimasti. Nyt ajattelen, että ne olivat 35 parasta vuotta 10 000 viime vuoden sisällä. (HS 2.9.2015.)

Tämä kommentti kertoo hyvin Beckin (2009, 7–8) väitteestä, että yhteiskunnan on vaikea hallita aiheuttamia riskkejä kuten ilmastonmuutosta, erityisesti sen saavutusten vuoksi. Helsingin Sanomat rakentaa tässä todellisuutta ilmastonmuutoksen seurausten ja fossiilisten polttoaineiden käytön seurausten vastakkaisuudesta. Ei siis tuoda esille, olisiko tarjolla muita keinoja pitää yllä Alaskan elintaso, vaan painotetaan Hensleyn näkemystä, jonka ”mukaan mikään muu elinkeino tai luonnonvara ei kuitenkaan tuo Alaskalle lähellekään niitä tuloja mitä öljy” (HS 2.9.2015).

Modernien yhteiskuntien menestyminen voidaan Beckin (2009, 4) mukaan nähdä myös tulevaisuuden uhkien aiheuttajana, joihin ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskitkin kuuluvat. Teollisuusmaiden korkea elintaso ja siihen läheisesti liittyvä kulutuskulttuuri voidaan lukea yhdeksi menestyksen osatekijäksi. Artikkeleissa tuodaan esille, että ihmisten elämäntavat tulisi ottaa huomioon ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa ja kestävä kehityksen huomioimisessa. Toisin sanoen, kuten Nisbet (2010, 52) toteaa, tämä liittyy ihmisten elämiseen ”luonnon kanssa harmoniassa”. Esimerkkejä konkreettisista tavoista tämän saavuttamiseksi ovat ”aineellisesti vaatimattomampi, mutta henkisesti rikkaampi elämäntapa”, väestönkasvun vähentäminen, lihansyönnin vähentäminen ja kasvis- ja luomuruoan suosiminen, tai ilmastoystävällisen liikkumistavan valitseminen (HS 16.12.2015d, HS 16.12.2015c, HS 21.12.2015). Lihansyönnin ja väestönkasvun kohdalla kirjoittajat tuovat esille, niiden puuttumisen Pariisin ilmastokokouksen neuvotteluista (HS 21.12.2015, HS 16.12.2015c). Neuvotteleva virkamies maa- ja metsätalousministeriöstä vastaa tähän, että se kuuluu vasta sopimuksen toimeenpanoon (HS

23.12.2015). Tämä kertoo ilmastopolitiikan haastavuudesta globaalilla tasolla, missä on vaikea löytää yksimielisyyttä valtioiden välille. Siksi kestävä kehitys ja ilmastoystävällisen toiminnan toteuttamista voi olla parempi lähestyä monitasoisesti, kuten Eleanor Ostrom (2009, 1) ehdottaa. Mattila viittaa Suomen kansalliseen ravitsemussuositukseen ja Suomen maatalouden ilmasto-ohjelmaan, jotka edistävät kasvisruokailua (HS 23.12.2015).

Riitta Kuismanen toteaa mielipiteessään Suomen eduskunnan toimivan Pariisin ilmastopimuksen vastaisesti vapauttamalla kauppojen aukioloajat:

Kulutuksen lisääntyminen on kaksiteräinen miekka. Se johtaa tuotannon lisääntymiseen, joka puolestaan johtaa luonnonvarojen lisääntyneeseen käyttöön ja itse tuotannosta johtuvien päästöjen lisääntymiseen. Myös kuljetukset lisääntyvät. (HS 3.1.2016.)

Myös tämä kommentti tuo esiin niitä ”poliittisia, taloudellisia, kulttuurisia ja sosiaalisia järjestelmiä”, joiden päälle yhteiskuntamme ovat rakentuneet ja jotka siten valottavat ilmastonmuutoksen mittakaavan laajuutta ja syvyyttä (Kunelius & Eiden 2010, 4). Kunelius ja Eide (2017, 10) huomattavat sosiaalisen eriarvoisuuden ja ilmastonmuutoksen olevan vahvassa yhteydessä toisiinsa antaen esimerkkinä erilaisen suhtautumisen ilmastonmuutokseen: toisille ilmastonmuutos vaikuttaa pakkoon muuttaa elinolojen muuttuessa elinkelvottomiksi ja toisille ilmastoystävällisten ostosten tekemistä. Tästä voidaan päätellä suomalaisten olevan hyväosaisten asemassa ilmastonmuutoksen suhteen, kun keskustelua käydään lähinnä kulutustavoista.

5.2 Taloudellinen kehitys

Taloudelliseen kehitykseen liittyvään kehykseen sisältyy 15 artikkelia. Niistä kahdeksan on julkaistu ennen kokousta, kolme kokouksen aikana ja neljä kokouksen jälkeen. Kehyksessä puhutaan päästövähennyksistä ja elinkeinoelämän reagoimisesta niihin, sijoittamisen hiiliriskistä sekä uusiutuvan energian investoinneista ja päästökaupasta.

Yhä useampi talousvaikuttaja on vakuuttunut, että valtaosa kivihielestä, öljystä ja kaasusta joudutaan jättämään maahan. Se tarkoittaa aivan uudenlaista maailmantaloutta, joka saattaa koittaa jo joulukuussa. (HS 12.7.2015.)

Tämä sitaatti on esimerkki siitä, kuinka elinkeinoelämä on alkanut reagoimaan tuleviin päästövähennyksiin jo ennen ilmastokokousta. Beckin (2010, 260) mukaan riskeillä on mahdollisuus muokata sitä vastuuttomuuden järjestelmää, minkä modernit yhteiskunnat ovat saaneet aikaiseksi. Tämä voi johtaa ”pakotettuun valaistumiseen” ja siten muokata niitä sosiaalisia järjestelmiä, joista riski syntyy (Beck 2010, 260). Talousvaikuttajat alkavat siis varautumaan mahdollisuuteen, että ilmatoriski saa muutettua fossiilisten polttoaineden käyttöön perustuvia prosesseja, mikä johtaa elinkeinoelämän tarpeeseen luopua näistä ilmastoa saastuttavista päästölähteistä. Elinkeinoelämän todetaankin varautuvan ”täysin uusilla säännöillä toimivaan maailmantalouteen” (HS 12.7.2015), johon ilmatoriski siis on taustalla. Sanomaa vahvistaa myös Climate Leadership Council -yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Pertti Korhosen kommentti:

Maailmassa kaiken energiaan liittyvän pitää mennä uusiksi. Tämä ei ole viherpiipertämistä, vaan kysymys on valtavan vakavasta asiasta (HS 12.7.2015).

Samalla tämän voi nähdä osoittavan, että talousvaikuttajat ovat huolissaan ilmastosta eivätkä ainoastaan talouskasvusta.

Yritykset, jotka perustavat toimintansa ilmastoa saastuttaviin ja ilmastomuutosta voimistaviin toimiin alkavat muuttaa toimintaperiaatteitaan ilmaston suojelemiseksi. Aineistossa nostetaan esille esimerkiksi öljy-yhtiöt Neste ja ST1, jotka ovat alkaneet siirtymään öljystä uusiutuviin polttoaineisiin (HS 12.7.2015, HS 9.4.2016). Suomalaisten polttoaineyhtiöiden edustajien käyttäminen ilmastomuutoksen pysäyttämisen edustajina voidaan katsoa vahvistavan Helsingin Sanomien linjaa nähdä ilmatoriski vakavana uhkana. Tätä vahvistaa ristiriita fossiilisten polttoaineiden ja uusiutuvien energiamuotojen käytössä. Toisaalta tuodaan esille mahdollisuus muuttaa innovatiivisesti yritysten toimintatapoja, jotta ne voivat sopeutua ilmatoriskin ja Pariisin ilmastopimuksen aloittamaan energian käytön muutokseen.

”Hiilijalanjäljestä on tullut sijoitusperuste” toteaa Nesteen uusiutuvien tuotteiden johtaja Kaisa Hietala (HS 12.7.2015). Toimittajat taas kertovat useiden yritysten luopuvan sijoituksistaan öljy-yhtiöihin (esim. HS 22.11.2015, HS 1.12.2015a). Sitran asiantuntija Janne Peljo toteaa:

Tämä on osa pitkää kehityskulkua, jossa pankit vetävät rahoitustaan korkeita ilmatoriskejä sisältäviltä yrityksiltä (HS 1.12.2015b).

Taustalla tähän nähdään niin imagolliset kuin taloudellisetkin syyt (HS 1.12.2015b) sekä valtioiden päästövähennystavoitteet, jotka tulevat vähentämään fossiilisten polttoaineiden käyttöä (HS 22.11.2015). Hiiliriski ja ilmatoriski näyttävät siis olevan yritysten toiminnan taustalla. Toimittaja tuo esiin myös mahdollisuuden finanssikriisistä, jos öljy-yhtiöiden pitää jättää varantonsa käyttämättä, ja niihin on edelleen sijoitettuna suuria summia rahaa. Tässä tapauksessa riskit sisältävät uhkan varallisuuden menettämisestä, mikä taas voi johtaa suuressa mittakaavassa sosiaalisten järjestelmien prosessien heikkenemiseen, jos riskit johtavat työttömyyteen ja valtioiden köyhtymiseen. Ilmastonmuutoksen syvyys tulee tässä hyvin esille, sillä nykyistä järjestelmää ylläpitävistä fossiilisista polttoaineista pitäisi päästä eroon, mutta ei ole varmaa, voidaanko uusiutuvilla energiamuodoilla jatkaa samaa järjestelmää (Kunelius & Eide 2017, 4).

Ennen ilmastokokousta artikkeleissa tuodaan esille erilaisia ilmastoystävällisiä toimia. Esimerkiksi Finanssikonserni OP ilmoittaa vähentävänsä hiilisijoituksiaan (HS 1.12.2015b), Yhdysvallat ei rakenna pitkää öljyputkea Kanadan ja Yhdysvaltojen välille (HS 7.11.2015) ja Bill Gates aikoo käynnistää hankkeen ”puhtaiden energiamuotojen tutkimiseksi ja kehittämiseksi” (HS 28.11.2015b). Näilläkin hankkeilla tuodaan ilmi eri toimijoiden näkemystä ilmastonmuutoksesta uhkana. Toisaalta niiden esittäminen yleisölle juuri ennen kokousta voi kertoa siitä, että halutaan osoittaa, että ilmastonmuutos tulee ottaa vakavasti ja ilmastokokouksessa pitäisi saada aikaan sopimus. Toisaalta nämä voidaan tulkita imagon kohottamiseksi, sillä uutisiin oletettavasti kiinnitetään enemmän huomiota kokouksen läheisyydessä, koska ilmastokokous muutenkin saa silloin paljon huomiota mediassa.

Suomen kontekstissa uskotaan, että ilmastonmuutoksen torjunta voi vauhdittaa Suomen talouskasvua. Tästä kertovat esimerkiksi seuraavat sitaatit:

Ilmastonmuutokseen varautuminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen synnyttävät nyt ripeästi uutta liiketoimintaa... Suomi hyödyntää tilannetta jo nyt, ja vastedes voimme saada tästä jättimäisestä muutoksesta vielä merkittävästi lisäkasvua. (HS 25.4.2016.)

Suuri osa Suomen vientiteollisuudesta hyöttyy myös epäsuorasti, jos muu maailma alkaa ilmastopimuksen jälkeen laittaa hiilidioksidipäästöille hintalapun (HS 15.12.2015).

Jo tällä hetkellä suomalaiset yritykset tuottavat puhdasta teknologiaa esimerkiksi Kiinan markkinoille (HS 12.12.2015, HS 15.12.2015). Ilmatoriskin nähdään siis tuottavan mahdollisuuksia Suomen kilpailukyvyille. Kuten Beck (2009, 4) huomauttaa, riskit ovat joko uhkia tai mahdollisuuksia. Vaikka talouden kehitys yhdistetään yleensä fossiilisiin polttoaineisiin, tässä tapauksessa kontekstina nähdään mahdollisuus tuottaa hyötyjä yhteiskunnalle. Tämä voi myös luoda lukijakunnalle positiivisemmän näkemyksen ilmastomuutoksesta ja osaltaan tämä voidaan nähdä ilmatoriskin vastaisena toimintana. Myös globaalisti ilmastomuutosta kuvaa mahdollisuudeksi Christiana Figueres, YK:n ilmastokokouksen pääsihteeri:

Ilmastomuutos ei ole pelkkä tuomiopäivän tarina, vaan siihen liittyy paljon jännittäviä mahdollisuuksia (HS 2.11.2015).

Obama toteaa puhtaan energian olevan osittain jo halvempaa kuin ”likainen öljy” (HS 7.11.2015). Kiina taas on investoinut huomattavasti aurinko-, tuuli- ja vesivoimaan (HS 8.7.2015a). Uusiutuva energia saa siis huomiota aineistossa. Toisaalta se voidaan nähdä ratkaisuna ilmatoriskiin, mutta sen mahdollisuus ylläpitää moderneja yhteiskuntia on edelleen epävarmaa kuten Kunelius ja Eide (2017, 4) toteavat. Uusiutuvien energiamuotojen käytön ongelmana nähdäänkin esimerkiksi energian varastoiminen niin, että energiaa on riittävästi tarjolla riippumatta siitä, onko tuuli- tai aurinkoenergian saanti tasaista (HS 9.4.2016). Toinen mahdollinen ratkaisu on päästökauppa, johon monet yritykset toivoivat selkiytymistä Pariisin ilmastokokouksessa (HS 9.12.2015). Esimerkiksi Statoilin ilmastopoliittinen asiantuntija toteaa:

Emme rakasta hiilidioksidiveroa, mutta hinta auttaa määrittämään toimintaa markkinoilla. Hiilen tehokas hinnoittelu olisi meille paras ohjauskeino päästöjen vähentämiseen. (HS 9.12.2015.)

Myös päästökaupassa tulee ilmi monimutkaisuuden käsite, sillä sen maailmalaajuinen yhdistäminen nähdään haasteellisena valtioiden erilaisten näkemysten takia. Kuten ilmastopimuksen myös päästökaupaan voidaan nähdä vaikuttavan maiden omien lyhytnäköisten intressien (Harris 2013,

25), sekä demokraattisen politiikan piirteiden. Tästä esimerkkinä voidaan ottaa EU:n ja Australian päästökauppojen yhdistäminen, joka ei toteutunutkaan, kun Australian hallitus vaihtui (HS 9.12.2015).

5.3 Moraali

Tähän kehykseen kuuluu pääkategorialtaan kahdeksan artikkelia, joista kuusi on julkaistu ennen kokousta, yksi sen aikana ja yksi sen jälkeen. Artikkelit kertovat nuorten ja kehittyvien maiden moraalisisista oikeuksista verrattuna nykysukupolvien tai teollisuusmaiden ilmakehää lämmittävään ja saastuttavaan toimintaan.

Kolme eri nuorisodelegaattiin kuuluvaa nuorta, Anna Abrahamson, Mikkel Näkkäljärvi ja Tom Henriksson (HS 4.12.2015b) muistuttavat nuorten oikeuksista ”kestävään tulevaisuuteen”:

Ilmastonmuutos voidaan kiteyttää kysymykseen siitä, onko nykyisillä sukupolvilla oikeutta kuluttaa planeettaamme loppuun toisten kustannuksella. Siksi sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden tulisi kulkea punaisena lankana läpi sopimuksen. (HS 4.12.2015b.)

Tämä sitaatti kertoo nykyisten sukupolvien moraalisisesta vastuusta vähentää päästöjä ja luonnonvarojen kulutusta, jotta myös tulevaisuudessa ihmisillä on elinkelpoinen maapallo asuttavana. Boholmin (2010, 160) mukaan ympäristöön liittyvät riskit voivat politisoida hyötyjen ja haittojen jakaantumisen sekä vaikuttaa politiikkaan ja hallintoon kohdistuvaan luottamukseen. Tässä voidaan todeta hyötyjen jakaantuvan nykyisille sukupolville ja haittojen ilmenevän etenkin tulevaisuudessa. Abrahamson, Näkkäljärvi ja Henriksson näkevät tämän riskinä lapsille ja nuorille niin ”ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti kuin kulttuurisestikin” ja vaativatkin päättäjiltä Pariisin kokouksessa toimia sen uhkien minimoimiseksi (HS 4.12.2015b). Ilmastoriskin (Beck 2009) käsitteen monimuotoisuus tulee tässäkin ilmi sekä ilmastopolitiikan monimutkaisuus (Kunelius & Eide 2017) sen levittäytyessä yhteiskuntien joka osa-alueelle.

Artikkelissa, jossa toimittaja kertoo Kiinalaisten nuorten toimista päästöjen vähentämiseksi, ei kuitenkaan viitata nuorten oikeuksiin. Tämä johtuu ehkä siitä, että Kiinassa ilmastotoimiin on alettu

heräämään vasta viime aikoina. (HS 8.7.2015a.) Oletetaan, että kiinalaiset eivät juuri piittaa ilmastosta, mistä kertoo esimerkiksi seuraava sitaatti.

Ympäristönsuojelua ei ole pidetty tärkeänä, koska sen ei ole ajateltu tuovan talouskasvua (HS 8.7.2015a).

Siten nuoret ”ilmastoaktiivit” esitetään vastuullisina toimijoina, jotka ymmärtävät, että velvollisuus ilmastotoimiin kuuluu kaikille. Osoitetaan siis, että Kiinassa ilmastomuutoksen torjuminen aletaan ymmärtää myös kansalaisten vastuuna. Ehkä tällä halutaan lisätä myös suomalaisten velvollisuudentuntoa osallistua ilmastotoimiin.

Rikkaat maat ovat päästäneet hiilidioksidia ilmaan jo pitkään. Siksi kehittyvillä mailla pitäisi olla suuremmat kiintiöt kuin rikkaille mailla... Ja rikkaiden maiden pitäisi vähitellen viedä teollisuutta takaisin omiin maihinsa. Eivät ne voi ulkoistaa saastuttamista kehittyviin maihin. (HS 8.7.2015a.)

Kiinalaisnuoren Zhu Yuetan kommentti tuo esille pitkään esillä olleen ilmastopoliittisen kiistan kehitysmaiden ja teollisuusmaiden välisestä vastuujaosta päästövähennysten suhteen. Huikuri (2011, 63) toteaa omassa tutkimuksessaan saman suuntaisesti, että Intian lehdistössä odotetaan teollisuusmaiden vastuunkantoa ja suuria päästöleikkauksia uuden ilmastopoliittisen mahdollistamiseksi. Beckin (2010, 257) esittämä eriarvoisuus ja ilmastomuutos ”saman kolikon eri puolina” soveltuu myös tämän vastuujaon tarkasteluun, sillä kehitysmaat kokevat olevansa eriarvoisessa asemassa teollisuusmaihin nähden taloudellisen ja elintason kehityksen suhteen. Siksi niiden tulisi voida käyttää fossiilisia polttoaineita edelleen (HS 30.11.2015a), vaikka se pitkittäisi ilmastomuutoksen pysäyttämistä. Teollisuusmaat eivät taas halua luopua valta-asemastaan ja menettää kilpailukykyään sillä, että vain ne tekisivät päästövähennyksiä. Sama voidaan todeta myös yksittäisten ihmisten kannalta, johon viittaa mielipiteessään Alpo Koukila. Yksittäisten ihmisten tasollakin rikkaat ovat ”ympäristön tuhoajia”, kun taas köyhät kuluttavat luontoa vähemmän. (HS 27.12.2015.)

Maanosista Afrikka on vähiten kehittynyt, mutta sitä ei juuri mainita keskustelussa kehitysmaiden oikeuksista kehittyä fossiilisten polttoaineiden avulla. Yhdessä artikkelissa kirjoitetaan ilmastonmuutoksen vaikutuksista Afrikassa:

Ilmastonmuutoksesta Afrikka on aiheuttanut vain vähän, mutta kärsii siitä paljon (HS 24.11.2015b).

Tämä sitaatti nostaa esille moraalisen näkemyksen siitä, että Afrikan ei tulisi joutua ilmastonmuutoksen seurausten kärsijäksi, kun se ei sitä aiheutakaan. Käsitystä vahvistetaan toteamalla Afrikan sopeutumiskyvyn ilmatoriskeihin olevan heikko (HS 24.11.2015b). Lisäksi huomioidaan se seikka, että vaikka Afrikka on iso maanosa, se ei saa sellaista huomiota ilmastokokouksessa, joka sille kuuluu. Tästä kertoo seuraava kommentti:

Afrikassa asiantuntijat ovat esittäneet huolensa siitä, että yli miljardin ihmisen maanosan näkemykset jäävät neuvotteluissa jälleen taka-alalle (HS 24.11.2015b).

Tuodaan siis ilmi, kuinka montaa ihmistä ilmastonmuutos koskettaa Afrikassa, mutta heidän ääntään ei juuri kuunnella ilmastopolitiikassa, mikä olisi vastuullista maanosan koonkin huomioon ottaen. Helsingin Sanomien aineistossakin kehitysmaiden tilanne ja kanta ilmastopolitiikkaan jää taka-alalle. Siksi käsitys ilmastopolitiikan haasteista perustuu enneminkin länsimaiseen teollistuneiden modernien yhteiskuntien sekä nopeasti taloudeltaan kehittyneen Kiinan politiikan kuvaamiseen. Kuten Entman (1993, 53) toteaa, tietoa kehystetään eri tavoin eri kulttuureissa. Ilmastonmuutoksen ymmärtämisessä kokonaisvaltaisesti on tärkeää myös tieto ”kulttuuristen, sosiaalisten ja paikallisten olosuhteiden ja kokemusten monimutkaisuudesta” ja niiden käsittämisestä (Kunelius & Eide 2017, 6–7). Siten myös Afrikan, Etelä-Amerikan ja Kiinan lisäksi muiden Aasian maiden kannan huomioiminen mediassa voisi tuottaa ymmärrystä siitä, millaisena ilmastoriski näissä maanosissa näyttäytyy.

Toisaalta ilmastonmuutoksen ajallista ulottuvuutta tarkastellen sen ilmastoriskit kohdistuvat etenkin tulevaisuuteen. Siksi teollisuusmaiden ”historiallinen vastuu” tulisi laittaa syrjään ja keskittyä ”nykyisyyteen”. (HS 30.11.2015a.) Aktivistikirjailijaksi esitellyn Naomi Kleinin mukaan päättäjien tulee kuulla niitä, jotka ilmastonmuutoksesta kärsivät eniten. Hän toteaa ilmastotoimien

riittämättömyyden olevan ”moraalinen kriisi”. (HS 20.11.2015.) Beckin (2010, 257) mainitsema eriarvoisuus ja ilmastonmuutos yhdistyvät tässä niin, että eriarvoisuus näyttäytyy omana uhkana, jossa modernisaation menestyjät vallan pitäjinä eivät kannu vastuutaan. He siis tuottavat riskejä niille taloudeltaan heikommille valtioille, joilla ei välttämättä ole kykyä sopeutua muutoksiin riskien toteutuessa. Siksi olisi moraalisesti oikein antaa kuuluva ääni niille, joiden elämään ilmastonmuutos eniten vaikuttaa. Kansanedustaja ja vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistö ottaa kantaa samaan aiheeseen toteamalla, että teollisuusmaiden tulee kantaa oma vastuunsa ilmastonmuutoksesta rajoittamalla päästöjään riittävästi sekä rahoittamalla kehitysmaiden ilmastotoimia. Muuten ei voida odottaa, että kehitysmaat osallistuisivat ilmastopöytäkirjaan. (HS 28.11.2015a.)

5.4 Tieteellinen epävarmuus

Tämä kehys ei nouse aineistosta merkittävänä esiin, sillä yksikään artikkeli ei viittaa pääasiallisesti ilmastonmuutokseen liittyvän tiedon epävarmuuteen. Tämän voidaan nähdä kertovan siitä, miten ilmastonmuutos on Suomessa yleisesti kehystetty. Ilmatoriski on todellinen, eikä sitä epäillä. Toisaalta tuodaan esille se, että ilmastonmuutoksesta tuotettu tieto on yhä varmempaa, mikä vähentää epäilyä ilmiön todellisuutta kohtaan entisestään (HS 17.10.2015). Tästä kertoo esimerkiksi seuraava sitaatti:

Suurin osa maailman tutkijoista on sitä mieltä, että ilmastonmuutos on ihmisen aiheuttama. Laaja yhteisymmärrys vallitsee myös siitä, että näillä päästömäärillä maapallo on matkaamassa kohti vaarallista lämpötilan nousua, joka voi olla jopa viisi astetta. (HS 17.10.2015.)

Beckin (2010, 260–261) toteamana voidaan siis havainnoida, että ”näkyvä” ilmatoriski on lavastettu yksimielisesti uhaksi maapallon ekosysteemeitä, ihmiskuntaa, yhteiskuntia ja yksittäisiä ihmisiä kohtaan.

5.5 Hallitsematon tiede

Tähän kehykseen kuuluu yhdeksän artikkelia. Kaksi artikkelia kertoo pääasiallisesti Aasian metsäpaloista eikä niinkään tieteen arvioimista ilmastonmuutoksen seurauksista. Päädyin yhdistämään ne tähän kehykseen niiden kontekstin vuoksi, sillä myös muissa artikkeleissa puhutaan (ilmastonmuutoksen seuraksena vahvistuneesta) El Niño -ilmiöstä, joka on metsäpalojen vakavuuden taustalla. Artikkeleissa viitataan, kuten Nisbetkin (2010, 52) toteaa tämän kehyksen kuvauksessa, ilmastonmuutoksen seurauksiin ja mahdollisiin kriiseihin ja siksi ilmastonmuutoksen pysäyttämisen tarpeeseen. Artikkelit on julkaistu ennen kokousta (8) tai kokouksen aikana (1).

Kaksi artikkelia kertoo Aasiassa voimakkaana ilmenevästä El Niño -ilmiöstä, joka aiheuttaa valtavia metsäpaloja Indonesiassa (HS 12.10.2015, HS 13.11.2015). Toimittaja toteaa päästöjen olevan uutistoimisto Bloombergin mukaan suuremmat kuin maailman suurimmilla päästöjen aiheuttajilla Yhdysvalloilla ja Kiinalla (HS 13.11.2015), mikä vertauskuvallisesti kertoo metsäpalojen ja soiden palamisen aiheuttamien päästöjen vakavuudesta. Palot syntyvät usein metsien polttamisesta esimerkiksi palmuöljypelloiksi tai maankäytön osoittamiseksi (HS 12.10.2015, HS 13.11.2015). Tämän voidaan tulkita osoittavan Kuneliuksen ja Eiden (2017, 5) mukaisesti ilmastonmuutoksen syvyyttä, eli yhdistyvän yhteiskunnan historian saatossa kehittyneisiin sosiaalisiin rakenteisiin ja toimintatapoihin, joiden takia ilmatoriski kasvaa. El Niño -ilmiön voimistumista ei ole tutkimuksissa varmasti liitetty ilmastonmuutokseen, mutta riskinä ennakoidaan sen ilmenevän tulevaisuudessa yhä useammin (HS 17.10.2015).

Ilmastonmuutoksen monimutkaisuuden käsitteeseen liittyy sen ilmiönä aiheuttamat seuraukset ekosysteemeihin ja siten yhteiskuntien toimintaan. Nämä ekosysteemeihin liittyvät ilmatoriskit näyttäytyvät suurelta osin uhkina, mutta osin myös mahdollisuuksina. Toimittajat nostavat esille ilmastonmuutoksen uhkina muun muassa ruoan tuotannon vaikeudet kuivuuden ja tulvien seurauksena (esim. HS 8.7.2015, 9.9.2015), vesipulan, pakolaisuuden, voimistuneet sääilmiöt (HS 17.10.2015), metsäpalot, eroosion, sulavan roudan (HS 6.9.2015), merenpinnan nousun ja merien ekosysteemien muuttuomisen (HS 4.7.2015), kuten myös hallitustenvälisen ilmastopaneelin raportissa (IPCC 2014, 6–7) todetaan. Toisaalta he tuovat esille myös mahdolliset positiiviset vaikutukset maatalouden tuotantoon pohjoisessa, jossa kasvukausi luultavasti pitenee (HS

8.7.2015). Achim Steinerin, YK:n ympäristöohjelman Unepin johtajan, kommentti kertoo, kuinka haastavan ja moniulotteisen riskin ilmastonmuutos aiheuttaa yhteiskunnille:

Se, mitä tapahtuu Kazakstanin viljapelloilla vaikuttaa maissin hintaan Meksikossa. Kun ruoasta tulee pula, seuraa konflikteja. Lopulta ihmiset lähtevät liikkeelle. Tulvat ja äärimmäinen kuivuus pakottavat ihmiset jättämään sellaisetkin alueet, joita on asuttu tuhansia vuosia. (HS 9.9.2015.)

Kommentti kuvaa hyvin kehysten luonnetta ilmastonmuutoksen mahdollisista seurauksista ja vaikutuksista. Se kertoo, miten alueellisesti laajalla mittakaavalla ilmastonmuutoksen seuraukset yhdellä alueella (Kazakstan) voivat vaikuttaa toisella puolella maailmaa (Meksiko) ihmisten arkielämään sekä viitataan ajallisesti tuhansia vuosia asuttuun paikkaan, josta riskin toteutuessa joudutaan muuttamaan. Lisäksi on havaittavissa riskin määrittäminen ”katastrofin ennakoimiseksi”, sillä Steiner ennustaa ruokapulan johtavan konflikteihin. Beckin (2009, 11) mukaan riski tulee todelliseksi, kun se vaikuttaa yhteiskunnan toimintaan. Steiner konkretisoi, eli rakentaa riskiä tulevista konflikteista todellisemmaksi, yhdistämällä sen Syyrian sotaan ja sen aiheuttamaan pakolaiskriisiin (HS 9.9.2015) ja tuo siten esille, miksi riski tulisi ottaa huomioon tai toisin sanoen määrittää todelliseksi kansainvälisessä toiminnassa. Tämä kertoo Karvoseen (2000, 82–83) viitaten siitä, miten ilmatoriski halutaan esittää yleisölle pakolaiskriisin kontekstissa, joka Euroopassa ja Suomessakin on aiheuttanut paljon yhteiskunnallista keskustelua. Ehkä tämän todellisuuskuvan avulla halutaan kertoa yleisölle vahvemmin se, miksi ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi tulee toimia nopeasti.

Ajallisesti mittakaavan käsitteeseen viitataan ilmastonmuutoksen vaikutuksista ilmastoon, jota ”mitataan kymmenissä ja sadoissa vuosissa” ja vaikka päästövähennykset tapahtuisivat heti, jo tapahtuneet muutokset ovat havaittavissa vielä pitkään (HS 8.7.2015). Toisaalta läsnä on tarve tehdä päästövähennyksiä nyt riskien välttämiseksi ja toisaalta jo nyt aiheutettujen muutosten kerrotaan vaikuttavan pitkälle tulevaisuuteen. Kuten Kunelius ja Eide (2017, 5) toteavat, ”voimmeko oikeastaan ymmärtää, mitä sadat tai tuhannet vuodet merkitsevät?” tai ”välitämmekö oikeastaan elämästä (joitakin) satoja vuosia tästä eteenpäin?”.

Helsingin Sanomat käyttää asiantuntijoina tukemaan ilmastonmuutoksesta kerrottavaa tietoa esimerkiksi ”kansainvälisesti arvostettuja tutkijoita”, apulaisprofessoria, läheltä ilmastonmuutoksen seurauksia havainnoivaa metsänvartijaa, YK:n ympäristöohjelman Unepin johtajaa, hallitustenvälistä ilmastopaneelia sekä Yhdysvaltojen presidenttiä Barack Obamaa (HS 4.7.2015, 8.7.2015, HS 6.9.2015, HS 9.9.2015). Tässä kehyksessä näiden asiantuntijoiden käyttämisellä aiheen viestimisessä voidaan tulkita Karvosta (2000, 80) mukaillen olevan merkitystä ilmastonmuutoksen ymmärtämisessä ”oikein”, eli vakavana ilmatoriskinä ja uhkana maapallolle ja yhteiskunnille. Kehyksessä ei ole annettu yhtään puheenvuoroa vastakkaisille näkemyksille.

5.6 Hallinto ja julkinen vastuu

Tähän kehykseen sisältyy 64 artikkelia. Julkinen tai hallinnollinen vastuu voi tavoitella yhteistä etua tai yksityisiä intressejä (Nisbet 2010, 52). Päästöleikkaukset ovat esimerkki yhteisen edun tavoittelusta, kun tavoitteena on pelastaa maapallo vaaralliselta ilmaston lämpenemiseltä. Tässä tiedettä voidaan Nisbetin (2010, 52) mukaan käyttää joko hyväksi tai sitä voidaan hyödyntää väärin. Olen jaotellut luvun kahteen alalukuun. Luku 5.6.1 käsittää päästöihin ja energiaan liittyvät artikkelit, joita on 19 kappaletta ja luku 5.6.2 sisältää ilmastokokouksista kertovat 45 artikkelia. Tästä voidaan havaita, että itse ilmastokokous ja siihen valmistautuminen saa lukumäärältään suurimman huomion aineistossa. Molemmat teemat kehyksen sisällä viittaavat julkisen hallinnon aikomiin tai toteuttamiin päätöksiin, minkä takia yhdistin ne tähän kehykseen.

5.6.1 Päästöt ja energia

On totta, että Pariisin sopimus antoi vahvan signaalin energiajärjestelmien kehittämiseen maailmalla. Silti on tärkeää muistaa kaksi asiaa: kaikki uusiutuva energia ei ole päästötöntä, eikä kaikki päästötön energia ole uusiutuvaa. Ilmastonmuutoksen hillinnässä vain päästöillä on merkitystä. -Atte Harjanne, diplomi-insinööri (HS 23.4.2016b.)

Päästöt ja energiapolitiikka aiheuttavat keskustelua aineistossa, kuten edellisestä sitaatista voi havaita. Myös Yhdysvalloissa uusiutuva energia lisääntyy ja maakaasu on noussut sähkön tuotannossa hiiltä tärkeämmäksi. Lisäksi sähkön tuottamiseen liittyvät päästöt ovat vähentyneet 15

prosenttia vuoden 2005 tasosta, joskin tämä johtuu suurelta osin vuoden 2008 finanssikriisin jälkeisestä lamasta. Siksi hetki saattaa olla sopiva Obaman ilmastopolitiikalle. (HS 4.8.2015.) Obama haluaa Kiinan tukemana taivutella maailman valtioita YK:n 70-vuotisjuhlakokouksessa torjumaan ilmastomuutosta. Kiinan tavoittelemat päästöleikkaukset voivat auttaa myös Obamaa vaatimaan maaltaan päästövähennyksiä, sillä monesti vastustajien perustelut ovat kohdistuneet Kiinan olemattomiin toimiin ilmastomuutoksen pysäyttämiseksi. (HS 26.9.2015) Yhdysvalloille ilmastopöimukseen sitoutuminen on ollut vaikeaa, minkä osoittaa myös Kioton sopimuksesta vetäytyminen (Schreurs 2012, 6). Yhdysvalloissa ilmastoriski on määrittynyt näkökannasta, jossa yksilöiden tai yhteiskunnan taloudellista vapautta ei haluta rajoittaa. Siksi ”riskin kulttuurin käsittäminen” kuten Beck (2009,12) aiheen määrittää, on aiheuttanut kansallisesti Yhdysvalloissa ja siten kansainvälisesti ilmastokokouksissa kiistoja ilmastopolitiikkaan.

Ilmastotoimien tavoittelukin aiheuttaa erimielisyyttä niiden ilmastoystävällisyydestä. EU:ssa halutaan tiputtaa päästöjä jopa 50 prosenttia. Eija-Riitta Korhola Innovation for Cool Earth Forumin johtoryhmästä pitää leikkauksia kuitenkin ongelmana, sillä päästöjen vähentäminen tapahtuu epätasaisesti maailmassa. Monet kalliit päästötoimet ovat oikeastaan menneet hänen mielestään hukkaan, sillä aiemmin EU:ssa tuotettuja tuotteita tuodaan nyt muualta, jossa niiden valmistamisen päästöt ovat suurempia kuin EU:n toteuttamat päästörajoitukset. Ilmastopolitiikkaa kiristettäessä työttömyysprosentti kasvaa siellä, missä teollisuus on puhtainta. Näin ollen työpaikkojen säilyttäminen Euroopassa olisi ilmastolle parempi. Pariisin ilmastopöimuksessa valtioiden omat päästöleikkaustavoitteet eivät ole tasapainossa ja esimerkiksi Kiina, Venäjä ja Intia saavat vielä lisätä päästöjään. EU:n ei pitäisi hoppuilla tavoitteiden kiristämisessä, jottei se kadota täysin kipailuasemaansa markkinoilla. (HS 28.12.2015.) Tämäkin kommentti kertoo ilmastotoimien haasteellisuudesta nykyisissä markkinavetoisissa yhteiskunnissa. Alueellinen laajuus nousee tässä esille, sillä päästöt eivät siirry vain ilmakehässä ympäri maapallon, vaan myös toisaalla tehtävät ilmastotoimet voivat siirtää päästöjen tuottoa toisiin maihin.

Länsimaissa talouskasvu ja energiankulutus ovat kulkeneet käsi kädessä. Kansainvälisen energiajärjestö IEA:n varajohtaja Laura Cozzi ilmoittaa näiden välisen yhteyden katkenneen vuoden 2008 jälkeen. Tähän vaikuttavat muun muassa energiatehokkuuteen panostaminen ja palvelujen merkityksen nouseminen talouksissa. Esimerkkinä toimittaja kertoo energiankulutuksen vähenevän, vaikka EU:n ja USA:n vuotuinen talouskasvu olisi kahden prosentin luokkaa. Lisäksi uusiutuvien

energiamuotojen käyttö on noussut toiseksi suurimmaksi sähkön lähteeksi hiilen ollessa yhä edellä ja uudesta energiantuotannosta puolet oli uusiutuvaa energiaa vuonna 2014. Kiinan merkitys näihin on huomattava sen panostaessa suuresti aurinko- ja tuulivoimaan. (HS 24.11.2015a.)

2000-luvun alkupuolella Kiinan päästöt kasvoivat kovaa vauhtia ja viime aikoina yli viidennes kasvihuonekaasuista on ollut peräisin sieltä. Greenpeacen ilmoittaa, että Kiinan hiilidioksidipäästöt ovat kääntyneet laskuun, ne ovat noin kolme prosenttia pienemmät vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla verrattuna edelliseen vuoteen. Syyn tähän muutokseen kerrotaan alkaneen vuonna 2011, kun Kiinan hallitus ymmärsi ilmansaasteiden terveysvaikutusten ja niistä johtuvien kuolemien taloudelliset vaikutukset. Se myös huomasi niiden voivan aiheuttaa koulutettujen kiinalaisten maastamuuton. Kun Kiina päättää jotain, sen todetaan ryhtyvän nopeasti toimiin. Talouden hidastumisella on oma osuutensa päästöjen vähenemiseen, mikä näkyy muun muassa saastuttavan sementtiteollisuuden tuotannon vähenemisenä. (HS 1.10.2015.) Kunelius ja Eide (2017, 10–11) viittaavat Oreskesin ja Conwayn (2014) ehdotukseen toteuttaa ilmastopolitiikkaa Kiinan tapaan. Kuten edellä esitetään, tämä koetaan tehokkaana ja nopeana, minkä takia Kiina saa nopeasti tuloksia aikaan. Toisaalta muissa kulttuureissa tällainen lähestyminen ei välttämättä toimi, sen aiheuttaessa vastarintaa (Kunelius & Eide 2017, 10–11), joskin vastarintaa osaltaan aiheuttaa myös kykenemättömyys ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Energiaunioni on EU:n työkalu, jonka avulla se pyrkii saavuttamaan vuoden 2030 ilmasto- ja energiatarvitteensa sekä vahvistamaan energian toimitusvarmuutta. Saavuttaakseen vähähiilisen talouden pidetään päästökauppajärjestelmää tärkeimpänä välineenä, ja sen avulla jäsenvaltiot voisivat myös tukea kehitysmaita. EU:n sisällä energiapoliittiset ovat hajanaiset, sillä mailla on omat energiapoliittikkansa. Energiapoliittikoita halutaan kuitenkin yhtenäistää ja samalla lisätä uusiutuvan energian käyttöä ja vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista. EU haluaa myös tiedottaa kuluttajia enemmän niin, että he voivat säästää energiaa ja rahaa sekä saada enemmän valinnan vapautta energia-asioihin liittyen esimerkiksi parantamalla tuotteiden energiatehokkuuteen liittyviä energiamerkintöjä. Tavoitteena sillä on hiilivapaa talous. (HS 16.7.2015.) EU:n ollessa pienempi toimija sen voi havaita saavan aikaan päätöksiä ilmastotoimiin ryhtymisessä. Tämä saattaa johtua myös siitä, että Euroopan maissa ilmastonmuutos määritellään kulttuurisesti samankaltaisemmin eri maissa kuin kansainvälisellä tasolla. Toisaalta EU on ehkä riittävän

limittynyt eri hallinta-alueille (Kunelius & Eide 8–9), jotta se pystyy uskottavasti laatimaan direktiivejä jäsenvaltioiden noudatettavaksi.

Bjørn Lomborgin mukaan ratkaisu ei ole fossiilisten polttoaineiden hinnan nostaminen vaan uusiutuvan energian tekeminen niin edulliseksi, että siihen vaihtaminen on kannattavaa. 27 kansainvälisen huippuekonomistin ja kolmen nobelistin mielestä pitkän tähtäimen ilmastopolitiikassa olisi rationaalista sijoittaa puhtaan energian kehitykseen, mikä laskisi uusiutuvan energian hintaa. Jo 0,2 prosentin sijoitus maailman bruttokansantuotteesta vihreään energiaan lisääisi sen läpimurron mahdollisuutta huomattavasti. Tämä olisi ekonomistien mukaan satakertaisesti kannattavampaa kuin tuuli- ja aurinkovoima. Uuden teknologian avulla päästöjäkään ei tarvitsisi enää ulkoistaa. (HS 28.11.2015c.) Tämä kommentti esittää kriittisempää näkökulmaa arvioitujen tarvittavien ilmastotoimien riittävydestä ilmastoriskin torjumiseen. Kommentin luotettavuutta lisätään mainitsemalla ”nobelistit” ja ”huippuekonomistit” (HS 28.11.2015c). On mahdollista kuitenkin, että tätä muita artikkeleita kriittisempää näkökulmaa ei pidetä luotettavana, sillä kehyksen kyseenalaistaja saatetaan kokea epäuskottavana tietolähteenä (Entman 1993, 55).

5.6.2 Ilmastokokoukset

Vuonna 2009 Kööpenhaminassa oli toiveissa saada vihdoin uusi oikeudellisesti sitova ilmastopöytäkirja. Näin ei kuitenkaan käynyt. Pariisiin oli asetettu toinen takaraja sopimuksen onnistumiselle, mikä nostaa Helsingin Sanomissa esille tämän edellisen kokouksen ja sen epäonnistumisen. Kööpenhaminan kokouksen nähtiin kaatuneen teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välisiin riitoihin sekä valtioiden oman edun ajamiseen. (HS 9.7.2015.) Epärealistisista toiveista sopimuksen onnistumiseksi kertoo seuraava sitaatti:

Kööpenhamina epäonnistui, koska läpimurtoa odotettiin maiden johtajien yöllisistä neuvotteluista. Sellaista ei koskaan saatu. (HS 11.10.2015.)

Kööpenhaminassa neuvotteluihin otti osaa ennätysellinen määrä valtioiden päämiehiä ja kymmenet tuhannet ilmastontilasta huolestuneet osallistuivat marsseihin (HS 24.11.2015c). Kokouksessa teollisuusmaat antoivat kuitenkin lupauksen 100 miljardin dollarin vuotuisesta ilmastorahoituksesta, jota kerätään niin valtioilta kuin yksityisistä rahastoista vihreään

ilmastorahastoon vuoteen 2020 mennessä (HS 30.10.2015). Tavoite ilmastorahoituksesta on sittemmin lisätty myös YK:n agenda2030 kestävä kehityksen tavoitteisiin (YK 2017). Tähän kokoukseen lähdettiin oletuksella, että valtiot ymmärtävät ilmastonmuutoksen koskettavan kaikkia ja siksi eivät voi jättää sopimatta ilmastonmuutoksen pysäyttämistä (HS 24.11.2015c). Kööpenhaminan kokouksen epäonnistumiseen voidaan nähdä vaikuttaneen ilmastonmuutoksen mittakaavan ja monimutkaisuuden yhdessä demokratian rajoitusten kanssa. Kokouksesta kuitenkin opittiin Christoffin (2016, 767) mukaan, että ilmastopolitiikkaa voitaisiin lähestyä alhaalta ylöspäin, minkä Pariisissa on nähty mahdollistavan sopimuksen aikaansaamisen. Kööpenhaminan kokouksesta oppimisesta kertoo hyvin seuraava sitaatti, joka viittaa myös ilmastopolitiikan monimutkaisuuteen:

Pariisin kokous antaa joko vähän toivoa tai vähän epätoivoa. Sen lopputulos kertoo, miten pärjäämme ilmastonmuutoksen kanssa. Epäonnistuneen Kööpenhaminan ilmastokokouksen jälkeen tuli selväksi, että 2010-luvulla on edettävä maakohtaisesti. Se on moninapaisen ja aika sekavan maailman tapa hoitaa ilmastopolitiikkaa. -Antto Vihma, Ulkopoliittikan instituutin vanhempi tutkija (HS 30.11.2015b.)

Uuden ilmastopimuksen aikaansaamisesta on keskusteltu vuodesta 2012 asti (HS 25.11.2015a). Heinäkuussa ennen kokousta HS:n pääkirjoituksessa todetaan, että Pariisissa tavoiteltava ilmastopimus on vielä kaukana, sillä kokousta edeltävät neuvottelupäivät ovat vähissä ja tämän pohjana toimiva ”toiveluettelo” on melkein 90 sivun mittainen. Sopimuksen syntymistä estää edelleen vanha kiista kehitys- ja teollisuusmaiden välillä historiallisista vastuista ja oikeuksista kehittyä sekä kysymykset, millaisia velvoitteita kehitysmaille voidaan asettaa ja miten päästövähennyksistä syntyvät kustannukset tulisi jakaa valtioiden kesken. (HS 3.8.2015, HS 30.11.2015a.) Kokoukselta tullaan vaatimaan kompromisseja, sillä muutoin yhteisymmärrystä kaikkien osapuolien kesken ei tulla löytämään (HS 3.8.2015). Yhden maan eripura voi aiempien esimerkkien mukaan kaataa koko sopimuksen (HS 17.10.2015). Kokouksen lähtökohta nähdään haasteellisena alustavan sopimuspaperin ollessa vielä useita kymmeniä sivuja ja sisältäen vaikeaselkoisia lauseita (25.11.2015b). Monen köyhän maan kerrotaan edelleen vaativan pitkään esillä ollutta kehitysmaiden ja teollisuusmaiden välistä vastuunjakoa, sillä jo kehittyneet maat ovat tuottaneet päästöjä huomattavasti pidempään. Esimerkiksi Kiinan ja Intian kasvihuonekaasupäästöt

ovat nykyään suuret. Siksi teollisuusmaat taas toteavat päästörajoitusten tasaisemman jaon olevan tarpeellista, jotta ne edesauttavat tavoitteen saavuttamista. (HS 1.12.2015a.)

Edellä mainitut kommentit tuovat hyvin esille ilmastopolitiikan haasteita. Eriarvoisuus ilmastonmuutoksen aiheuttamisessa ja kyvyssä sopeutua siihen voidaan nähdä kehitysmaiden vaatimuksena teollisuusmaiden suurempiin toimiin. Toisaalta demokraattisen yksimielisyyden löytyminen koetaan haastavana, mistä voidaan Kuneliuksen ja Eiden (2017, 3) mukaan filosofisesti pohtia, ”mitä demokratian pitäisi [nykyään] olla?”

Sovun saavuttaminen olisi tärkeää, jotta saataisiin yhteiset säännöt päästövähennyksille. Ilman sopimusta ilmastonmuutoksen vastaiset toimet ovat epävarmoja. Yksittäinen valtio ei pysty riittäviin toimiin, vaan tähdennetään tarvetta niin teollisuusmaiden kuin kehitysmaidenkin osallistumiseen. (HS 3.8.2015.) Unepin johtaja vaatii teollisuusmaita ryhtymään toimiin globaalista talouskriisistä huolimatta, jotta Pariisissa löydetään sopu päästövähennyksistä ja ilmatoroituksesta (HS 9.9.2015). EU katsoo tärkeäksi, ettei Pariisin sopimus jumittuisi vuoden 1992 ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen valtioiden kahtiajakoon vastuiden ja oikeuksien suhteen. Neuvotteluissa pitää huomioida valtioiden muuttuneet olosuhteet (HS 25.11.2015a).

Vielä Kööpenhaminassa kunnianhimoinen tavoite oli löytää yhteinen päästötavoite, joka jaetaan maailman maiden kesken. Pariisiin tultaessa on ymmärretty, että sopimus luopustan muttei voi sanella maiden tekemisiä. (HS 17.10.2015.)

Edellä oleva sitaatti tuo esille, että valmistautuminen Pariisiin on siis sujunut paremmin kuin Kööpenhaminaan. Tavoitteet kokoukselta ovat realistisempia. (HS 24.11.2015c.) Kokousta on yritetty lähestyä eri näkökulmasta antamalla maiden itse vapaaehtoisesti määrittää päästövähennystavoitteensa. Nämä tavoitteet kumpuavat paikallisista ratkaisuksista ja innovaatioista. (HS 12.9.2015.) Viikkoa ennen kokousta tavoitteita oli ilmoitettu 174 maan osalta kattaen 95 prosenttia globaaleista päästöistä ja luvuissa olivat mukana saastuttavimmat valtiot (HS 25.11.2015b). Nämä leikkaukset eivät vielä riitä kahden asteen tavoitteeseen, vaan on arvioitu, että niiden avulla ilmakehä lämpiäminen pysähtyy 2,7 asteeseen (HS 3.10.2015), sillä kehitysmaissa energiankulutus tulee vielä kasvamaan reilusti (HS 24.11.2015a). Ilman päästövähennyksiä lämpenemisen arvioidaan saavuttavan 3,5 astetta (HS 3.10.2015). Suomen pääneuvottelija Henri

Laurikan mielestä tavoitteiden määrä tuli yllätyksenä. Tästä voidaan hänen mukaan päätellä, että monet maat ovat valmiita sopimukseen. (HS 3.10.2015.) Christiana Figueresin mielestä bottom-down lähestyminen on tuottanut positiivisemmat lähtökohdat kokoukselle kuin, mitä uskallettiin toivoa (HS 5.11.2015). Suomen maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen nostaakin esille, ettei ”mikään itseään kunnioittava maa ei voi nyt olla antamatta kansallista sitoumusta” (HS 21.11.2015a). Maiden kansallisten tavoitteiden seuraamiseen tullaan tarvitsemaan läpinäkyvyyttä ja lisää tietoa, jotta ymmärretään, mitä mikäkin valtio oikeasti tekee. Valtioiden täytyy kokea, että niiden tavoitteisiin sitoutumista seurataan. YK:n seurantajärjestelmästä voitaisiin määrittää kansainvälisellä sopimuksella. (HS 30.11.2015b.) Tavoitteiden toteuttamiseen liittyy epävarmuus ja toisaalta epäluottamus. Ei voida olla varmoja, että muut toimijat tekevät osansa, mikä voi tuottaa riskin oman valtion taloudelle ja kilpailukyvyille tai ilmatoriskin, jos päästöt jatkavat kuitenkin kasvuaan.

”Kuten Nelson Mandela on sanonut, moni asia näyttää mahdottomalta, kunnes tehtävä on täytetty”, totesi Etelä-Afrikan kokousneuvottelija Nozipho Mxakato-Diseko, kun sopimusluonnos oli hyväksytty (HS 6.12.2015).

Kuten sitaatti tuo esille, sopimusluonnoksen toteutuminen osoittaa yhteistä halua saavuttaa sopimus. Kimmo Tiilikaisen mukaan sopimuksen kanssa ei ole varaa epäonnistua, sillä kyseessä on satojen miljoonien ihmisten elinolot, jotka tulevat joka tapauksessa vielä huononemaan. Hänen mielestään kokouksen pitäisi antaa yksityiselle sektorille selvä viesti siirtyä käyttämään puhdasta teknologiaa. Ilmatorahoitus ja seurasten sekä vahinkojen korvaaminen saarivaltioille ovat neuvottelujen keskipisteessä perinteisen kehitysmaiden ja teollisuusmaiden välisen vastuunjaon lisäksi. (HS 6.12.2015.) Tiilikaisen mukaan neuvotteluissa on maita, jotka pitävät kiinni perinteisestä jaosta, mutta myös niitä, jotka yrittävät löytää sopua. Jos sopimusta vastustaa kymmenisen maata tai yksi maaryhmä voi se kaatua. (HS 8.12.2015b.) Ilmastonmuutoksen seurauksille herkimmät maat, kuten useat saarivaltiot ja Afrikan maat, haluaisivat sopimukseen kahden asteen sijasta 1,5 asteen tavoitteen. Muuten vahingot voivat olla liian suuria. Ehdotusta vastaan ovat etenkin Kiina, Intia ja Saudi-Arabia. (HS 6.12.2015.) Vaikka sopimusluonnos saavutettiin, tuodaan esille myös kamppailuja siitä, mitä valmiin sopimuksen tulisi sisältää. Näissä kamppailuissa tulee esiin eri maiden intressit ja riskin käsitteen määritelmät. Afrikassa ja saarivaltioissa ilmatoriski näyttäytyy suurempana, minkä voi olettaa olevan niiden tavoitteen taustalla. Kiina ja Intia ovat taas vasta

päässeet hyvään vauhtiin modernisaatiossa, joten ne eivät ehkä sen takia halua osallistua liian kunnianhimoisiin tavoitteisiin.

Pariisin ilmastoneuvottelut päättyivät maailman ensimmäiseen kaikkia valtioita laillisesti sitovaan ilmastopöytäkirjaan (HS 13.12.2015). Sopimuksesta olivat innoissaan niin valtioiden päämiehet, kansalaisjärjestöt, etujärjestöt, liike-elämä ja energiateollisuus. Kokouksen puheenjohtajan Ranskan ulkoministeri Laurent Fabiuksen kerrotaan tehneen ”ranskalaisen diplomatian ihmeen”, ja näin sopimus antaa jokaiselle jotakin. (HS 14.12.2015a.) Tästä kertoo esimerkiksi seuraava sitaatti:

Osallistujamaat ja neuvottelijat iloitsevat sovusta, jonka kanssa kehtaavat mennä kotiin. Ketään ei nöyryytetty, kaikki saivat jotain. (HS 14.12.2015a.)

Tämä nähdään kuitenkin niin sopimuksen etuna kuin heikkoutenakin. Se antaa selvän viestin yhteiskunnille ottaa ilmastonmuutos tosissaan ja ryhtyä toimiin. Heikkous piilee siinä, että se on enneminkin viesti kuin välineet ilmastonmuutoksen torjuntaan. Toisaalta on jo hyvä, että perusta on olemassa ja sopimuksen avulla kielletään esimerkiksi takapakki päästötavoitteissa. Suomi ja EU iloitsevat siitä, että päästölaskelmia tekevät kaikki valtiot olivat ne sitten kehittyneitä tai kehittyviä. Jatkossa ilmastokokouksissa tehdään useita päätöksiä yksityiskohtaisemmista asioista ja niitä varten pitää perustaa työryhmiä ja kehittää neuvottelumenetelmiä. (HS 14.12.2015a.) Voidaan havaita, että kovin vahvaa sopimusta kansainvälisellä ilmastopolitiikalla ei saatu aikaseksi. Modernisaation saavutukset tulevat edelleen vahvasti esiin riskin aiheuttajana ja sen minimoimisen haasteellisuudessa (Beck 2009, 7–8).

Toisaalta Pariisin sopimusta kehitetään myös vahvemmaksi kuin, mitä etukäteen odotettiin. Yllättävää oli, että sopimusluonnokseen vasta Pariisissa lisätty 1,5 asteen tavoite säilyi sopimustekstissä loppuun asti etenkin, kun ilmasto on lämminnyt jo asteen. Myös kansalaiset pitäisi saada vakuuttamaan toimien tärkeydestä ja lähtemään niihin mukaan. Nämä tietävät verotuksen lisääntymistä, jotta uusiutuvaa energiaa voidaan tukea, sekä kansalaisia koskettavia toimia, kuten sähkön ja autoilun hinnan nousua. Toisaalta pakkorako lisää myös innovatiivisuutta ja puhdas teknologia kehittyy ja halpenee entisestään. (HS 14.12.2015b.) Kansalaisten osallistamisessa apuna voisi toimia Eleonor Ostromin (2009, 1) ehdottama monitasoinen politiikka, sillä sen avulla voi olla helpompi päästä lähemmäs arkielämän päätöksiä.

Ilmastosovun lisäksi sopimuksen aikaansaaminen osoittaa, että monenkeskinen sopiminen voi sittenkin olla mahdollista. Kansainvälistä sopimista on usein pidetty kankeana ja tehottomana etenkin ”lännen kulta-ajan” jälkeen, kun maiden väliset suhteet ovat muuttuneet esimerkiksi Kiinan aseman vahvistuessa. Suurissa kokouksissa tuleekin ottaa huomioon, mitä niiltä odotetaan, ja kokemukset aiemmista samanlaisista tapahtumista. Jatkuvat pettymykset YK:n ilmastokokouksista ovat saaneet epäilijät liikkeelle uskoen, että ilmastokokoukset tulevat aina epäonnistumaan. Tähän on vaikuttanut myös kokouksissa esiin tuleva ainainen jako kehittyviin ja kehittyneisiin maihin. (HS 16.12.2015b.) Toisaalta kuten seuraava sitaatti osoittaa, ei vielä tiedetä, miten sopimus tulee lopulta vaikuttamaan ilmastotoimiin:

Päästöjen vähenemistä ei silti voi juhlia etukäteen. Konkreettiset globaalit päästövähennystoimet ovat toistaiseksi kuin savolainen projekti – tekemistä vaille valmis.
(HS 13.1.2016.)

”Historiallinen ilmastosopimus” päästiin allekirjoittamaan New Yorkissa 22.4.2016 YK:n pääsihteeri Ban Ki-moonin isännöimässä tilaisuudessa (HS 23.4.2016a). Saksa oli ensimmäisten maiden joukossa allekirjoittamassa Pariisin ilmastosopimusta (HS 22.4.2016). Yhteensä sopimuksen allekirjoitti ensimmäisenä mahdollisena päivänä 175 jäsenvaltiota. Suomen osalta allekirjoittajana toimi maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen. Tilaisuuden ilmapiiri oli positiivinen etenkin, kun monesta valtiosta oltiin saavuttu paikalle heti ensimmäisenä päivänä. (HS 23.4.2016a.) Tätä positiivista ilmapiiriä osoittaa myös seuraava sitaatti:

Koskaan aiemmin maailmanjärjestön historiassa yhtä monta maata ei tiettävästi ole allekirjoittanut kansainvälistä sopimusta yhden päivän aikana (HS 23.4.2016a).

5.7 Keskitie

Kehykseen kuuluu pääkategorialtaan kuusi artikkelia, joista kolme on julkaistu ennen kokousta ja kolme sen aikana. Keskitieksi olen aineistosta tulkinnut tarpeen valtioiden jaotteluun kehitysmaiden ja teollisuusmaiden sijaan myös näiden välimaastoon sopimuksen ja päästövähennysten onnistumiseksi. Toinen vaihtoehtoinen polku on alhaalta ylöspäin etenevä ilmastopolitiikka, joka näkyy esimerkiksi kaupunkien toimissa ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseksi.

Ilmastopolitiikka ei rajoitu vain vaihtoehtoihin kansainvälisen sopimuksen alla toimimiseen tai sen puuttuessa toimimattomuuteen ilmaston lämpenemisen rajoittamiseksi. Osa ilmastotoimista nousee alhaalta ylöspäin, eli pienemmät toimijat toteuttavat oma-aloitteisesti tai valtion tukemana toimia, joita voidaan mahdollisesti tulevaisuudessa hyödyntää myös suuremmalla tasolla. Tästä kertoo esimerkiksi kaupunkien tekemät aloitteet päästöjen vähentämiseksi ja niiden tavoitteet päästä kohti hiilineutraaliutta. Pääkaupungit pohjoismaissa pyrkivät panostamaan ilmastonmuutoksen torjuntaan muun muassa etsimällä ratkaisuja päästöjen vähentämiseen sekä auttamaan muita kaupunkeja saman toteuttamisessa jakamalla ”tietoa, ideoita ja parhaita käytäntöjä siitä, miten voimme vähentää toiminnastamme aiheutuvia päästöjä sekä hyödyntää ympäristöystävällisiä julkisia hankintoja”. (HS 7.12.2015a.) Suomessa tätä kehitystä edustavat hiilineutraalit kunnat sekä Helsingin kaupungin ilmastokumppanit (HS 12.9.2015). Konkreettisena esimerkkinä mainitaan Helsingin seudun liikenteen sähköbussi, joka kuljetti ilmastokokoukseen osallistujia Pariisissa (7.12.2015b). Tämä tapa lähestyä ilmastonmuutoksen pysäyttämistä on Eleonor Ostromin (2009, 1) mukaan mahdollinen ratkaisu paremmin toimivan ilmastopolitiikan saavuttamiseksi. Hän toteaa globaalin ilmastopolitiikan olevan hidasta ja sisältävän paljon kiistoja, joten monitasoinen lähestyminen voi kehittää kokeellisempia ratkaisuja ja auttaa arvioimaan näiden ratkaisujen toimivuutta (Ostrom 2009, 1). Mikael Hildén ja Jonas Schoenefeld (HS 12.9.2015) ehdottavat tällaista ratkaisua päästökaupan kehittämisessä toimivammaksi:

Helsingin ja muiden kaupunkien siirtyminen pois hiilen käytöstä voi olla poliittisesti välttämätön askel päästöoikeuksien määrän rajoittamiseksi. Kun kaupungit osoittavat, että vähähiilisyyden on mahdollista, hallitukset uskaltavat kiristää päästökauppaa. Niin se saadaan toimimaan nykyistä paremmin. Mahdollisena tekemisenä on paikallisten aloitteiden vahvuus. (HS 12.9.2015.)

Ostrom (2009, 1) toteaa myös, että paikallisella tasolla yksilöiden saaminen mukaan päästöjen vähentämiseen on helpompaa kuin suurten mittakaavojen hallinnallisilla toimijoilla. Hildénin ja Schoenefeldin (HS 12.9.2015) mukaan tämä on osa Pariisin kokouksen (ja sittemmin myös sopimuksen) lähtökohtaa, jossa valtiot itse määrittävät päästötavoitteensa. Siihen kuuluu siis ”kokeilukulttuuri”, eli ”hallitukset, kunnat, yritykset ja kansalaiset ovat valmiita kokeilemaan ja ottamaan riskejä tietämättä tarkalleen, mikä toimii ja mitä muut tekevät” (HS 12.9.2015). Samalla tuodaan esille riskin käsite. Kuten Kunelius ja Eide (2017, 3–4) toteavat, yksi isoimmista

epävarmuustekijöistä ilmastonmuutokseen liittyen on, miten siihen tulisi reagoida. Sen lisäksi, että ilmastonmuutos itsessään aiheuttaa ilmastoriskin myös toiminta sen pysäyttämiseksi sisältää esimerkiksi taloudellisia ja sosiaalisia riskejä. Koska ei voida etukäteen tietää, miten ratkaisut toimivat, voidaan nähdä, että pienemmillä tasoilla riskit ovat pienempiä kuin kansainvälisellä tasolla. Lopulta toimivia ratkaisuja voidaan hyödyntää globaalissa ilmastopolitiikassa (HS 12.9.2015). Suomen maatalous ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen myös viittaa siihen, että ”pieni Suomi” voi osoittaa toimivansa ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi esimerkiksi aktivoimalla kansalaisia (HS 21.11.2015b).

Yksittäisten kansalaisten tasolla ilmastonmuutoksen torjunnan toimet eivät saa aineistossa juurikaan huomiota. Ihmisten kulutustapojen muutoksesta puhutaan kestävään kehitykseen liittyen (ks. luku 5.1), mutta heidän merkitystään ilmastonmuutoksen pysäyttämisen olennaisina toimijoina ei korosteta. Jussi Konttinen toteaa kuitenkin kolumnissaan:

Talvi-ihminen ei jää odottamaan ilmastotekoja hallituksilta, vaan toimii itse säästämällä energiaa, vähentämällä autoilua, lentämistä, lihansyöntiä ja ruuan hävikkiä (HS 30.11.2015c).

Toinen keskitie on siis kehittyneiden ja kehitysmaiden välimaastossa. Yksi artikkeli keskittyy suoraan tähän teemaan. Toimittaja kuvaa maiden jakoa tiukasti näihin kahteen luokkaan ”palomuuriksi”. Hän perustelee palomuurin ”purkamisen” tarvetta sillä, että nykyisiin kehitysmaihin kuuluu EU:n laskelmien perusteella ”30 maata, jotka ovat asukasta kohti laskettuna rikkaampia kuin kolme köyhintä EU:n jäsenmaata”. Kiinan hän näkee palomuurin ”avaimena”, sen ollessa huomattavasti kehittyneempi maa kuin esimerkiksi köyhimmät valtiot Afrikassa. (HS 8.12.2015c.) Tämä kehystäminen voi avata uusia näkökulmia kysymykseen siitä, kenen tulee kantaa vastuu ilmastonmuutoksen torjumisesta. Myös tässä korostetaan Kiinan roolia ratkaisijana, mikä nostaa esiin sen monimutkaisen roolin kansainvälisessä ilmastopolitiikassa sen ollessa kehitysmaa, mutta kuitenkin maailman toiseksi suurin talous ja suurin päästöjen aiheuttaja (HS 1.7.2015). Voidaan siis päätellä, että miten Kiina määrittää ilmastoriskin, vaikuttaa se pitkälti siihen, miten kansainvälistä ilmastopolitiikkaa voidaan harjoittaa. Tämä tulee esiin myös seuraavassa luvussa 5.8.

5.8 Strategia

Tähän kehykseen kuuluu kaksi artikkelia, joista toinen on julkaistu ennen ja toinen jälkeen kokouksen. Nisbetin (2010, 52) mukaan tämä kehys on tavallisesti ”toimittajien ajama tulkinta” aiheesta. Helsingin Sanomien toimittajat eivät tässä aineistossa juurikaan aseta toimijoita kilpailevaan asemaan.

Toinen yhteiskuntien uhka, jota voidaan käsitellä Bekckin (2009) riskin käsitteen kautta, on terrorismi. Keski-suomalaisen toimittajat asettavat Pariisissa pari viikkoa ennen ilmastokokousta tapahtuneet terroristi-iskut ja ilmastokokouksen vastakkain (HS 17.11.2015) kehystämisen keinojen metaforien avulla (Gamson & Modigliani 1989, 2).

Euroopan komission mukaan Pariisin terrori-iskut eivät estä kokousta. Päinvastainen näyttäisikin antautumiselta terrorismin edessä. (HS 17.11.2015.)

Pariisin ilmastokokouksen pitää keskittyä asialistaansa eikä terrorismiin. Tulokset kokous olisi oikea vastaus myös terroristeille. (HS 17.11.2015.)

Nämä kaksi sitaattia tuovat ilmi kamppailun terroristien kanssa ”antautumisen” ja ”oikean vastauksen” metaforien keinoin. Tämä on ehkä tyyppillistä muullekin keskustelulle terrosimista, sillä nykyiset avoimet yhteiskunnat kamppailevat ilmastonmuutoksen lisäksi terrorismin uhkaa vastaan, jossa taistelut ovat konkreettisemmin esillä. (HS 17.11.2015.)

Toisessa artikkelissa yhtäläillä metaforien avulla Helsingin Sanomien Aasian kirjeenvaihtaja Mikko Paakkanen esittää Kiinan ilmastopimuksen mahdollistajana. Paakkanen kommentoi: ”... nyt Kiinakin halusi saada aikaan kansainvälisen ilmastopimuksen. Seurauksena oli, että sopimus syntyi.” Pariisin ilmastokokouksessa ”yksi tärkeimmistä maista oli Kiina.” ”Pariisin ilmastoneuvottelut olivat yksi osoitus siitä, kuinka Kiina ottaa asemaansa suurvaltana haltuunsa.” Myös Kiinan varaulkoministeri toteaa artikkelissa, että ”Kiina on totisesti ollut maailman keskipisteenä ilmastonmuutoksen suhteen”. Paakkanen toteaa myös Kiinan aiheuttavan suurimmat hiilidioksidipäästöt maailmassa. (HS 30.12.2015.) Näiden metaforien ja iskulauseiden avulla Kiina näyttää niin hyvässä kuin pahassa suurvaltana ilmastonmuutokseen liittyen. Sen suurvalta-

aseman taustalla on Paakkasen (HS 30.12.2015) mukaan sen talouskasvu. Sinänsä tämä asetelman voi nähdä kertovat ilmastopolitiikan monimutkaisuudesta, sillä valtio, jolla on taloudellista valtaa on usein myös valtio, joka on yksi suurimmista kasvihuonekaasujen tuottajista. Lisäksi todetaan, että ilmastonmuutoksen laajuuden vuoksi jokainen sen pysäyttämiseen osallistuva osapuoli on osallinen myös sen synnyssä (Kunelius & Eide 2017, 2). Edellisten Paakkasen kommenttien perusteella voidaan päätellä, että erityisesti ne toimijat, jotka ovat osallisia ilmastonmuutoksen synnyssä, ovat myös niitä toimijoita, jotka päätöksillään voivat mahdollistaa ilmastonmuutoksen pysäyttämisen. Tämä tarkoittaa toisin sanoen sitä, että ilmastokokouksessa, suurimmilla päästöjen aiheuttajilla on paljon sanavaltaa, juurikin niiden päästöjen tähden, mitä ne aiheuttavat.

5.9 Metsät ja Suomen ilmastopolitiikka

Tämän kehyksen esille nousemisen voi olettaa kertovan metsien käytön olennaisesta merkityksestä Suomen talouteen ja ilmastopolitiikkaan. Kehys voisi sinänsä osin kuulua niin taloudellisen kehityksen kuin julkisen vastuun alle. Nämä kaksi kehystä yhdistyvät kuitenkin artikkeleissa vahvasti Suomen metsien käyttöön, joka luo tästä oman kokonaisuutensa. Kehykseen kuuluu pääkategorialtaan seitsemän artikkelia, jotka on julkaistu joko ilmastokokouksen aikana tai sen jälkeen. Kehykseen ei kuulu alakategorioita. Mielenkiintoista on, että näistä 6 on mielipidekirjoituksia, mikä kertoo ehkä siitä, että lehden lukijat yhdistävät kokouksen ja sopimuksen tavoitteet kansalliseen kontekstiin.

Päähuomio kiinnittyy vastakkain asetteluun metsien käytön ilmastoystävällisyydestä ja siitä, voiko tämän laskea hiilineutraaliksi (HS 20.12.2015) tai voidaanko metsien hiilinielut laskea päästövähennyksiin (HS 10.12.2015). Tämä on tyypillistä kehysten poliittiselle luonteelle, jossa esitetään väitteitä puolesta ja vastaan (Koivulehto & Leino 2012, 71). Yksi artikkeleista huomioi sekä mahdollisuuden metsien käytön hiilineutraaliuteen että sen tuottamiin päästöihin. Sekä metsien käytön lisäämisen puolesta puhujat että vastustajat viittaavat auktoriteetteihin, jotka joutuvat siten kamppailun osapuoliksi (Koivulehto & Leino 2012, 71). Metsien käyttöön nojaavan ilmastostrategian vastustajat viittaavat hallitustenväliseen ilmastopaneeliin ja metsätilastolliseen vuosikirjaan (esim. HS 14.12.2015c). Puolesta puhujat vetoavat Euroopan metsäinstituutin (HS 11.12.2015) sekä Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton (MTK) energia-asiantuntijaan (HS 10.12.2015).

Suomen metsien käyttöä puolustetaan argumenteilla Suomen metsänhoidon paremmista resursseista moniin muihin maihin verrattuna (HS 10.12.2015) sekä sen mahdollisuudesta ”stabilisoida metsien hiilivarastot” (HS 11.12.2015). Neljä professoria Antti Asikainen, Hannu Ilvesniemi, Pekka Kauppi ja Kai Sipilä eri instituutioista toteavat metsien käytön olevan mahdollisesti viisas ratkaisu myös ilmatoriskin kannalta:

EU-tasolla ja globaalisti olennainen kysymys on: Pysyykö metsiin säilötty hiili todella metsässä vai kasvaako massiivisten hiilipäästöjen todennäköisyys, kun ilmasto lämpenee, metsät tihentyvät ja myrskytuhot ja metsäpalot yleistyvät? (HS 11.12.2015.)

He viittaavat Kanadan ja Espanjan metsäpaloihin, joista syntyy suuremmat hiilidioksidipäästöt kuin metsän käytöstä. Siten ilmatoriski on pienempi, jos metsiä käytetään verrattuna metsien ”hiilimuseointiin”. (HS 11.12.2015.) Tämä on mielenkiintoinen toteamus, sillä metsien käytöstä aiheutuvat päästöt voivat johtaa lisääntyviin kasvihuonekaasupäästöihin, mutta toisaalta myös metsien käyttämättä jättäminen voi lisätä päästöjä entisestään ilmastonmuutoksen edetessä.

He, jotka vastustavat Suomen ilmastostrategian pohjaamista biotalouteen ja metsien lisääntyvään käyttöön, toteavat sen olevan riski Suomen ilmastopolitiikalle. Esimerkiksi Ville Tulkki Suomen Ekomodernisteista (HS 16.12.2015e) ja professori Olli Tahvonen (HS 20.12.2015) kirjoittavat, että kansainväliset sopimukset voivat pian muuttua Suomen metsien käyttöön tukeutuvan ilmastopolitiikan vastaisiksi. Tahvonen nimittääkin Suomen hallituksen tapaa tukeutua ilmastostrategiassaan metsien hiilineutraaliuteen ”tuulentuvaksi” (HS 4.12.2015a). Jussi Nikula (HS 14.12.2015c) WWF:sta ottaa huomioon myös metsien monimuotoisuuden heikkenemisen metsien käytön seurauksena. Ratkaisuna Suomen ilmastopolitiikkaan metsien käyttöön perustuvan biotalouden vastustajat ehdottavat esimerkiksi aurinkolämpöä tai rakennusten energiatehokkuutta (HS 4.12.2015a, 14.12.2015c). Keskitietä näiden kahden näkemyksen välille osoittaa neljä professoria Jyri Seppälä, Markku Kanninen, Timo Vesala, Markku Ollikainen (HS 16.12.2015a), jotka toteavat tutkimusten osoittavan ”ristiriitaista” tietoa metsien käytöstä. He toteavat, että Suomen ilmastopaneelin mukaan nykyinen biotalous ei ole ”viherpesua”. Pitkällä aikavälillä metsien käyttö voi lisätä metsien hiilinieluja, mutta lyhyellä aikavälillä tulee huomioida kiireellinen päästöjen vähentämisen tarve. Näin ollen paras lopputulos saadaan käyttämällä metsiä entistä ”viisaammin”. (HS 16.12.2015a.)

Nämä näkemykset osoittavat, kuinka jo metsien käytön tasolla voidaan havaita kiistoja ilmastopolitiikkaan liittyen, mikä rakentaa sen monimutkaisuutta. Toisaalta Suomessa ilmastonmuutokseen reagoiminen nähdään tämänkin aineiston perusteella yksimielisesti tarpeellisena. Metsien käyttö on kuitenkin Suomen kansallinen intressi talouskasvun ylläpitämiseksi, mikä tuo esiin Harrisin (2013, 25) esittämän kansallisen intressin tavoittelun, joka sitten vaikeuttaa myös kansainvälisen ilmastopolitiikan toteuttamista. Metsäteollisuus metsän käytön vastustajien näkökulmasta näyttäytyy siis Beckin riskiyhteiskunnan käsitettä mukailleen Suomen modernin yhteiskunnan menestyksenä, jonka tuotteena ovat riskit ilmastomuutoksen voimistumiseen sekä metsien biodiversiteetin heikkenemiseen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Mielenkiintoni tässä tutkielmassa kohdistui Pariisin ilmastokokoukseen liittyvään uutisointiin Helsingin Sanomissa. Tutkimusaineiston avulla, joka koostui kymmenen kuukauden aikana ennen kokousta, sen aikana ja sen jälkeen julkaistuista niin uutisartikkeleista kuin mielipidettä ilmaisevista artikkeleista, halusin ottaa selville, millaista todellisuutta Helsingin Sanomat tuottaa Pariisin ilmastokokouksesta. Tutkimuskysymyksen selvittämiseen käytin apuna kehysanalyysia. Näihin kysymyksiin etsin vastauksia tarkastelemalla aineistosta esiin nousevia kehyksiä. Kehysanalyysin avulla sain siis selville, mistä aiheista Helsingin Sanomat kirjoittaa, kun se uutisoi Pariisin ilmastokokouksesta. Horstin (2005) sanojen mukaan selvitin siis, millaisia merkityksiä Helsingin Sanomat nosti esille. Tähän liittyy myös se valta, joka sanomalehdellä on yleisön keskuudessa määritettäessä sitä, miten ilmastokokouksesta puhutaan ja millaisia mielipiteitä siitä muodostetaan.

Sosiaalisen kehityksen kehyksessä tuodaan niukasti esille fossiilisten polttoaineiden merkitys elintason nousuun. Toisaalta kerrotaan myös kulutustapojen merkityksestä kestävässä kehityksessä. Taloudellisen kehityksen kehyksessä kerrotaan erityisesti Suomen kilpailukyvyyn ja talouskasvun mahdollisuuksista taistelussa ilmastoriskejä vastaan. Kehykseen sisältyy myös hiiliriskin käsite, joka saa sijoittajat vetäytymään fossiilisiin polttoaineisiin sijoittamisesta. Moraalin kehys nostaa esille nuorten oikeudet kestäväan tulevaisuuteen sekä teollisuusmaiden suurempaan vastuuseen ilmastomuutoksen aiheuttamisesta. Tieteellinen epävarmuus ei sisällä yhtään artikkelia

pääkategorialtaan. Se vahvistaa ilmastonmuutoksesta tuotetun tiedon todeksi. Hallitsemattoman tieteen kehys osoittaa ilmastonmuutoksen seurauksia kuten kuivuutta ja säiden ääri-ilmiöitä, mutta myös näiden vaikutuksia ilmastopakolaisuuteen ja jo nykyisiin kriiseihin, kuten Syyrian sotaan. Hallinto ja julkinen vastuu jakautuu kahteen kategoriaan päästöihin ja energiaan sekä ilmastokokouksiin. Päästöjä tulee vähentää ja uusiutuvaa energiaa lisätä. Samalla ollaan energiamurroksen kynnyksellä ja pohditaan, olisiko teollisuus parempi säilyttää teollisuusmaissa päästöjen vähentämiseksi. Ilmastokokoukset keskittyvät Kööpenhaminan ja Pariisin ilmastokokoukseen, josta nousee esiin alhaalta ylöspäin -malli, joka nähdään sopimuksen onnistumisen taustalla. Toisin sanoen valtiot saavat itse määrittää omat päästötavoitteensa. Keskitien kehys viittaa kehitysmaiden ja kehittyneiden maiden välimaastoon sekä paikallisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillinnässä. Tämä voidaan nähdä mahdollisuutena kokeilla toimivia ilmastopoliittisia ratkaisuja. Startegian kehys osoittaa ilmastokokouksen olevan antautumatta terrorismille, joka oli läsnä Pariisissa pari viikkoa ennen kokousta. Se nostaa myös Kiinan ilmastonmuutoksen edelläkävijäksi niin hyvässä kuin pahassa. Aineistosta esiin noussut metsäkeskustelu polarisoituu metsien käytön aiheuttamiin päästöihin ja toisaalta sen käytön hiilineutraaliuteen. Siksi pohditaan, voiko Suomen ilmastopolitiikka pohjautua metsien käyttöön ja biotalouteen.

Toisaalta voidaan katsoa, että kehysten sisällä on havaittavissa tilannemääritelmiä siitä, mikä Helsingin Sanomien toimituksessa nähdään olevan olennaista, kun puhutaan ilmastokokouksesta. Millaiset rakenteet määrittävät ilmastokokoukseskustelua? Ilmastonmuutoskeskustelu tilannemääritelmänä rakentuu niistä kehyksistä, joiden kautta siitä puhutaan. Nämä kehykset ovat osaltaan tilannemääritelmiä, jotka rakentuvat niiden sisällä kerrotuista aiheista, eli vihjeistä, joiden avulla tilannemääritelmät tehdään. Horsti (2005) huomauttaa, että samassa tilanteessa eri ihmiset havaitsevat vihjeet eri tavoin ja näin muodostavat tilanteesta omat kehyksensä. Siten myös Helsingin Sanomien toimittajat ovat tehneet tilannemääritelmiä Pariisin ilmastokokousta tulkitessaan, ja miettiessään, mikä siinä on uutisen arvoista.

Kuten Laine ja Peltonen toteavat (2003) kehykset kertovat siitä, minkälaista tietoa Helsingin Sanomat tuo yleisjulkisuuteen omien toimintaperiaatteidensa mukaisesti ja miten se määrittää tätä yleisjulkisuudentilaa. Voidaan siis olettaa, että kehysten sisällöt koetaan merkityksellisiksi välittää yleisölle. Havainnosta aukeaa mielenkiintoinen pohdinta siitä, miksi juuri nämä asiat, eivätkä jotkin toiset, ovat riittävän merkityksellisiä tiedotettaviksi. Tähän vaikuttaa luultavasti suomalainen ja

eurooppalainen kulttuuri, jotka poikkeavat esimerkiksi amerikkalaisesta, jossa ilmastonmuutoksen epäilijöille on annettu enemmän julkisuutta.

Karvonen (2000) katsoo, että media on ikään kuin taisteluareena eri asiantuntijoiden intresseille, missä he yrittävät kamppailla hallitsevan näkemyksen saavuttamisesta. Eri asiantuntijoilla on oma mielipiteensä siitä, miten aiheeseen tulee suhtautua ja miten sen edistämiseksi tulisi toimia. Hallitsevan aseman saavutettuaan he voivat maksimoida heidän kanssaan samoin ajattelevien määrän ja edistää toimia ajatuksensa toimeenpanemisessa. Tältä kantilta katsottuna, Helsingin Sanomien asiantuntijat ajavat ilmastonmuutoksen torjumista ja yrittävät kertoa, miksi ilmastopöytä tulee saada aikaiseksi. Hallitseva näkemys on, että ilmastonmuutos on uhka maapallolle, mutta mahdollisuus (Suomen) teknologiaosaamiselle ja siksi sen torjumiseksi pitäisi tehdä enemmän ja samalla ottaa siitä kaikki hyöty irti (Suomen) talouden edistämiseksi eikä jäädä haikailemaan vanhan teknologian ja päästöjen perään.

Helsingin Sanomien tuottamaan todellisuuteen luultavasti vaikuttaa osin myös kansainvälisten uutistoimistojen tuottama tieto. Monesti uutisia rakennetaan materiaalista, joita tällaiset uutistoimistot tuottavat ja siksi näkemys tässä sanomalehdessä voi välittää oikeastaan näiden uutistoimistojen tuottamaa määritelmää siitä, mikä tapahtumassa on uutisoitavaa. Esimerkiksi siis uutiset Kiinasta tai Yhdysvalloista, Pariisin ilmastokokouksessa käydyistä keskusteluista tai arviot ilmastonmuutoksen seurauksista voivat olla osittain kansainvälisten uutistoimistojen käsialaa. Uutiset pienemmistä valtioista, jotka eivät sinällään saa niin suurta huomiota ilmastokeskusteluissa, voivat olla haastavasti saatavissa, jos kukaan muu ei ole niistä raportoinut tai jos uutisia ei julkaista uutistoimistojen sivuilla.

Toisaalta monesti voidaan havaita, että joistakin aiheista on olemassa vahva yleinen kanta asiaan, asian tila, joka on ja jota ei sinällään välttämättä edes pohdita, miksi niin on. Esimerkiksi nykyinen malli, jolla Suomea johdetaan tai markkinatalous ovat hyviä malleja siitä, että ne ovat olemassa, mutta ei juurikaan pohdita, miksi käydään kaupassa ostamassa ruokatavarat tai miksi Suomen hallinto ei ole samanlainen kuin vaikkapa Yhdysvalloilla. Ilmastonmuutos näyttäytyy vakavana modernisaation ja modernien yhteiskuntien aiheuttamana riskinä, uhkana maapallolle, jonka seurauksia voidaan vain arvioida. Silti se etenee hitaasti yhtäläillä, kuin siitä käyty politiikka. Ilmastonmuutoksesta on tullut omanlaisensa status quo. Se on, sen tiedetään olevan uhka, siitä

käydään politiikkaa, säädetään direktiivejä, toteutetaan toimia, jotka auttavat sen torjumisessa, kuten kierrätetään ja vaihdetaan talon lämmitys öljystä maalämpöön. Toisaalta tuntuu, ettei sille lopulta tehdä juuri mitään, kun edelleen uutisissa pyörivät nämä samat aiheet ja edelleen sen pysäyttäminen on kaukana. Nämä samat aiheet, joita yleensä ilmastonmuutosuutisista ja tieteeseen liittyvistä poliittisista väittelyistä löytyy, löytyivät myös Helsingin Sanomien uutisoinnista. Luetellaan toimintaa, miten aiotaan tehdä päästöleikkauksia, mutta kuinka ne tulevat onnistumaan? Se nähdään tulevaisuudessa, kun ilmastopimuksen toimintakausi alkaa ja toimiin oikeasti ryhdytään.

Koivulehdon ja Leinon (2012) mukaan yhteiskunnalliset poliittiset asiat saattavat usein näyttäytyä puolesta ja vastaan -asetelmina sanomalehtien sivuilla. Osin tämän voi nähdä toteutuvan myös Pariisin ilmastokokoukseen liittyvässä uutisoinnissa. Esimerkiksi hallitsemattoman tieteen kehityksessä ilmastonmuutoksen torjuminen kehystetään toimena, jonka avulla voidaan pelastaa maapallo vaaralliselta ilmatoriskiltä. Jos tässä ei onnistuta, on seurauksena muun muassa säiden ääri-ilmiöt, ruoan puute, kriisejä ja ilmastopakolaisuutta. Joko torjumisessa siis onnistutaan tai sitten ilmatoriski muuttuu konkreettiseksi. Myös keskustelu Suomen metsistä jaottuu vahvasti kahteen ääripäähän. Metsien käytön nähdään olevan joko hiilineutraalia tai sitten lisääntyviä päästöjä aiheuttavaa toimintaa, ja näille väittämille annetaan perusteluja eri auktoriteetteihin viitaten. Toisaalta esitetään myös mielipide, jossa myönnetään, että metsien käyttö voi pitkällä aikavälillä olla hiilivapaata, mutta lyhyellä aikavälillä siitä seuraa hiilidioksidipäästöjä, joita tällä hetkellä päästöleikkausten valossa tulisi välttää.

Toisaalta kuten Kumpu (2014) toteaa uutisoinnin yksimielisyydestä, myös Pariisin ilmastokokouksen aikaan etenkin uutisartikkelit on kirjoitettu yksimielisestä näkökulmasta. Odotetaan demokraattista yksimielistä ratkaisua ilmastonmuutosongelman ratkaisemiseksi. Toisaalta yksimielisyys on tärkeää, sillä ilman sitä ja siihen tarvittavia kompromisseja ei voi syntyä sopua. Voidaan kuitenkin miettiä, olisiko esimerkiksi Eleonor Ostromin (2009, 1) ehdottama monitasoinen ilmastopolitiikka parempi ratkaisu päästövähennysten saavuttamiseksi?

Usein ilmastonmuutoksesta puhutaan negatiivisesti tuomalla esille, millaisia sään ääri-ilmiöitä se aiheuttaa, miten se nostaa merenpinnan tasoa, aiheuttaa ongelmia talouskasvulle, tuottaa eripuraa

kansainvälisessä politiikassa ja niin edelleen. Esimerkiksi artikkelissa ”Ilmastomuutos haittaa koko maailmaa” todetaan:

Usein ilmastomuutos viittaa ihmisen toimista riippuvaan muutokseen, jonka aikaväliä mitataan kymmenissä ja sadoissa vuosissa. Vaikka ihmisen aiheuttamia päästöjä pystyttäisiin estämään välittömästi, jo aikaansaatu kehitys jatkuisi pitkään. (HS 8.7.2015b.)

Tämän tapainen ajallisesti laaja ilmaisu ilmastomuutoksesta saattaa johtaa siihen, että ihmiset eivät viitsi itse tehdä asialle mitään, sillä vaikutukset näkyisivät kuitenkin vasta satojen vuosien päästä. Miksi siis kiirehtiä toimissa, kun ei voida olla edes täysin varmoja, että ne auttavat ilmaston pelastamisessa? Toisaalta, onko sanomalehdillä moraalista vastuuta yrittää saada kansalaisia toimimaan ilmaston pelastamiseksi? Jotta ilmakehän lämpeneminen saataisiin pysäytettyä kahteen asteeseen tai lähemmäs kunnianhimoisempaa 1,5 asteen tavoitetta Helsingin Sanomissa tuodaan esille toimia kansainvälisellä, valtioiden, kaupunkien ja kuntien sekä yritysten tasolla. Juurikaan ei mainita sitä, mitä yksittäiset kansalaiset voisivat tehdä asian hyväksi muutamaa kommenttia lukuun ottamatta.

Usein ilmastomuutokseen liitetty maailman säilyttäminen elinkelpoisena myös tuleville sukupolville sai nyt vähemmän huomiota. Ehkä muutos on tapahtunut siinä, että ilmatoriski koetaan todellisempaan ja ilmastomuutoksen vaikutusten koetaan koskettavan yhä enemmän jo nykyistä maapallolla asustavaa sukupolvea ja aiheuttavan erilaisia seurauksia ekosysteemeissä luonnonkatastrofeineen, jotka uhkaavat niin luonnon biodiversiteettiä kuin ihmiskunnan asutuksia. Toisaalta ilmastomuutoksen seurauksia, joiden takia ilmastopimus tulisi saada aikaan käsitellään laajalti ympäri maapalloa. Tuodaan esille niin Suomen pohjoisen luonnon herkkyyks muutoksille, Alaskan jäätiköiden sulaminen, Afrikan, Lähi-idän ja Aasian entistä pidemmät ja kuumemmat hellejaksot. Pohditaan myös näiden todentumista osasyinä maailman kriiseihin ja sotiin tai ristiriitaa ilmastotoimien ja taloudellisen toimeentulon välillä. Joskin olisi mielenkiintoista saada käsitys myös köyhimpien öljymaiden mahdollisesta tilanteesta sen jälkeen, jos ja kun öljyn käyttö lopetetaan kokonaan. Mitä niiden elintasolle tapahtuu, ja onko öljytuloille mahdollisesti korvaavia tulonlähteitä?

Se, miten Helsingin Sanomat tuottaa todellisuutta Pariisin ilmastokokoukseen liittyen tuo esille niitä sosiaalisia rakenteita, ja ilmastoriskejä joiden kautta ilmastomuutos lukijoille välittyy sekä valottaa ilmastomuutoksen mittakaavaa ja monimutkaisuutta, jotka yhdistyvät siitä käytävässä politiikassa, kuten ilmastokokousissa. Tutkimuksen tuloksia voisi hyödyntää esimerkiksi ymmärryksen lisäämisessä siitä, millaisena Pariisin ilmastokokous ja ilmastomuutos yleensä näyttäytyvät suomalaisessa journalismissa. Tämä voi auttaa ymmärtämään esimerkiksi sitä, millaisia ratkaisuja voidaan tehdä kansainvälisen ilmastopolitiikan edistämiseksi Suomessa tai miten suomalaisia voisi paremmin osallistaa ilmastotoimiin. Jatkotutkimuksena voisi selvittää esimerkiksi, miten Helsingin Sanomien välittämä todellisuus vaikuttaa lukijoiden kokemaan todellisuuteen ilmastomuutoksesta.

Lähteet

- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino, E-kirja.
- Beck, U. (2010). *Climate for Change, or How to Create a Green Modernity?* *Culture & Society* 27:2–3, 254–266. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0263276409358729>
- Beck, U. (2009). *World at Risk*. Englanniksi kääntänyt Ciaran Cronin. Cambridge: Polity, E-kirja. Saksankielinen alkuteos 2007.
- Bodansky, D. (2010). *The Copenhagen Climate Change Conference: A Post-Mortem*. University of Georgia School of Law. Saatavissa: <http://ssrn.com/abstract=1553167> (viitattu 10.6.2018)
- Boholm Åsa (2003). *The cultural nature of risk: Can there be an anthropology of uncertainty?* *Ethnos* 68:2, 159-178. <https://doi-org.helios.uta.fi/10.1080/0014184032000097722>
- Cass, L. R. (2007). *Measuring the Domestic Salience of International Environmental Norms: Climate Change Norms in American, German, and British Climate Policy Debates*. Teoksessa Pettenger, M. E. (toim.) *The Social Construction of Climate Change : Power, Knowledge, Norms, Discourses*. (s. 48–76). Aldershot, Hampshire: Routledge. E-kirja
- Christoff, P. (2016). *The promissory note: COP 21 and the Paris Climate Agreement*. *Environmental Politics* 25:5, 765–787. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09644016.2016.1191818?journalCode=fenp20>
- Climate Action (2015). *Cop – What’s it all about?* Saatavissa: <http://www.cop21paris.org/about/cop21> (viitattu 19.5.2018)
- D’Angelo, P. & Kuypers, J. A. (2010). *Introduction: Doing New Framing Analysis*. Teoksessa D’Angelo, P. & Kuypers, J. A. (toim.) *Doing News Framing Analysis. Empirical and Theoretical Perspectives*. (s. 1-13). New York: Routledge. E-kirja
- Dryzek, J. S. & Alex, L. Y. (2015). *Reason and rhetoric in climate communication*. *Environmental Politics* 24:1, 1–16. <https://doi.org/10.1080/09644016.2014.961273>
- Doyle, J. (2011). *Mediating Climate Change*. Surrey: Ashgate, E-kirja
- Entman R. M. (1993). *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. *Journal of Communication* 43:4, 51–58. <https://www.unc.edu/~fbaum/teaching/articles/J-Communication-1993-Entman.pdf>
- Euroopan komissio (2016). *Paris agreement*. Saatavissa: http://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/paris/index_en.htm (viitattu 1.5.2016)
- Gamson, W. A. & Modigliani, A. (1989). *Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach*. *American Journal of Sociology* 95:1, 1–37.

<http://www.jstor.org/helios.uta.fi/stable/2780405>

Goffman, E. (2001). *Frame Analysis. L'organizzazione dell'esperienza*. Italiaksi kääntänyt Ivana Matteucci. Roma: Armando. Englanninkielinen alkuteos 1974.

Habermas, J. (2009). *Poliittinen viestintä mediayhteiskunnassa: Voiko demokratia yhä iloita episteemisestä ulottuvuudesta? – Normatiivisen teorian vaikutus empiiriseen tutkimukseen*. Media & Viestintä 32:3, 31–44. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62983>

Harris, P. (2013). *What's Wrong with Climate Politics and How to Fix It*. Cambridge: Polity Press. E-kirja

Horsti, K. (2005). *Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. Väitöskirja. Tiedotusopinlaitos. Tampere: Tampereen yliopistopaino. Saatavissa: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67525/951-44-6423-0.pdf?sequence=1>

HS Arkisto: <https://www.hs.fi/arkisto/> (Sivusto, jolta aineisto on kerätty 28.4.2016.)

Huikuri, S. (2011). *Kiista ilmastosta. Uuden ilmastopimuksen oikeutukset Helsingin Sanomissa ja The Times of Indiassa vuosina 2005-2008*. Sosiologia 48:1, 52–66

Ilmasto-opas. *Ilmastonmuutos ilmiönä*. Saatavissa: <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/ilmio> (viitattu 1.6.2018)

IPCC (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. [Core Writing Team, R.K. Pachauri and L.A. Meyer (toim.)]. Geneva: IPCC

Kangas, J. (2016). *Näkymätön ilmasto, näkyviä kuvia: Ilmastoriskin visualisointi ja kuvallinen kehystäminen Helsingin Sanomissa*. Media & Viestintä 39:4, 209–227. <https://doi.org/10.23983/mv.61407>

Karvonen, E. (2000). *Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen*. Tiedotustutkimus 23:2 78–84. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>

Kunelius, R. & Eide, E. (2017). *The Problem: Climate Change, Politics and the Media*. Teoksessa Kunelius, R., Eide, E., Tegelberg, M. & Yagodin, D. (toim.) *Media and Global Climate Knowledge. Journalism and the IPCC*. (s.1–32) New York: Palgrave Macmillan, E-kirja.

Kumpu, V. (2014). *Kaikki yhdessä yhteisen ilmaston puolesta? Yksimielisyys ja erimielisyys Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien ilmastokokousuutisoinnissa*. Media & Viestintä 37:4, 40–59. http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/98957/kaikki_yhdessa_yhteisen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuntsi-Reunanen, E. (2015). *Climate Change and Global Responsibility – The Role of Energy Consumption, GDP and CO₂ Emissions*. Väitöskirja. Matematiikan ja luonnontieteiden tiedekunta. Turku: Painosalama.

Saatavissa: <http://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/117743/AnnalesAII308Kuntsi-Reunanen.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Laine, M & Peltonen, (2003). *Ympäristökysymys ja aseveliakseli. Ympäristön politisoituminen Tampereella vuosina 1959–1995*. Väitöskirja. Tampereen yliopistopaino, Tampere.

Media Audit Finland (2017). *KMT 2017 lukijamäärät ja kokonaistavoittavuus*. Saatavissa: <http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2018/03/KMT2017lukijamaarat.pdf> (viitattu 29.4.2018)

Nevanlinna, H.& Hotakainen, M. (toim.) (2008). *Muutamme ilmastoa – Ilmatieteen laitoksen tutkijoiden katsaus ilmastonmuutokseen*. Helsinki: Karttakeskus.

Nisbet, M. C. (2010). *Knowledge Into Action. Framing the Debates Over Climate Change and Poverty*. Teoksessa D'Angelo, P. & Kuypers, J. A. (toim.) *Doing News Framing Analysis. Empirical and Theoretical Perspectives*. (s. 43–83). New York: Routledge. E-kirja

Ostrom, E. (2009). *A Polycentric Approach for Coping with Climate Change*. Policy Research Working Paper 5095. World Bank Policy Research Working Paper Series. https://papers-ssrn-com.helios.uta.fi/sol3/papers.cfm?abstract_id=1494833

Pettenger, M. E. (2007). *Introduction: Power, Knowledge and the Social Construction of Climate Change*. Teoksessa Pettenger, M. E. (toim.) *The Social Construction of Climate Change : Power, Knowledge, Norms, Discourses*. (s. 26–46) Aldershot, Hampshire: Routledge. E-kirja

Plattner, L. (2016). *Climate Change Communication during COP21 in Paris: The Momentum for Change framed by the Guardian*. Pro-gradu tutkielma. Tietojenkäsittelyopin ja median tiedekunta. Uppsala Universitet. Saatavissa: <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:1037442/FULLTEXT01.pdf>

Reese, S. D. (2010). *Finding Frames in a Web of Culture. The case of the War on Terror*. Teoksessa D'Angelo, P. & Kuypers J. A. (toim.) *Doing News Framing Analysis. Empirical and Theoretical Perspectives*. (s. 17–42). New York: Routledge. E-kirja

Sanomalehtien liitto (2016). *Sanomalehtien kärkiasema luotettavimpana mediana vahvistui*. Saatavissa: <https://www.sanomalehdet.fi/ajankohtaista/uutiset/sanomalehtien-karkiasema-luotettavimpana-mediana-vahvistui> (viitattu 4.6.2018)

Schandl, H., Hatfield-Dodds, s., Wiedmann, T., Geschke, A., Cai, Y., West, J., Newth, D., Baynes, T., Lenzen, M. & Owen A. (2016). *Decoupling global environmental pressure and economic growth: scenarios for energy use, materials use and carbon emissions*. Journal of Cleaner Production 132, 45–56. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.06.100>

Shehata, A. & Hopmann, D. N. (2012). *Framing Climate Change*. Journalism Studies 13:2, 175–192. <https://www-tandfonline-com.helios.uta.fi/doi/pdf/10.1080/1461670X.2011.646396?needAccess=true>

Schneider, Michael (2017). *An Assessment of the Past Performance and the Future Role of the High Ambition Coalition*. ICCG Reflection 52. Saatavissa: http://www.iccgov.org/wp-content/uploads/2017/04/52_An-Assessment-of-the-Past-Performance-and-the-Future-Role-of-the-High-Ambition-Coalition_Michael-Schneider.pdf (viitattu 23.4.2018)

Schreurs, M. A. (2012). *Breaking the impasse in the international climate negotiations: The potential of green technologies*. *Energy Policy* 48, 5–12.
<https://doi.org/10.1016/j.enpol.2012.04.044>

Stat (2017). *Kulttuuri ja viestintä*. Saatavissa: https://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_kulttuuri.html (viitattu 29.4.2018)

Stavins, R. N. (2010). *Options for the Institutional Venue for International Climate Negotiations*. Issue Brief 2010-3, Cambridge, Mass.: Harvard Project on International Climate Agreements.
<http://scholar.harvard.edu/files/stavins/files/stavins-issue-brief-3.pdf>

Tobin, P. (2015). *The Politics of Climate Change: Can a Deal be Done?* *Political Insight* 6:1, 32–35. <http://journals.sagepub.com/helios.uta.fi/doi/pdf/10.1111/2041-9066.12087>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi. E-kirja.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

UNFCCC

(2018a). *The Paris Agreement*. Saatavissa: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement> (viitattu 18.5.2018)

(2018b). *Paris Agreement - Status of Ratification*. Saatavissa: <https://unfccc.int/process/the-paris-agreement/status-of-ratification> (viitattu 13.5.2018)

(2018c). *Status of Ratification of the Convention*. Saatavissa: <https://unfccc.int/fr/node/371> (viitattu 7.6.2018)

(2015). *Paris Agreement*. Saatavissa: https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf (viitattu 5.6.2018)

(1992). *United Nations Framework Convention on Climate Change*. Saatavissa: <https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf> (viitattu 19.5.2018)

YK

(2018a). *YK on maailman kansojen tärkein yhteistyöjärjestö*. Saatavissa: <http://yk.fi> (viitattu 19.5.2018)

(2018b). *YK-järjestelmä*. Saatavissa: <http://yk.fi/node/2> (viitattu 19.5.2018)

(2017). *Agenda2030 – kestävän kehityksen tavoitteet*. Saatavissa: <http://yk.fi/sdg> (viitattu 14.5.2018)

(2016). *Ensimmäiset vuodet*. Saatavissa: <http://www.yk.fi/node/7> (viitattu 14.5.2018)

YM (2017). *Pariisin ilmastopöytäkirja*. Saatavissa: <http://www.ym.fi/pariisi2015> (viitattu 19.5.2018)

Sanomalehtilähteet

Helsingin Sanomat (HL)

- 1.7.2015: *Kiina lupaa vähennyksiä hiilidioksidipäästöihin.*
- 4.7.2015: *Ilmastomuutos pakottaa kalat muuttamaan viileämpiin vesiin.*
- 8.7.2015a: *Nuoret ilmastoaktiivit sammuttavat valoja ja käännättävät kansaa Pekingissä.*
- 8.7.2015b: *Ilmastomuutos haittaa koko maailmaa.*
- 9.7.2015: (Näkökulma, Jenni Virtanen) *Kiina löysi viimeinkin vihreän vireen.*
- 12.7.2015: *Elinkeinoelämä heräsi hiilikuplaan – jopa osa öljy-yhtiöistä ravistelee poliitikkoja ilmastotalkoisiin.*
- 16.7.2015: *EU pyristelee irti tuontienergiasta – energiamerkinnät halutaan yhtenäistää.*
- 3.8.2015: *Mutkikas sovittelu kohti Pariisia.*
- 4.8.2015: *Obaman ajoitus saattaa olla oikea.*
- 2.9.2015: *Rahat tai luonto.*
- 6.9.2015: *HS kävi samalla Alaskan jäätiköllä 2007 ja nyt – jää oli vetäytynyt yli sata metriä.*
- 9.9.2015: *Euroopan rajoilla nähdään nyt ennakkovaroitus ilmastouhkista.*
- 12.9.2015: (Vieraskynä, Hildén Mikael, Schoenefeld Jonas) *Uusi ilmastopolitiikka vaatii rohkeita kokeiluja.*
- 26.9.2015: *Kiina ilmoitti suurista päästöleikkauksista.*
- 1.10.2015: *Kiinan hiilidioksidipäästöt alkoivat vähentyä.*
- 3.10.2015: *Enemmistö maista kertonut ilmastotavoitteistaan.*
- 11.10.2015: (Kolumni, Jenni Virtanen) *Pariisin ilmastopöytäkirja vaatii istumalihaksia, kyöneleitä ja hikeä – sopimusteksti on lyhennetty 20 sivuun.*
- 12.10.2015: *Savusumu piinaa Aasiaa.*
- 17.10.2015: *Kohti viiden asteen lämpenemistä – Miten Pariisin ilmastokokous vaikuttaa tavalliseen ihmiseen?*
- 30.10.2015: *Kiista kalvaa ilmastopöytäkirjaa – Suomi vähentää sadan miljoonan euron ilmastorahoitustaan.*
- 2.11.2015: *YK:n korkein ilmastojohtaja: Ilmastomuutos merkitsee myös mahdollisuuksia – ”Ei pelkkä tuomiopäivä”.*
- 5.11.2015: *Ilmastolupaukset herättävät toiveita.*
- 7.11.2015: *USA luopuu 1 900 kilometrin pituisen öljyputken rakentamisesta ympäristön takia.*
- 13.11.2015: *Ihminen sytytti Indonesian tuleen – jo Kainuun kokoinen alue palanut.*
- 17.11.2015: *Isis-solun tukien loppuun tarvitaan lisää tiedustelua.*

- 20.11.2015: *Aktivisti kirjailija Naomi Klein HS:lle: Ilmastomuutoksen vähättely on moraalitonta.*
- 22.11.2015: *Sijoittajat ottavat hiiliriskin tosissaan.*
- 21.11.2015a: *Ministeri Tiilikainen patistaa yrityksiä ja sijoittajia hylkäämään saastuttavan tekniikan.*
- 21.11.2015b: *Ajatus siitä, että pieni Suomi ei voi tehdä mitään, on Tiilikaisen mielestä puppua.*
- 24.11.2015a: *Kohtalonyhteys katkesi, talouskasvu ei lisää energiankulutusta länsimaissa.*
- 24.11.2015b: *Etelä-Afrikkaa riivaa pahin kuivuus vuosikausiin – vesipula koettelee lähes kolmea miljoonaa ihmistä.*
- 24.11.2015c: *Ilmastosovulle askelmerkit.*
- 25.11.2015a: (Vieraskynä, Taalas Petteri, Laurikka Harri) *Pariisin ilmastokokous avaa mahdollisuuksia.*
- 25.11.2015b: *Ilmastosopimukselle vankka poliittinen tuki – Pariisin iskut näkyvät ilmastokokouksen turvatoimissa.*
- 28.11.2015a: (Mielipide, Niinistö Ville) *Ilmastosovussa on oltava historian oikealla puolella.*
- 28.11.2015b: *Bill Gatesilta miljardeja uuteen hankkeeseen.*
- 28.11.2015c: (Mielipide, Lomborg Bjørn) *Pariisin ilmastokokous jatkaa hymistelyä.*
- 30.11.2015a: (Näkökulma, Mikko Paakkanen) *Ilmastomuutoksen köyhät ja rikkaat.*
- 30.11.2015b: *Nämä asiat voivat kaataa tai pelastaa sovun Pariisin ilmastokokouksessa.*
- 30.11.2015c: (Kolumni, Konttinen Jussi) *Toivon pitkää, kylmää ja lumista talvea – testaa, missä on sinulle sopivin ilmasto.*
- 1.12.2015a: *Obama ja Xi hieroivat jo Pariisissa ilmastosopua.*
- 1.12.2015b: *OP vähentää ensi vuonna hiilisijoituksiaan.*
- 4.12.2015a: (Mielipide, Tahvonen Olli) *Suomen ilmastostrategia on tuulen tupa.*
- 4.12.2015b: (Mielipide, Abrahamsson Anna, Näkkäläjärvi Mikkeli, Henriksson Tom) *Nuorilla on oikeus kestävää tulevaisuuteen.*
- 6.12.2015: *Pariisin ilmastoneuvotteluissa on nyt edessä ratkaisuvaihe.*
- 7.12.2015a: (Mielipide, Jensen Frank, Pajunen Jussi, Heinonen Barbara, Johansen Raymond, Eggertsson Dagur B., Wanngård Karin, Mortensen Heðin) *Sitoudumme vähentämään päästöjä.*
- 7.12.2015b: *Pariisin ilmastokokouksen vieraille on tarjollayllättävä kulkuväline – HSL:n sähköbussi.*
- 8.12.2015a: (Kolumni, Meriläinen Reetta) *Vihaton joulukuu kelpaisi vaihtoehdoksi.*
- 8.12.2015b: *Vanhat riidat puskevat pintaan Pariisin ilmastokokouksessa – voivat pahimmillaan romuttaa koko sovun.*
- 8.12.2015c: *Pariisin neuvotteluissa pitäisi vihdoinkin päättää, mikä on kehitysmaa.*
- 9.12.2015: *Pariisin kokoukselta penätään hintaa hiilelle - ”Hinta auttaa määrittämään toimintaa markkinoilla”.*
- 10.12.2015: *Metsät syrjässä Pariisin ilmastokeskusteluissa.*
- 11.12.2015: (Mielipide, Asikainen Antti, Ilvesniemi Hannu, Kauppi Pekka, Sipilä Kai) *Metsien käyttö johtaa metsävarojen kasvuun ja suurempiin hiilinieluihin.*
- 12.12.2015: *Kiinalaisen saaste voi olla suomalaisen bisnes – Aavi-yhtiö sopi ilman puhdistuksesta teatteriketjun kanssa.*
- 13.12.2015: *Pariisissa syntyi ilmastosopu - ”Maailman maat pystyvät yhteistyöhön, kun tarpeeksi iso asia on kyseessä”*
- 14.12.2015a: *Kaikki rakastavat Pariisia – ilmastosovussa jokainen sai jotakin.*
- 14.12.2015b: *Pariisi aloittaa uuden aikakauden.*
- 14.12.2015c: (Mielipide, Nikula Jussi) *Hakkuiden lisäys pienentää hiilinielua.*

- 15.12.2015: *Näin päästötalkoot hyödyttävät suomalaista osaamista: Lahtelaisyritys on puhtaan teknologian menestystarina.*
- 16.12.2015a: (Mielipide, Seppälä Jyri, Kanninen Markku, Vesala Timo, Ollikainen Markku): *Suomi voi käyttää metsiä ilmastoviisaasti.*
- 16.12.2015b: (Vieraskynä, Tynkkynen Oras, Vihma Antto) *Maailma sai Pariisista uutta toivoa.*
- 16.12.2015c: (Mielipide, Mattson Mauri) *Miksi Pariisissa ei puhuttu väestönkasvusta?*
- 16.12.2015d: (Mielipide, Riina Simonen) *Kuluttajat voivat tehdä paljon ilmaston hyväksi.*
- 16.12.2015e: (Mielipide, Tulkki Ville) *Biomassan energiakäytön lisääminen on riski.*
- 20.12.2015: (Mielipide, Olli Tahvonen) *Metsäalankaan edunvalvojat eivät aja kansantalouden etua.*
- 21.12.2015: (Mielipide, Pajukangas Elias) *Lihantuotanto unohdettiin Pariisin kokouksessa.*
- 23.12.2015: (Mielipide, Mattila Hanna) *Pariisin kokouksessa ei unohdettu lihankulutusta.*
- 27.12.2015: (Mielipide, Koukila Alpo) *Rikkaat kuormittavat ympäristöä.*
- 28.12.2015: (Mielipide, Korhola Eija-Riitta) *Työttömyys saastuttaa eniten.*
- 30.12.2015: *Kiinaa kannattaa pitää silmällä.*
- 3.1.2016: (Mielipide, Kuismanen Riitta) *Tuotanto- ja kulutustapojen on muututtava.*
- 13.1.2016: (Vieraskynä, Jaatinen Timo, Vanhala Petri) *EU:n ei tule nyt kiristää omia ilmastotavoitteitaan.*
- 9.4.2016: *Polttoainekauppiaan tavoite on tehdä bensiini tarpeettomaksi.*
- 22.4.2016: *Pariisin ilmastopöytäkirja allekirjoitetaan, ja se voi kirittää Eurooppaa uuden energian kilvassa..*
- 23.4.2016a: *175 valtiota allekirjoitti Pariisin ilmastopöytäkirjan virallisesti New Yorkissa – ”Salit täynnä kohtuullisen iloisia ihmisiä”.*
- 23.4.2016b: (Mielipide, Harjanne Atte) *Uusiutuvien sijasta katse päästöihin.*
- 25.4.2016: (Vieraskynä, Keronen Jouni, Kulmala Markku) *Ilmastobisnes tuo lisää kasvua Suomeen.*